

PRACTICA
FIDEIUVSSORIA.

SEV MODVS IN CAVSIS

Ciuiilibus, & Criminalibus fideiubendi,

Et Reos praesentandi, & in contrauentionum casibus contra Principales, & fideiussores procedendi.

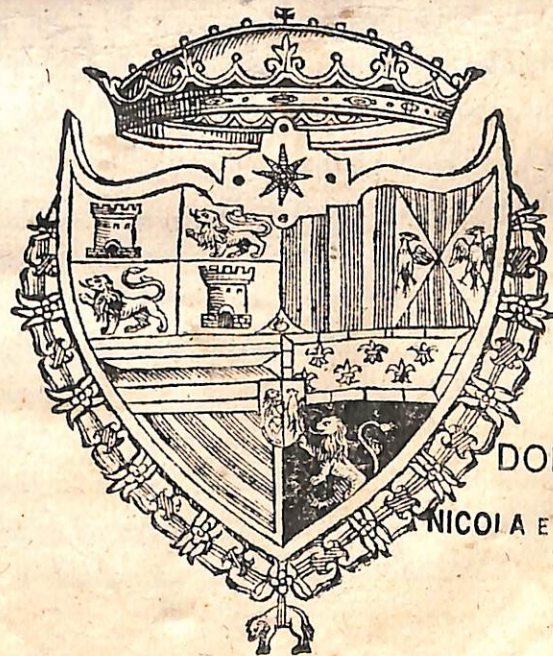
IN QVA ULTRA MODOS VIGINTI,

quibus varia fideiussionum forma, ac species enucleantur, decem principales quaestiones dictos Modos concomitantes, accurate discutiuntur, & in omnibus nostrorum temporum recentissima obseruantia recensetur.

Authore Ioanne Bernardino Muscatello, V. I. D.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

CVM PRIVILEGIO.

GATTINI
D
155

DONO EREDI DI
NICOLA E NICOLETTA GATTINI

VENETIIS, M. D. XCIII.

Sumptibus Andree de Peregrinis Bibliopole Partenopaei.

ADMODVM ILLVSTRI
DOMINO VINCENTIO
DE FRANCHIS.

SACRI REGII CONSILII NEAP.
*Consiliario & Prasidi, ac Viceprothonotario, ad
supremumque Italiae Consilium apud
Maiestatem Catholicam electo,*

Ioan. Bernardinus Muscatellus,

I. V. D. Salutem, &c.

UEM ADMODVM, qui oblectandi se causa Phaselum ascendens Maris tranquillitate, Aerisq; serenitate illectus, nunc hos, nunc illos varios delectabiles piscium recessus perquirens, ac intuens, voluptatis dulcedine ductus, paulatim progrediendo, demum se in altum conscendisse prospiciat, verensque ne subitanea Maris perturbatione naufragium faciat, lassissimis remis ad litus properet: Ita ipse (Illustri Praesul) cum particularis mei Clientis fideiusoris casus ad in iure scribendum aliqua me impegerit, paruo mei ingenij Phaselo in immensum iuris Pelagus intraui: Cumq; varios hac de re scribentes Aucthores perquirerem, in fructiferum atque odoriferum tuarum decisionum Sacri Regij Consilij nuper imprassarum pomarium incidi, in quibus tuae eloquentiae dulcedine doctrinae, ac scientiae

profunditate variorumq; casuum frequentia allectatus ex uno,
de quo scribere decreueram, Modo in multos ac varios protractus
fui, cum tamen ultra cures navigationem suscepisse aduerte-
rim. Naufragium timens, ad litus quam citius me reduxi, ca-
utem temporis commoditate qua potui, viginti Modos, quibus
de iure in Regno in causis civilibus, & criminalibus fideiussio-
nes concipi possunt, ac contra fideiussores in contrauentionum
casibus procedi cum decem questionibus magis in practica fre-
quentatis collegi. Opus licet prima fronte insipidum, ex usu ta-
men, & experientia magnam (ut spero) Lectoribus, Causidi-
cisque ac Magistratibus precipue utilitatem allaturum. Cum-
que hoc fructus quales quales sint in publicum vehendos esse
aliqui existimauerint, id mea allatoris inopia, atque insufficien-
tia facere verebar; Cogitavi itaque ut si eos ut tuos, exque tua-
rum Decisionum pomario collectos, educerem, facile in totius
Mundi nedum Regni huius foro ab omnibus extimandos at-
que approbandos esse. Quoto enim cuique notum non est? te post
immensa honoris ac virtutis gloriam ob admirabilem tui ingenij
perspicacitatem ac facundiam in supremorum Aduocatorum
subsellis Neapolitanæ Urbis acquisitam, a Rege nostro Catho-
lico PHILIPPO de AUSTRIA Inuictissimo: tuis
meritis tantum in Consiliariorum ordinem Amplissimum
Magistratum cooptatum fuisse? In quo per annos fere vi-
ginti adhuc, & quinque persistens, tum propter pænè diuini in-
genij, & intellectus viuacissimum lumen in extricandis, ac li-
tibus pænè immortalibus expeditione celerrima terminandis,
tum ob Sacrosancta Sacri Regij Consilij in tuis doctissimis de-
cisionibus responsa recollecta toti Mundo mirabilis ac immor-
talis,

talis, Sacrique Regij Consilij Authoritati ac commodo pro pu-
blica totius orbis nedum Regni utilitate necessarius factus es.
Hincque euenit, quod licet idem Inuictissimus Rex, ob tua
immensa merita, te etiam ad sui lateris Comitatum Regentem
Regiam Cancellariam in Hispania vocauerit, tamen deinde
publicam magis intuens utilitatem suo proprio parcens deside-
rio, Sac. Reg. Consilij President. Neapol. creauit, ut te simul
per omnes dignitatum gradus meritissime euehret, ac Sac. Re-
gij Consi. totiusque Regni commodo & autoritate prospiceret.
Tutissime igitur in publicum coram beneuolis, ac etiam inuidis,
& detractoribus paruus hic labor prodierit. Illi enim tui nomi-
nis gloria, ac dignitate maiori beneuolentia in hac scripta exhu-
berabunt. Hi verò ob tuam eminentem authoritatem ea lacera-
re, & conuitiari non audebunt. Restat modo (Illustr. Præsul)
ut ea Charitate, qua hunc partum meæ perpetuæ erga te serui-
tutis arriham amplecti te ac fauere confisus sum, eadem quo-
que illum, qui elapsis annis typis publice datum de doctoratus
dignitate, Decore, et Authoritate, tuo etiā gremio humanissime
amplecteris: unico hoc nanq; volumine ambos continendas exi-
stimavi, ut a te, in quo veram Doctoratus dignitatem, pro-
prium decus, ac condignam Authoritatem inspicimus, de-
fendantur. Vale, meque tui semper obsequentissimum ama.
Neapoli Octauo Calendas Iunij. M. D. LXXXIII.

TOTVM PRAESENS OPVS DIVIDITVR

In Duas Partes principales, quarum prima continet
subscriptos Viginti Modos fideiubendi.

PRIMVS, Secundus, & Tertius Modus coniunctim continet fideiussionem
toties quoties, vel de repraesentando in forma, seu nouis superuenientibus
indicijs.

IIII. Modus de repraesentando tempore publicationis, vel causa expeditionis, seu
finitis ferijs, vel aliter.

V. Modus de repraesentando infra mensem, seu dies decem, seu aliud tempus praefixum.

VI. Modus de repraesentando infra dies decem vel ad omnem Curiae requisitionem.

VII. Modus de repraesentando infra dies decem, vel mensem absque alia Curiae requisitione.

VIII. Modus de repraesentando intus carceres.

VIII. Modus de repraesentando consignatum per Clamydem.

X. Modus de repraesentando habilitatum per Palatium, seu ad meliores carceres.

XI. Modus de fideiussione de reficiendis expensis in casu succumbentiae.

XII. Modus de stando iuri, & soluendo iudicium.

XIII. Modus de parendo mandatis Curiae.

XIII. Modus de stando, seu parendo sindicatui.

XV. Modus de non offendendo.

XVI. Modus de restituendo cui quibus, & quando.

XVII. Modus de exhibendo, & non baratando.

XVIII. Modus de restituendo in casu retractationis.

XIX. Modus de fideiub. pro eo qui promiserit se facturum, & curaturum, &c.

XX. Et Ult. Modus, de extrahendo aliquem indemnem, & illa sum.

PRA-

4 PRACTICAE, SEV Modi fideiubendi, &c.

Pars Prima.

P R O O E M I U M.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideiussio ex officio, & amicitia originem trahit.
- 2 Fideiussio nascitur ex charitate.
- 3 Fideiubere pro proximo anteneamur.
- 4 Praemium vnde meremur non debemus dispendium pati.
- 5 Fideiubere pro quibus debemus.
- 6 Causae quae Authorem mouerint ad tractatum hunc conficiendum.
- 7 Diuisio totius operis, & quae in eo continentur.
- 8 Modi viginti concipiendarum fideiussionum.

- 1 **VM** Mandatum de fideiubendo, ex officio, & amicitia originem trahat, vt ex l. i. ff. mand. & vt gratuitus actus mandatis dumtaxat gratia fiat, vt in ead. l. i. & per Bal. in l. si pro ea, num. 5. C. eod. ac ex charitate nascatur ita, ut secundum ius canonicum, & ex charitatis debito quis pro proximo fideiubere teneatur, & si negauerit, ultra quod peccat, compelli possit, ut per Anchar. i. i. quest. i. c. sicut. & ibi glo. refert Lucas de Penna in l. quicumque, num. 9. C. de fund. patrim. lib. i. i. non est conueniens, vt ex officio, vnde quis praemium habiturus esset, dispendium patiat, vt in cap. peruenit, de fideiuss. & 4. quest. 3. c. si testes, §. venturis, & in l. si seruus com. §. quod verò, ff. de furt. cum alijs alleg. per glo. in d. c. peruenit. Vnde, cum sepius accadat amico pro amico. & proximum pro proximo fideiubere, non autem pro extraneo, nam affligetur malo qui pro extraneo fideiusserit, vt Prouer. i. i. & per Lucam in d. l. quicumque, in fi. obq; moram a prin-

Proœmium.

a principali commissan, vel per contrauentionem, vel promissorum non adimplementum amicus, seu proximus fideiussor, unde præmium habere sperabat, grauissimum bonorum, ac personæ dispendium incurrat, infioresque Regni Magistratus magis, quam causa deposcat rigore ad poenatum condemnationem, ac executionem procedant, opere præmium duxi (cum casus familiaris mei Clientis occasionem præbuerit) de hac rescribere, omnesque modos fideiussiones in Regno stipulandi, & concipiendi, ac contra principales, & fideiussores in contrauentionum casibus procedendi inuestigare, & secundum recentissimam Sac. Reg. Cons. Magneque Curiae Vicariae praxim, eos distinguere, ac declarare, tum ne officiosi fideiussores persequi, & ex eorum gratuita actione molestiam, ac dispendium subire cogantur, tum etiam, ut alij Regni Magistratus in non tam rigore contra amicos fideiussores procedendo, modum ac normam addiscant.

Et quia de iure communi a Doctoribus variæ formæ traditæ fuere, ut per Specul. in tit. de fideiuss. & a nostris Regnicolis practicis confuse, ac obscure reassumptæ, ideo ut hic omnes Modos in variis locis positos congestos habeamus, prius sigillatim eos ponemus, deinde vnumquemque de per se enucleabimus, & particulari praxi cuique accomodata, tam in modo reos habilitandi, & fideiussores pro eis recipiendi, quam contra principales procedendi, secundum nostra nouissima tempora: ac demum quæstiones decem frequentius in Palatijs circa prædictos modos occurrentes subiiciemus.

Primus itaque Modus concipiendi fideiussiones erit, quando Reus principalis, & fideiussor se obligauerunt de repræsentando, uel aliud faciendo, si & quoties ipse principalis fuerit requisitus, de quo in Ritu 164. incip. Item eodem sero, seu die, &c.

Secundus erit, quando se obligauerunt de repræsentando, &c. si & quoties ipse principalis fuerit requisitus, uel ipsi fideiussores fuerint requisiti, de quo in alio Ritu 159. incip. in primis quod fideiussores iurant, &c.

Tertius erit, Talis promisit se repræsentare, vel soluere, vel concordare, uel aliud facere, &c. quoties fuerit requisitus, & ad maiorem cautelam, & securitatem, dedit, & posuit T. fideiussores, & principales promissores præsentates, & se obligantes, ac teneri volentes, &c. qui curare habeant modis omnibus, &c. quod quando dictus principalis, & ipsi fideiussores fuerint requisiti, se præsentent, &c. & hunc modum a duobus præcedentibus diuersum posuit Carau. super d. Ritu 159. in not. 1. vers. hodie circa, &c.

Quartus modus erit, ut se obligauerunt præsentare, vel soluere, &c. tempore publicationis, vel expeditionis causæ, vel alterius actus explendi.

Quintus erit, de præsentando, vel soluendo, &c. infra mensem, vel dies decem, seu aliud tempus præfinitum.

Sextus

Proœmium.

5

Sextus erit, de præsentando seu, &c. infra mensem, vel ad omnem Curiam, seu iudicis requisitionem.

Septimus erit, de præsentando vel, &c. infra mensem absque alia ipsius Curiae seu iudicis requisitione.

Octauus erit, de repræsentando aliquem intus carceres, a quibus fuit habitatus.

Nonus erit, quando quis fuit habitatus, seu consignatus per clamidem alicui cum obligatione de repræsentando prima die vel aliter.

Decimus erit, quando aliquis fuerit habitatus per Palatium, vel de carcere ad carcerem, vel in loco quem teneat loco carceris.

Vndecimus erit, quando quis fideiussit de soluendis, & reficiendis expensis in casu succumbentiae.

Duodecimus erit, quando quis fideiussit pro aliquo de stando iuri, & soluendo iudicatum.

XIII. erit, quando quis fideiussit pro aliquo de parendo mandatis alicuius Tribunalis, seu iudicis.

XIII. erit, quando quis fideiussit pro aliquo de stando sindicatu, vel parendo sindicatu.

XV. erit, quando quis fideiussit pro aliquo de non offendendo.

XVI. erit, quando datur cautio, seu fideiussio de restituendo, cui quibus, & quando.

XVII. erit, quando quis fideiussit de exhibendo, & non baratando.

XVIII. erit quando fuerit præstita fideiussio in casu retractationis sententiæ.

XIX. erit, quando quis fideiussit pro aliquo qui promiserat se facturum curaturum, quod aliquis renuntiet seu ratificet vel quid aliud, &c.

XX. & vltimus modus erit, quando quis fideiussit extrahere aliquem indemnem, & illesum ab aliqua fideiussione, seu obligatione. Posset etiam studiosissimus inuestigator nonnullos alios Modos in iure inuenire, quos in hoc opere omisimus, uti non in Practica, & Palatij affectos, & Maran. in suo Specu. Parte 6. memb. 8. posuit tresdecim species satisfactionis satis succinctè ac diuersas a prædictis modis per nos deductis, nec adeo in Practica frequente, sed potius de mero communi iure procedentes, ut cuique diligenti Lectori prospicere licebit.

B

P R I.

PRIMVS, SECVNDVS, & Tertius Modus.

CONIVNCTIM.

SVMMARIVM.

- 1 Fideiussionis Modi secundum aliquos Ritus Magna Curia.
- 2 Fideiussores obligati secundum dictos Modos an sint requirendi.
- 3 Modi predicti traditi per dictos Ritus, an seruentur hodie in Mag. Cur. & Sac. Conf. & nu. 6.
- 4 Petrus Follerius varius in suis fragmentis.
- 5 Follerij eiusdem illatio ex dictis Ritibus an procedat.
- 6 Modus verus formandi fideiusiones hodie, continens primum, secundum, & tertium modum.
- 7 Fideiussores obligati secundum predictos modos, ac hodiernam formam an & quomodo sint citandi, & requirendi.
- 8 Practica procedendi contra dictos fideiussores per Cara. tradita. an procedat, & noua traditur per auctorem.
- 9 Accusatio obligationis pœnes acta habetur loco sententia.
- 10 Fideiussores vario modo obligari possunt, & ob id diuersimodè contra eos proceditur.
- 11 Fideiussores an teneantur ad aliam pœnam ultra pecuniariam.
- 12 Fideiubendi forma toties quoties &c. an vsutetur in Sac. Conf. & Magna Curia.
- 13 Fideiussio in forma, hodie qua sit.
- 14 Fideiussio toties quoties &c. tria continet, & an concurrere debeant ut committatur.

- 15 Fideiussio nouis superuenientibus indicij, quomodo concipienda, & quando committatur.
- 16 Index an teneatur iurare quod noua indicia sint ex eodem delicto, & opinio Follerij sit vera circa hoc.
- 17 Fideiussores an per instantia peremptionem liberentur.
- 18 Fideiussores toties quoties an possint citari à iudice alterius Tribunalis, & Carau. opinio sit vera circa hoc.
- 19 Fideiussio capta coram vno iudice an fidem faciet coram alio.
- 20 Index volens exequi obligationem captam in alia Curia, quomodo procedere debeat.
- 21 Fideiussio toties quoties &c. quousque durat, & an per unicam presentationem expiret.
- 22 Cesar Vrsillus Cōmentator Decis. Afflicti male Afflictum reprehendit.
- 23 Afflictus defenditur ab Authore contra Vrsillum.
- 24 Verba apta ad denotandum infinitatem in fideiussione qua.
- 25 Sac. Conf. quomodo interpretatus fuit dicta verba infinita denotantia.
- 26 Distinctio tradita per Vrsillum damnatur.
- 27 Fideiussio toties quoties quare per unicam representationem expirat.
- 28 Fideiussor adimpleto modo sub quo fideiussit an sit liberatus.
- 29 Fideiussio nouis superuenientibus indicij, an expiret, si semel noua indicia superuenient.
- 30 Ablatiui absoluti inducunt modum, & conditionem.

QVOAD

VOAD Primum itaq; secundum, ac tertium Modum, (nam sub tertio continentur duo præcedentes, vt infra) est aduertendum, quod Ritus per nos supra alleg. 164. secundum ordinem a Cara. positum, incip. Item eodem fero, &c. aperte dicit, quod si ita fideiussionis stipulatio concepta fuerit, videlicet, si & quoties fuerit principalis requisitus, &c. si principalis & deinde fuerit tantum requisitus, possint fideiussores condemnari vna cum principali absque alia requisitione ipsis fideiussoribus facta, & hoc (inquit ibi tex.) erit propter formam fideiussionis, hocq; dixit apertius alius Ritus 165. inci. Itē quod a bannitis. ver. nota quod, &c. vbi apparet nedom in casu proposito secundum illam formam fideiussionis, si & quoties ipse principalis fuerit requisitus &c. quam supra posuimus pro primo modo, sed etiam secundum aliam formā fideiussionis quam pro secundo modo posuimus ex Ritu 159. incip. in primis quod fideiussores iurant, &c. videlicet si, & quoties ipse principalis fuerit requisitus, vel ipsi fideiussores fuerint requisiti &c. adhuc posse condemnari principalem, & fideiussores, si principalis tantum fuerit requisitus absque alia requisitione fideiussoribus facta, & hoc (inquit ille Ritus) propter illam dictionem disiunctiuam, vel, ex cuius natura sufficit ad condemnandum fideiussores, quod principalis fuerit requisitus, & quod hæc forma vsutetur per Magnam Curiam, & subdit ibi Ritus: sicque ex dictis Ritibus habemus, quod siue fideiussio fuerit capta secundum primum modum, siue iuxta secundum supra per nos positos, semper fideiussores absque alia requisitione condemna-

ri possunt ex sola requisitione principali facta in primo, ppter propriam formā fideiussionis, in secundo ppter qualitatem illius dictionis, vel, quæ est disiunctiuā, sed videamus, an hodie prædicta procedant, ac formæ dictarum fideiussionum seruetur in Magna Curia, & Sacri Consi. seu alijs tribunalijs. Maranta Doctor Regnicola in d. par. 6. sui Spec. mēb. 8. nu. 5. ostendit esse in vsu dictorum Rituum dispositionem: immo dixit quod hæc dicitur in Regno forma consueta, quando notarius stipulatur fideiussionem in forma consueta &c. Sed Petrus Follerius qui scripsit post Mara. in suis fragmentis positus post practica crim. in tit. de fideiussoribus, in princ. nu. 248. & 249. & circa fin. sub nu. 275. circa obseruantiam dictorum Rituum, videtur variare, nam in princ. dum posuerat formam fideiussionis iuxta d. Ritu 159. dixerat, ex hoc infero quod licet forma fideiussionis sit, quod quoties fuerit requisitus ipse principalis vt se præsentet toties teneantur fideiussores præsentare, tamen si non præsentauit se Reus, non, ex hoc sunt in pœna fideiussores quia debuerunt requiri iuxta formam dicti Ritui, licet contrarium dixerit Bal. in Add. ad Specul. in tit. de dolo, & contum. in rubrica. sicque Follerius expresse videtur firmare, quod fideiussores sint requirendi: sed circa finem sub d. num. 275. dubitare videtur, inquit. n. quod dura videtur nimis dispositio dictorum Rituum, & in facti contingentia reliquit dubitandum super obseruantia dictorum Rituum, licet ipse testetur Deum, quod nunquam vidit practitari. Sed aduerte, nam illatio quam Follerius facit sub d. nume. 249. ex d. Ritu 159. dum ibi dicitur de requisitione extraiudicialiter faciendā fideiussoribus &c. non videtur posse procedere in casu quo fideiussio fuerit hoc modo

modo concepta, videlicet si, & quoties ipse principalis fuerit requisitus, ut in d. Ritu 164. ita ut requisitio fuerit specificata respectu ipsius principalis tantum, nam in d. Ritu 159. non dicitur de requisitione extraiudicialiter faciendā etiam fideiussoribus: Sed quia fideiussores ibi fuerant primo requisiti, ideo inquit Ritus quod in eadem requisitione etiam principalis erit requirendus: secus verò si primò fuerit requisitus principalis, nam tunc propter formam fideiussionis per illam dictionem, vel, non erunt requirendi fideiussores, ut dicit apertissime Ritus alleg. 165. & sic benè considerando illatio illa non procedit ex illo Ritu 159. Sed quicquid sit hodie veritas est, prout inquit Cauti. super d. Ritu 159. in 1. not. † ut in practica, temporibus nostris aliter obseruetur, circa prædictas fideiussiones, sed tantum seruatur tertius modus supra per nos positus sub quo includuntur primus, & secundus: nam principalis primo promittit ac se obligat se præsentare quoties fuerit requisitus, & postmodum eodem instanti, & in eadem promissione seu obligatione dicitur, & ad maiorem securitatem dedit T. fideiussores, & principales promissores presentes, & se obligantes actereri volentes, nec ponitur dicta promissio alternatiua prout in d. Ritibus 159. & 165.

Sed subiungitur, qui curare habeant modis omnibus, &c. quod qñ dictus principalis, & ipsi fideiussores fuerint requisiti se præsentet, &c. sicq; qñ Curia postea egerit præsentia principalis vnica citatione requirit ipsum, & fideiussores cum inserta forma fideiussionis, nec nunquā reperies principalem citatum ad representandum sine requisitione fideiussorū, tum ex forma fideiussionis, erit Tertius modus p nos positus,

tum etiam ad euadendum altercationem prædictam circa obseruantiam dictorum Rituum, hæcque fideiussionis forma secundum Cara. & secundum nos. Tertius modus fideiubendi sublinetur ex doct. Specul. in d. rub. de dolo, & cōtum. nu. 23. ver. sed pone, vbi dixit, q̄ cautius est, ut semper fideiussores requirantur, & Affl. in constit. clementiæ, in si. verbis, ac ita subdit hodie practicari in omnibus tribunalibus Regæ. Et prædicta quoad modum concipiendi dictas fideiussiones, intelligendo ut siue conceptæ, & stipulatæ fuerint penes acta alicuius curiæ, siue per instrumentū publicum extra iudiciū, semper citandi, † & requirendi sint fideiussores, & principales, ut sup. Sed quoad modum procedendi cōtra principalem, & fideiussores post citationem, idē Cara. super d. Ritu 159. in 2. not. practica posuit, videlicet, ut post q̄ principalis, & fideiussores vnica citatione cum inserta forma fideiussionis fuerint citati si non cōparuerint, accusatur vltima contumacia, & vocantur, Curia pro tribunali sedente, ac condemnantur ad penam in fideiussione contentam, ac dñ q̄ exequatur realiter, & personaliter p̄ra eos.

† Sed aduerte, nam hæc practica, circa modum procedendi per Cara. posita non omnino satisfacit, namq; existimo posse procedere, quando fideiussio fuerit stipulata extra iudiciū, ut per eund. super Ritu 128. n. 3. sed quando esset stipulata penes acta iudicij, ut hodie communiter actuarij stipulantur dictas fideiussiones, principalis, & fideiussor non erunt citandi ad representandum, vel ad dicendum causam, quare non sunt condemnandi, &c. & quod postea cōdemnentur, sed debent citari sub hac forma, videlicet, ad representandum, vel ad dicendum causam, quare poena non sit accusanda contra eos, & pro ea exequendum realiter,

tra, & personaliter, & tunc si non cōperent accusatis contumaciis, non opus est eos ad penam cōdemnare, sed accusata poena per fiscum seu partem, dicitur, q̄ itante accusatione penes contra ipsos exequatur realiter, & personaliter, & quod expediatur literæ executoriales, hæcque practica colligitur ex dictis per Affl. in decis. 3. si rectè eius verba considerentur, & hoc ea ratione: nam incusatio poene obligationis poenes acta stipulatæ habetur loco sententiæ, † & condemnationis, ut per Ang. in l. frater a fratre. col. 3. ver. in tex. ibi, ff. de cond. in d. & nuper per Illustr. D. meum Vinc. de Fran. in suis doctissimis, ac elegantissimis decisionib. S. Conf. dec. 1200. post num. 22. & probat alleg. Ritus, 128. & vide Affl. in constit. Baiulus si forem, in 2. quæst. num. 3. quem locum Caraita non allegauit. Erit itaque differentia secundum prædicta circa modum procedendi contra fideiussores obligatos penes acta, & extra iudiciū, 10 per instrumentū publicum, † ad q̄ vide et p nos dicta infra in mō decimo.

Et quod dixi quando per instrumentum publicum extra iudiciū, ut sint condemnandi ac exequendum realiter, & personaliter, intellige de executione reali, & personali, quando instrumentum publicum esset liquidum ac procederetur iuxta formam Ritus 166. de quo dicemus inferius: secus si instrumentum non esset liquidum: nam tunc procedetur ordinariè, & exequetur iuris forma seruata iuxta dispositionem tex. in l. a Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudic. maxime in civilibus: nā in criminalibus posset dubitari, quando concurreret dolus fideiussoris, ob quem principalis non fuerit representatus, nam tūc voluerunt scrib. vltra penam tpecuniariā fideiussores teneri ac puniri extra ordinem, ut per Bart. in l. si quis, ff. de

cust. reo. glo. 23. quæstio. 5. Iason in l. 1. ff. de in litem iur. Gandinus, & alij criminaliste in suis tractatibus, vt refert Cara. super d. ritu 159. nu. 4.

Sed quoniam hæc forma seu modus fideiussionis est ille, quem vulgus quasi quodam adagium semper habet in ore, videlicet toties quoties &c. de quo inter Doct. de iure com. maxima fuit altercatio, ac tendere ad infinitū, vel exstingueretur p vnica, binam, vel trinam representationem, ut per Alexā. & alios in l. si finita, ff. de damno infe. & in consil. 145. lib. 2. & proinde Sa. Conf. ac Magna Curia a quibus omnes aliæ Regni Curia formam ac normam sumere tenentur, ut in const. nihil verum, † & in constit. Mag. Cu. &c. pro ipsorum autoritate, & decore non vtuntur hodie his verbis, toties quoties, &c. Sed liberant, seu habitant inquisitos in forma, quæ forma de vfu, & stilo dictorum supræmorum tribunalium intelligitur secundum prædicta, scilicet, toties quoties fuerint requisiti: hæcque est 13 fideiussio in forma, † quæ hodie in Regno visitatur, & nō illa posita per Maran. in loco supra alleg. quæ similiter sub se habet tacitam intelligentiam, & conditionem: nec potest pcedere nisi tribus concurrentibus. Primò vt noua indicia de eodem delicto superueniant, ne sit in indicis voluntate † ad suum libitum fideiussores requirere, vt per Bart. & Alex. in l. pen. ff. de quæst. immò hæc esse solet alia noua species, seu modus fideiussionis, scilicet liberare Reos sub fideiussoribus de representando nouis superuenientibus indicijs, ut vidi multoties practicari. & hoc quando iam esset cognitum. 15 † de delicto, & reus fecisset defensiones, ex quibus purgasset indictā, quæ erant in inquisitione: secus verò quando non esset cognitum de delicto, nec reus habuisset defensiones,

nes, & fuisset liberat⁹ vel habilitatus sub fideiussoribus in forma &c. nam tunc fideiussores requiri possent ad representandum, etiam nouis non superuenientibus indicijs, & ita plerunque solent fideiussiones concipi hoc casu expressse, scilicet de representando, etiam nouis non superuenientibus indicijs.

Et ego vidi aliquos iudices ignaros liberantes inquisitos post defensiones factas sub fideiussoribus de representando nouis non superuenientibus indicijs, quæ fideiussionis forma tali casu nullum haberet sensum, & faciunt ad prædicta adducta per D. Din. in cons. 39. & vide Folle. in d. pragmat. nu. 251. vbi sub num. 232. ponit, quando dubitaretur per fideiussores, si vere Reus, & ipsi citentur ex quo noua superuenerunt. 16 ¶ indicia ex eodē delicto, quod possint fideiussores comparere ac petere, vt iudex iuret pro qua causa illam representationem principalis desideret, & num noua superuenerint indicia ex eodē delicto, & quod iudex hoc casu iurare teneatur per cons. Alber. Brun. 87. incip. circa primum, & ita vidit ipse sæpè practicare, ac practicaui. Sed certe hæc de ciso mihi satis dura videtur, ne etiam dicam inconueniens, cum iudicis autoritas submitteretur partis desiderio, & iuramento, & forte in superioribus tribunalibus hoc esset ridiculosum: sed quicquid sit intelligentiam prædicta, quando noua indicia superuenientia essent sufficientia ad torturam, & non aliter, vt pet doct. in d. l. pen. ff. de quasit. & Foil. in d. nu. 251. cum simil.

Secundo principaliter debet concurrere, vt instantia non sit perempta, nam si instantia sit perempta, fideiussores non tenentur representare, vt per Bart. in l. cum lite mortua. 17 ¶ ff. iudic. solu. & per Affl. qui hoc optime ponit, ac declarat in conslit.

sæpè contigit. in 2. not. num. 4. & 5. quibus adde singul. Marci. Mantuæ 533. incip. aliquis promittit.

Tertio principaliter debet concurrere, quod fideiussores citentur ad representandum ab eodem iudice à quo fuerit Reus habilitatus seu liberatus, secus si à diuerso alterius tribunalis, vt per glo. in auth. de his qui ingred. ad appell. in princ. Bart. in l. cum apud, ff. de iudic. solu. & 18 ¶ Roman. in cons. 468. incip. in casu proposito, & hæc prædicta tria quæ debent concurrere, posuit Carauita super Ritu 44. in 3. not. nu. 11. & 12. Sed aduerte nā autoritates allegata per Carau. quo ad hoc vltimum requisitum, non videntur probare suam intentionem, nam loquuntur in alio iudice alterius tribunalis scilicet appellationis vt d. l. cum apud, secundum cuius legis dispositionem nullam haberet difficultatem, vt per D. Vinc. de Franch. in decis. 208. & dicemus latius infra in modo 12. in iudice vero non cæ appellationis in quo dubitabile est quæsitum, quod ab eo non possit requiri fideiussor probat tex. in l. 3. ff. iud. solu. & in l. non à iudice, §. ff. de iudic. & vide Bart. in d. l. cum apud, nu. 5. quod tamen limita, nisi primus iudex qui liberauit seu habilitauit inquisitum

19 ¶ sub fideiussoribus, dixisset ac recepisset fideiussores de representando toties quoties fuerit requisitus ab alio iudice alterius tribunalis, vt in exemplo posito per Affl. in d. conslit. Baiulus si furem, in 2. questione nam tunc fideiussio capta per vnum iudicem fidem faciet coram alio, ut per illum procedi possit, cum sic expresse cautū sit in obligatione hic tamen secundus iudex qui fideiussoris capte coram alio obligationem exequi vellet, non poterit procedere, nisi prius citatis fideiussoribus ad dicendum causam, quare nō sint 20 condemnandi, & dato termino ad defen-

defendum formiter condemnare fideiussores, alias poenam exigere non possit: secus autem in proprio Iudice, qui recepit obligationem, nam absque libello solum citatione præmissa, quare non sit accusanda poena, & exequendum absque condemnatione, poenam exigere potest, vt latè Affl. ibi, prosequitur, & nos etiam diximus supra, ac faciunt not. per Cauent. & Carau. super d. Ritu, 128. in illa questione, an obligatio stipulata in vna Curia possit exequi per aliam &c. vide ibi per eos.

Et aduerte: Nam licet Carau. super d. Ritu, 128. num. 4. vers. & aduerte, dicat, debitorem citatum ad dicendum causam quare obligatio inculari non debeat &c. esse audiendum extra carceres, & non facto deposito, quamuis apostilla ad Affl. in conslit. Dilationes, videatur dicere contrarium absque alia autoritate. Tamen Carau. ibid. non explicite dicit si dictus debitor sit citandus, vt personaliter compareat, vel legitime, & habui in facto, & nonnulli dicebant esse citandum, vt personaliter compareret, ego verò defendi contrarium, ne dum ex adductis per Carau. in d. loco, sed etiam quia ille rigor obligationis natus ex calore illius iudicij, penes quod fuerat stipulata, sublatus esset dum obligatio per alium iudicem executioni demandatur, mediante præuia citatione ad dicendum causam quare &c. arg. tex. in d. l. 3. in princ. ff. iud. solu. & in l. non à iudice, §. fin. ff. de iud. & vide Affl. in conslit. Baiulus si furem, circa finem, & Dominum meum de Franchis deci. 118. num. 8. Et ita obseruari in Magna Curia, à qua omnes alia Regni Curie formæ ac normam sumere tenentur, retulerunt mihi seniores Actuarij.

Sed adhuc restat dubium, hæc fideiussio, quoties toties, &c. seu in for-

21 ma, quousque ¶ secundum Regni practicam durabit, & quicquid Do. dixerint de iure com. nam aliqui voluerunt fideiussores perpetuo, & in infinitum teneri, vt per Ang. & Alexan. in dict. l. si finita, ff. de damn. inf. alij per quatuor vices, vel plures, vt per glo. in l. cum quæro, C. de leg. & per Bal. in l. superuacua, C. de his quæ pene nom. alij per binam representationem, vt per Doct. in d. l. si finita, & Alex. in d. Consil. 145. lib. 2. & Affl. in d. Consil. sæpè contigit. num. 4. & 5. vbi has tres Doct. opiniones recenset, ac tenet hanc formam fideiussionis toties quoties, &c. intelligi debere secundum naturam ipsius iudicij, in quo interponitur, nos habemus Decisionem Sacri Consilij per eundem Affl. et. 1. o. quæ facit ius in Regno, ac obtinet vim legis, vt per eundem Affl. in decis. 169. in fi. & Dominum de franchi in decis. 171. in fin. in qua Decis. 130. apparet Sac. Consil. iudicasse, hanc fideiussionem, toties quoties, &c. expirare per vnicam representationem ex eadem causa factam, pro qua fideiussio fuerat præstita, & ita ait Affl. suo tempore fuisse bis indicatum per Sac. Consil. super qua Decis. Cesar Vrsillus commentator, seu (vt ita dicam) superadditor dictarum Decisionum, vt Afflictum defendere tenenbatur tanquam eius auri-

22 ga & ducē, ¶ ipsum obiurgat ac oppugnat, & non bene (iudicio meo) nam inquit Affl. dicere, & concludere in alleg. decis. per presentationem, seu carcerationem Rei principalis semel per Curiam factam fideiussores esse liberatos, & hoc inter alia per doctrinā Lucæ de Penna in l. si quis decurio, C. de decur. lib. 10. & ipse Vrsillus dicit Lucam de Penna totum oppositum in d. l. tenere, ac proinde concludit comun. opinionem esse contra illum Decis. Sac. Consil. & deinde vt Afflictum a tali peccato

peccato liberaret, adhibet distinct.
videlicet, quod aut reus principalis
fuit captus ab ipsa Curia, & tunc fi-
deiussores liberantur, vt in d. Decis.
per Affl. Aut fuit per fideiussores re-
presentatus, & tunc non liberantur,
vt ait esse comu. opinionem, & pro-
bat per quendam similia.

Sed certe Afflict. nullo modo po-
tuit reprehendi, nec dixit quod ipse
Vrsillus supponit, immo aperte in-
princ. illius Decis. dixit Lucam de
Penna posuisse hanc questionem in
d. l. si quis decurio, & arguisse ad par-
tes, & demum conclusisse, quod si
accusatus iuste positus fuit in carce-
ribus, fideiussores tenentur, per iura
ibi per eum allegata. vnde patet il-
lud idem dicisse Afflict. quod affir-
mauit Lucas in d. l. si quis decurio,
23 † & non totum oppositum, vt Vrsil-
lus supposuit, ac Sac. Consi. in d.
Decis. firmauit illam opinionem in
favorem fideiusso-
rum, non ex au-
thoritate Lucæ in d. l. si quis decurio.
sed tantum inter alia ex authorita.
domini Bartholomei de Capua in
l. 2. ff. de cust. reo. ac per illam apo-
stillam quam Carolus de Rogerio
vnus ex Consiliarijs portauit in
Consilio, vt ibi, vnde Vrsillus (meo
Iudicio) non oculatè Afflict. theo-
ricam respexit, nec considerauit: nec
est verum quod communis Doct. opi-
nio sit contra illam Decis. vt colligi
potest ex dictis Alex. & aliorum in
d. l. si finita, & authoritates per ip-
sum adductæ hoc non probant: sed
tantum probant, quod quando fidei-
iussionis verba sunt apta ad denotân-
dum infinitatem, vt si fuerit dictum,
24 † toties quoties Iudicijs, seu Curis
placuerit, vel videbitur, vel quando-
cumque, vel quotiescumque, vel ad
omnem Iudicis voluntatem, vt per
Alex. in allegat. Conf. 145. num. 2. &
Addit. ad sing. Mattes. 177. & Hipol.
in Rubr. de fideiuss. quest. 9. & 15.
Bart. in d. l. si quis, ff. de cust. reo. his

tantum casibus communis opinio vi-
detur, vt semper fideiussor durer, do
nec durauerit instantia, vt per Franc.
de Crema in singul. 11. incip. si quis
promiserit, & eund. Hippo. in l. vnus,
§. cogniturum, ff. de quest. & Mant.
in alleg. sing. 533. secus verò si simpli-
citer fuerit dictum, toties quoties,
&c. nam tunc fuerunt opiniones si
per vnica, vel binam representa-
tionem fideiussores fuerint liberati,
vt per Castren. in l. 2. §. fideiussorem.
ff. qui satisd. cog. & doct. in d. l. si fi-
nita. ac fuerunt opiniones, quod per
vnica representationem, vt per
Hippol. qui multos suo more cumu-
lat in d. quest. 9. num. 99. quorum
opiniones Sac. Consi. fuit secutus in
alleg. decis. 130. verba enim quæ ali-
quando infinitatem denotare pote-
25 rant in fideiussione vt in l. si stipula-
tus sim a seio. ff. de fideiuss. & l. poen.
C. eod. cum simil. ad vitandum in-
finitatem restrinxit, ac intellexit per
vnica presentationem expirare, &
vide Foller. in d. pragm. num. 26. i. li-
cet loquatur in alio casu, scilicet, an
durer post sententiam, de quo infra
in 12. modo, & alibi dicemus.

Nec demum dist. per ipsum Vrsil-
lum tradita vt Affl. saluaret, procedit,
26 † immo totum contrarium verius
erit, videlicet quod quado reus prin-
cipalis fuerit representatus per fidei-
iussos, magis sint liberati fideiussos,
cum adimpleuerint ea ad que
tenebantur, & solutione eius quod
debetur omnis tollit obligatio, &c.

Sed quando absque opera fideiussos
forum ipse reus fuit representatus,
quia fuerit per Curiam captus, tunc
fideiussores non sint liberati, cum
opera ipsorum non intercessit, nec
ipsi promissa adimpleuerint, argu.
tex. in l. expressè, & in l. poen. ff. de
pregr. stipul. & ita in simili dixit Cara.
super ritu, 163. in 2. not. in fi. in im-
pressis de anno 1572. est enim quæ-
dam noua add. quæ in alijs prius im-
pressis

pressis non reperitur, de cuius ta-
men dicti veritate videbimus infra
suo loco. Remanet itaque verissimè
quod Vrsillus non bene obiurgauit
Afflict. & quod fideiussio hæc, toties
quoties per vnica presentationem
seu capturam per ipsam Curiam factam
rei principalis ex eadem causa extin-
guatur, vt iudicauit Sac. Consi. in d.
decis. 130. & rationem hanc esse exi-
27 stimo, † nam hæc fideiussio (vt supra
diximus) habet illam tacitam condi-
tionem, scilicet, si noua superue-
nerint indicia, ex eadem causa, vt
per Bartol. Alex. & alios in l. poen. ff.
de questio. vnde sicut fideiussor qui
censetur habere tacitum mandatum
de soluendo, vt in l. in debitam, ff. de
cond. indeb. non poterit agere man-
dati antequam soluat, nisi in certis
casibus, vt in l. si pro ea. C. mand. &
ibi Bald. & latius per nos infra in
quest. 4. sed cum soluerit ager, ac erit
liberatus, nam adimpleuit modum
mandati, vt per Bald. & alios in d. l. si
pro ea, & in l. 1. C. de dolo. ita hic cū
Curia citauerit requirendo fideiussos,
quod reum presentet, signum
est, quod noua ad sint indicia, & cō-
sequenter fideiussores representan-
do reum adimplent modum ac condi-
tionem fideiussionis ac erunt liberati.

Insuper cum fideiussor secundum
predictum modum videatur fideiussor
suo de representando nouis super-
28 uenientibus indicijs, igitur † in il-
lum casum tantum, & ad illum actum
fideiussor, qui cum sit adimpletus fi-
deiussor erit liberatus, argu. l. fidei-
iussor magistratus, §. 1. ff. de fideiuss.
& eod. tit. l. si. & l. pen. C. eod. & in
l. 2. §. si. ff. qui satisd. cog. cum alijs
alleg. per glo. in l. quæro, ff. loc. &
faciunt not. in l. si cum hermes, C.
eod. & in l. grecè. §. & post litem, ff.
de fideiuss. ibi, sed tantum litis exer-
citationem &c. Nec obstat si dicere-
tur, quod locutio est in numero plu-
rali, videlicet superuenientibus no-

uis indicijs, sicq; quod semper cum
indicia superuenierint, fideiussor te-
neatur, arg. d. l. stipulatus sim a Se-
29 io, ff. de fideiuss. cum simil. nam di-
cimus, quod hæc locutio pluralis ad
euitandum infinitatem, de indicijs
semel superuenientibus est intelli-
genda, arg. tex. in l. boues, §. hoc ser-
mone, ff. verb. sign. & in l. fideicom-
missa, §. si quis decem, ff. de leg. 3.
ne contingeret virtute talium verbo-
rum plurimas, ac infinitas fieri re-
presentationes, arg. l. qui bona, §.
si. ff. de dam. inf. & in c. cum in mul-
tis, de rescript. in 6. cum simil. alleg.
per Roman. in cons. 15. incip. plura
sunt &c.

Ac ex prædictis dicerem, quod si
fideiussio ita concepta fuerit videli-
cet, habilitetur seu liberetur sub fi-
deiussoribus in forma, hæcque for-
ma non intelligeretur toties quoties
fuerint requisiti &c. sed tantum de
representando nouis superuenienti-
bus indicijs, quod tunc cum mino-
ri difficultate affirmari posset, si se-
mel superuenierint indicia, & Reus
principalis fuerit captus a Curia vel
an fideiussoribus representatus, fidei-
iussos esse liberatos, tum ex supra
allegatis, tum etiam quia hæc verba
nouis superuenientibus indicijs,
sunt ablatiui absoluti, qui resoluun-
30 tur in conditionem, † & modum,
vt in l. a testatore, ff. de cond. & de-
mon. l. si quæsit, §. si duo, ff. de statu
libe. l. euctis, ff. de usur. Bart. in l.
ab emptione, in princip. ff. de pact.
Decius in cons. 466. num. 18. ergo
quando superuenierint indicia condi-
tio erit adimpleta arg. l. 2. ff. de cond.
& demonst. & consequenter si fidei-
iussos tunc adimpleuerint, erunt
liberati. & ita credo quod hodie pra-
ctice in Mag. Curia ac Sac. Conf.
ac in omnibus alijs Regijs tribuna-
libus, & in toto Regno, nec amice
lector supradicta despicias: nam non
ita cumulatim ab alijs circa hunc fi-
de-

de iussione modum. hęc scripta re-
peries.

MODVS QVARTVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideiussio de representando tempore
alicuius actus quę.
- 2 Pragmatica malitijs hominum an lo-
quatur de dicta fideiussione.
- 3 Ritus allegatus per dictam pragmat.
an sit, & inueniri possit.
- 4 Modus procedendi contra debitorem
præuenientem qui nihil probauit.
- 5 Fideiussor præstitus iuxta formam di-
ctę pragmat. ad quę teneatur.
- 6 Practica procedendi contra dictos fi-
deiussores taliter acceptos, & an sint
requirendi.
- 7 Factum alienum probabiliter quis
ignorare potest.
- 8 Citatio contra dictos fideiussores quo
modo sit formanda.
- 9 Differentia inter fideiussorem captam
pœnes acta vel per actum publicum.
- 10 Fideiussor an post publicationem pos-
sit moram purgare.
- 11 Fideiussor de representando finitis fe-
rijs vel aliter quando teneatur.
- 12 Actus explendus consistens in potesta-
te fideiussoris an excuset sicut in po-
testate curię.

VENIAMVS nunc ad quar-
tū modum fideiubendi, vide-
licet, qñ principalis, & fideiussor se
obligauerint repræsentare seu aliud
1 &c. tempore alicuius actus explen-
di seu faciendi per ipsam curiam. Po-
teris pro nunc exemplum ponere in
fideiussione, quam practici scriben-
tes voluerunt requiri per pragmati-
cam, malitijs hominum, de præuent.
moder scilicet, vt volens suum cre-
ditorem præuenire, vt sibi instrumē-
tum seu obligationem casset, ex quo
fuit ei satisfactum vel aliter iuxta
Ritum 189. incip. item quod quan-

do contigerit &c. prius debeat fidei-
uersionem præstare de soluendo de-
bitum, ac pœnam vntiarum decem,
ac de se presentando tempore publi-
cationis processus. Sed obiter hic re-
cte cōsiderando illam pragmat. non
videtur requirere fideiussorem,
† etiam de se presentando tempore
publicationis, sed tantum de soluendo
debitū, & pœnam, nam illa prag-
mat. dum ponit ea quę tenetur pro-
mittere fideiussor an debitore præ-
standus, tantum dicit de soluendo
debitum, & vncias decem pro pœna
si in ea succubuerit. sed de repræsen-
tatione tempore publicationis, non
dicit, nisi hoc modo, videlicet, man-
dantes in eisdem præuentionibus
Ritum Magnę Curię obseruari pro-
videntem, quod tempore publicatio-
nis processus debeant tales debito-
res præuenientes personaliter com-
parere, vt detineri possint, si nihil p-
batum apparuerit, &c. & sic prag-
mat. non dicit quod fideiussor tenea-
tur hoc promittere, sed tantum ci-
tat Ritum, † hoc providentem, quę
fateor satis perquisiuisse, & non va-
let inuenire, ad hoc etiam me mo-
uent dicta per Cara. super Ritu 168.
num. 3. vbi ponit practicam ac mo-
dum procedendi contra debitorem
qui nihil probauit, & dum loquitur
de dicta præsentia tempore publica-
tionis, dicit quia præsens esse debet
debitor tempore † publicationis, vt
dicitur in pragma. malitijs hominū,
de præuent. moder. in fi. & si non re-
peritur præsens curia sedente voca-
tur, & condemnatur.

Sicque iste author qui Ritus
Magnę Curię adeo ordinauit ac
ornauit, non adducit parti-
culariter Ritum quem pragmatica
sic generaliter nominauit. Insuper
dicit quod ipse debitor tantū Curia
sedente vocatur, & condemnatur. si
non fuerit præsens, & utique si in fi-
deiussione præstita, secundum illam
pragm.

pragmaticam, hoc etiam fideiussor
videretur promississe dixisset, vo-
cantur, & condemnatur. Demum
mouet me ratio: ad quid, n. necesse
habet fideiussor repræsentare debi-
torem, si debitor in præuentione suc-
cubendo ipse sit astrictus soluere de-
bitum creditori, & pœnam pro cu-
rię cōtemptu? namque cum vtrique
scilicet Curię, & parti sit satisfactū,
personę debitoris repræsentatio fru-
stratoria erit, & frustra fit quod fa-
ctum non releuat vt in locis vul. Te-
neo itaque quod si in præuentione
præstitus sit fideiussor iuxta illam
pragm. non teneatur in casu succum-
bentię † debitoris ipse fideiussor ni-
si soluere debitum, & pœnam, non
autem repræsentare debitorem tem-
pore publicationis, & nota quia hoc
credo quod sit nouū ad d. pragmat.
similiter poteris ponere exemplum,
quando aliquis habilitatur sub fidei-
uissoribus de se presentando tempo-
re expeditionis causę.

6 Sed † vt scias practicam circa mo-
dum procedendi contra principa-
les & fideiussores in hoc genere
fideiussionis, distingue, quod aut
actus explendus est in potestate ip-
sius Curię seu iudicis, vt sunt inter
alios, casus §. positi, scilicet tempore
publicationis, vel expeditionis cau-
sę, & tunc omnino tpe illius actus
explendi principalis, & fideiussor
sunt citandi, & requirend, alias nul-
liter pcederetur: ille enim actus est
alienum factum quod probabiliter
principalis, & fideiussor ignorare
poterunt, & propterea sunt require-
di, arg. tex. in l. si decesserit, ff. qui sat.
cog. & in l. si eum. in princ. ff. si quis
cau. cum simi. alleg. per Spec. in titu.
de dolo, & contu. §. restat. nu. 23. ver
sic. sed pone. Sed quomodo hoc casu
concipienda erit citatio contra præ-
dictos, an sufficiet eos tantum cita-
re ad publicandum, vel necesse sit
cumulativum citare ad publicandum,

8 ac ad repræsentandum? † Dic q. Ri-
tus 164. incip. Item eodem iero. supra
in primo Modo pluries alle. videtur
probare, quod sufficit eos citare ad
publicandum: tunc enim videtur
eos requirere, cum probabiliter sci-
re possunt illum actum publicatio-
nis esse explendum, arg. tex. in l. i. in
fi. ff. de act. emp. & vend.

Sed dic, quod necessaria est ex-
pressa citatio vtrumque continens,
scilicet, ad publicandum, & ad re-
præsentandum: & si obligatio fidei-
uissionis fuerit stipulata pœnes acta,
addatur in citatione, & ad dicendū
causam, quare non sit accusanda.
pœna obligationis fideiussionis per
eos præstita, & contra ipsos exequē-
dum realiter, & personaliter, ac etiā
inferre formam fideiussionis: & si
non se præsentauerint accusatis cō-
tumacijs, fiet actus publicationis,
seu causā expeditur, ac vnico contex-
tu accusata prius pœna per partem
seu fiscum, dicitur in eodem decre-
to, quod exequatur cōtra prædictos
realiter, & personaliter pro pœna, et
9 expendantur literę executoriales: † si
vero fideiussio fuerit stipulata extra
iudicium per actum publicum, tunc
seruanda erit Practica, quam supra
in primo Modo posuimus, distin-
guendo, an sit actus publicus per in-
strumentum liquidum, vel non liqui-
dum, vt ibi. Sed an facta publicatio-
ne cum suo termino &c. fideiussor
possit purgare moram repræsentan-
do principalem infra dictum termi-
10 num? Dicerem, quod sic: † nā licet
publicatio dicatur facta, tamen non
dicatur perfecta, nisi elapso termi-
no ad testificata didicendum, vt la-
tē dixi in Praxi mea ciuili, intitulata,
Praxis Sac. Reg. Conf. ac Magnę Cu-
rię Vicarię modernissima, in par. 6.
in gl. Partes.

Sed de hoc dubio, quando fidei-
usor possit moram purgare post con-
demnationem, vide late infra in Pri-

ma principali questione.

Aut verò actus explendus nō est in potestate ipsius Curie, sed in potestate seu facultate temporis ac ipsorum principalis, & fideiussoris, ut puta si fuerit facta habitatio cum promissione de representando finitis feriis Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi, vel completo tali die festivo, vel cum primum conualuerit si habitatus erat infirmus, licet hoc ultimo casu nō est tutū taliter Reos habitare, sed cautius per tot dies. Vel pone exemplū in omni actu cuius expletio seu executio consistat in libera potestate ac facultate principalis, & fideiussoris, & tunc si obligatio fideiussionis fuerit per actū publicum concepta extra iudicium serva Practicam cum distinctione supra in Primo Modo positam, num. 8. & 10. ac principalis, & fideiussor erunt requirendi, & citandi secundum dictam Practicam aut obligatio est stipulata pēnes acta, & tunc sunt opiniones: nam aliqui voluerūt statim post expletionem illius actus transacto illo tempore absque alia requisitione seu citatione posse pcedi contra principalem, & fideiussorē: alij verò voluerunt esse necessariam citationem, & requisitionem, de cuius dubij veritate, & Practica, dicemus statim latissimē in proximo subsequenti modo qui erit super. & ibi vide.

MODVS QVINTVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideiussio de representando infra certum tempus qua.
- 2 Fideiussorē taliter obligati an transacto tempore sint requirendi de iure commune.
- Promissio de representando habet tacitam conditionem subse ibid.
- 3 Fideiussorum obligationes communi-

ter hodie sunt pēnes acta, & an tunc citatio requiratur.

- 4 Discutitur plenē per authorem aut talis fideiussor sit citandus, & requirendus.
- 5 Promissio liquida in iudicio habet paratam executionem.
- 6 Natura fideiussionis toties quoties requirit citationem, & requisitionem.
- 7 Differentia inter fideiussorem obligatum ad representandum, & obligatum ad soluendum secundum Dominum Vincent. de Franchis.
- 8 Author defendit opinionem Domini de Franchis in hac questione.
- 9 Ratio differentia inter fideiussorem de representando, & fideiussorem de soluendo.
- 10 Fideiussor de soluendo adimplere potest absque interuentu principalis.
- 11 Fideiussori quando aduersus factum promissum exceptio competat.
- 12 Durius agitur cum fideiussore de soluendo quam cum fideiussore de representando.
- 13 Intellectus ad ritum 128. secundum Authorem.
- 14 Intellectus ad prag. 21. sub tit. de offic. iustitiarum seu Magne Curie per authorem.
- 15 Promissio de representando quomodo illiquida iudicanda.
- 16 Citatio contra fideiussorem semper facienda cū inserta forma fideiussionis.
- 17 Practica procedendi contra dictos fideiussorē.

DISCVTIAMVS nunc quintum modum fideiubendi, ut quando simpliciter fuerit facta promissio seu obligatio de aliquem representando, seu de concordando, seu aliud faciendo infra certum, & determinatum tempus, scilicet infra mensem, seu dies decem &c. Doctores de iure communi tenuerunt, principalem, & fideiussorem esse prius citandos, & requirendos, alias non posse procedi ad ipsorum condemnationem.

demnationem, ut inter alios latissimē probat Hipol. in Rub. de fideiussor. in xvij. quest. num. 144. ubi innumeras cumulat auctoritates moris suo, ac dicit hanc promissionem de representando infra tot dies, habere illam tacitam conditionem. Subse, scilicet si & quando iussus fuerit represent. ut per solenne Conf. Pauli de Castro, 165. incip. videtur quod dictus Io. Paulus, & tenet ac probat Decius in Conf. 2. per totum, quem simpliciter sequitur Cæsar Vrsillus super decis. Afflic. 130. in fi. & hoc in Regno nullam haberet difficultatē, quando promissio, seu fideiussionis obligatio esset per actum publicum extra iudicium, nam tunc seruabitur practica citationis, & requisitionis supra posita in primo modo, numero 8. & 10.

Sed difficultas est quādo promissio, seu fideiussionis obligatio facta fuerit pēnes acta Curie, seu iudicij, prout communiter hodie sunt, an tunc requiratur citatio seu requisitio? & in hoc Carau. super Rit. 44. num. 13. versic. quæro pone, videtur expresse firmare, nullam esse necessariam citationem seu requisitionem principalem, seu fideiussoris, sed statim accusata pena esse exequendum contra principalem, & fideiussorem allegat ritum 128. qui sic incipit ac dicit.

Item seruat ipsa Curia, & quandoque si aliqua poena est stipulata pēnes acta Curie, semper executio illius poenæ fit sine vocatione partis, ac si esset vna sententia nec datur libellus nec petitio. hæc sunt verba ritus, quæ ex se ipsis sunt clarissima, ac ibi Carau. dicit illum Ritum esse in iuridi obseruantia.

Secundo pro hac opinione ego adduco pragmaticam quam Carau. non adduxit, licet ipse eas collegerit ac ordinauerit, sub Rubr. de officio iustitiarum, seu Magne Curie, prag. 21.

Mag. Curie Vicarie in anno 1554. in ult. cap. quæ hoc modo dicit.

Item, che tutte le peggiorie, che si pigliano per detto mastro d'atti, ad tempus de concordando partem de debito, & fiscum de poena, ouero, de se presentando, & quello finito, & non offeruato quello che si promette, sia tenuto detto mastro d'atti, finito detto tempo, essere con vno delli giudici, & accusare le pene di dette peggiorie, senza altra requisitione alla pena di pagare &c. Sicque secundum hanc prag. videtur casus decisis.

Tertio, & ultimo pro hac opinione adduco iuris rationem, quam Afflic. comprobatur in decisio. 387. per glos. in Authentica, generaliter, C. de episc. & cler. & per Bald. Castren. & Alex. & alios in leum pro quo. ff. de in ius voc. scilicet, promissionem in iudicio factam si liquida erit habere paratam executionem, & temendo hanc opinionem erit practica secundum eam in modo procedendi, quod transacto tempore accusatur pena obligationis per partē, seu fiscum, ac statim expediuntur litteræ executoriales, & exequitur realiter, & personaliter, ut per Carau. in alle. Rit. 44. Sed contrariam opinionem, scilicet quod etiam in promissionibus, seu obligationibus pēnes acta stipulatis respectu principalis, & fideiussoris de representando infra certum tempus non sit procedendum ad accusationem dictarum obligationum, nec executionem, nisi prius citatis ac requisitis principali, & fideiussoribus ad representandum, vel ad dicendum causam, quare non sit accusanda poena obligationis contra eos, videtur primo tenuisse se Afflic. in decis. 3. ubi fideiussio erat stipulata pēnes acta, & nihilominus fuit facta citatio fideiussoribus, ut ibi in fi. dicas, quod ibi fuit necessaria citatio ex natura illius fideiussionis, toties quoties, &c. Secundo.

cundò hanc opinionem videtur, qd ex praxi tenuit idem Affl. in const. Baiulus, si furem. nu. 3 in 2. quæst. in fi. vbi in principio dixerat de obligatione capta pœnes acta Curia Baiuli, quod non posset exequi in Curia iustitiarum absque libello, & citatione ad dicendum causam, quare non deberet exequi, &c. Deinde dicit secus in obligatione fideiussionis capta per iustitiarium in ipsius Curia, nam tunc absque libello, solum citatione præmissa compelleretur fideiussor ad soluendum pœnam, arg. l. si quando. C. de bon. vac. lib. 10. & c. ad vestram de iureiur. l. si. C. de excep. rei iud. secundum Ang. in l. si quis reum, ff. de cult. reo. Tertio & ult. hanc eandem opinionem tenuit D. Vinc. de Fran. in sua dec. 118. sub nu. 9. vbi p. d. doct. inam Affl. in d. const. Baiulus si furem, inquit, quod tunc requiritur citatio in accusatione obligationis pœnes acta stipulatæ, quando aliquis se obligauit aliquem præsentare, non autem in debitore, qui se obligauit ad solutionem, & sic clarè sentit pro hac opinione, quam etiam aperte tenuit Vrsillus super d. dec. 130. in fi. dum simpliciter dixit fideiussores de representando certa die non teneri ad pœnam præsentationis, nisi fuerint requisiti, cum ipse uti Regni cola sciebat communiter in Regno has fideiussiones recipi apud acta Curia. Nec obstat si diceretur dictas auctoritates procedere in fideiussore de representando, toties quoties, &c. iuxta d. dec. 3. Affl. nam ultra, quod tunc factum propositum per d. Doctores indubitabile fuisse, tñ Affl. in alleg. const. Baiulus si furem. & D. de Franc. in d. sua dec. loquuntur in fideiussore simpliciter accepto pœnes acta ad certum diem, sicque punctus dubitabilis redditur.

Ego in hac difficultate tenerem vltimam opinionem in fauorem fideiussorum, cum illo tamen distinctio

nis fœdere, posito per D. de Franc. in d. dec. 118. ut vel obligatio pœnes acta continet simpliciter solutionem, seu promissionem solutionis certæ quantitatis, & tunc transacto termino solutionis accusata pœna per partem, absque alia citatione, seu requisitione expediuntur literæ executoriales ac exequitur realiter, & personaliter et ita communiter videmus obseruari, ut ait d. D. de Franch. in d. dec. nu. 9. Quod tamen intellige, & limita prout per Carau. super d. Ritu 128. Aut continet promissionem de præsentando, & tunc non possit exequi absque partis citatione, & requisitione ad præsentandum, vel dicendum causam, quare pœna non sit accusanda, &c. ut per Affl. in d. const. Baiulus. Quâ distinctionem, ego ultra prædictos Doct. existimo hac ratione posse substinere: nam quando principalis se obligat de se præsentando, vel de concordando, &c. & ad maiorem securitatem Curia, & partis fideiussor accedit, hic fideiussor videtur promittere merè alienum factum, quod expleri non potest per se solû, sed bene adiuncta persona principalis: Sed quia etiam esse potest, quod fuerit adimpletus per solum principalem, ideo, respectu huius incertitudinis obligatio non erit omnino liquida, & proinde est citandus, arg. tex. in d. l. si decesserit, ff. qui satisd. cog. Sed quando obligatio continet solutionem certæ quantitatis, tunc non omni modo factum alienum, sed etiam suum promittere videtur: nam fideiussor quantitatis potest soluere absque interuentu principalis, ut per Bart. & alios in l. fideiussoribus, ff. de fideiussor. & in l. 2. C. eod. vbi Cinus. et ideo minus excusatur, nec debet citari. Vel melius dicamus, quod aduersus hoc factum scilicet de præsentando, fideiussori poterit exceptio competere, quæ ipsi etiam post moram liberet, ut puta si

si principalis decesserit morte naturali vel civili, ut in d. l. si decesserit, intelligendo si decesserit ante moram ibi: sed aduersus hoc factum de soluendo, nulla poterit fideiussori exceptio competere, nec ante, nec post moram, ut in l. si vero, eod. titu. ff. qui satisd. cog. vbi Bart. sub nu. 1. dixit, quod fideiussor de iudicio fisti Reo mortuo vel deportato non potest implere illud quod promissit, cum in iudicio esse non possit: sed fideiussor quantitatis etiam Reo mortuo, vel deportato potest soluere quantitatem: ac ideo ego infero, quod durius agitur cum fideiussore quantitatis, quam cum fideiussore de iudicio fisti, & sic de præsentando, & facit tex. in l. si cum. §. si. ff. si quis caut.

Non obstant modo argumenta allegata pro contraria opinione, & pri. Ritus alleg. 128. nam respondeo illum Ritu loqui ac procedere in obligatione pœnes acta stipulatæ, quæ continet solutionem certæ quantitatis liquidæ, & secus in obligatione quæ continet præsentationem, quæ reddere potest ac reddit factum illiquidum, ac incertum.

Secundò non obstat pragmat. alleg. nam illud verbum ibi positum, videlicet *senza altra requisitione*, refertur ad ipsum scribā seu actuariū. & sensus erit, ut actarius absque alia requisitione ipsi per partes, seu si scum facta, seu faciendā, teneatur

14 & accusare pœnam fideiussionum, transacto termino. & sic non excludit citationem seu requisitionem faciendam principali seu fideiussori ante inquisitionem, ac concordat cum opinione Affl. in d. const. Baiulus, ut sine libello, & petitione partis, præuia tamen citatione, procedi debeat ad obligationis inquisitionem pœnes acta stipulatæ contra fideiussores.

Nec tertium, & vltimum obstat, nam fatemur, quod de iure promissio

lio liquida habeat paratā executionem: sed promissio de representando est illiquida, ut supra ostendimus, 15 & igitur &c. Remanet itaque firma conclusio, quod fideiussio pœnes acta stipulatæ, continens representationem certa die, transacta die non possit accusari, nisi præcedente citatione ad dicendum causam quare non sit pœna accusanda. & practica erit in modo procedendi hoc secundo 16 casu, ut fiat citatio cum inserta forma fideiussionis: hoc. n. semper supponendum est, ac citentur principales, & fideiussor ad representandū, vel ad dicendum causam quare non sit procedendum contra ipsos ad inquisitionem pœne obligationis &c. ac exequendum: & si comparuerint, & legitimas ac cōpetentes exceptiones opposuerint, summariè audientur: si autem accusatis cōtumacijs, ac accusata pœna per partem, seu si 17 scum & interponitur decretum non ipsos condemnando, sed tantū stante pœne inquisitione, fuit prouisum quod exequatur cōtra dictos principalem, & fideiussorem realiter, & personaliter pro pœna in fideiussione contenta, & expediantur literæ executoriales, &c. quæ practica fuisse ex his quæ diximus supra in primo modo, cū graue esset ea hic recensere.

MODVS SEXTVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideiussor de representando infra dies decem, vel ad omnem Curia requisitionem, an semper sit requirendus.
- 2 Verba, & ad omnem Curia requisitionem, qualificant aliam partem fideiussionis, scilicet infra dies decem.
- 3 Alternatiue vna pars dubia per aliam elaram declaratur.
- 4 Principales & fideiussores sunt requirendi, non obstante alternatiua posita

Qualitas principales dispositiones in accessoria repetita intelligitur.

ACCEDAMVS ad Sextum Modum, quem breuibus absoluemus, isque erit, quoties fuerit facta promissio, seu obligatio de presentando, seu &c. infra decem dies, vel ad omnem Curie requisitionem, & dicas, quod infra illos dies decem omni dubio principalis, & fideiussor res essent requirendi, cum alias infra illum terminum non potuissent requiri, nisi in fideiussione apposta fuissent illa verba, vel ad omnem Curie requisitionem. igitur ex vi illorum verborum omnino erunt requirendi ut ex pacto, arg. tex. in l. fideiussor magistr. & l. si ff. de fideiuss. 2. & l. pen. C. eo. cum similib. de quibus dicemus inf. in septimo modo. Sed dubium esse potest post terminum decem dierum, maxime si obligatio facta fuerit penes acta, ut secundum opinionem Carau. absque alia citatione ex sola accusatione esset exequendum, ut diximus supra in Quinto Modo. Et licet opinio D. Vincentij de Franc. sit verior, ut ibidem firmauimus, tamen adhuc etiam secundum opinionem Carau. hoc casu post decem dies principalis, & fideiussores essent requirendi: vna enim pars alternatiue dubia per aliam claram declaratur, ut per text. & ibi Barto. in l. ff. de reb. dub. Deci. in conf. 3. 16. nu. 5. ut in simili dixerunt Doctores practici, dum exposuerunt Ritum 159. quod quoties forma fideiussionis ita fuerit, & promiserunt presentare quoties ipse principalis fuerit requisitus, vel ipsi fideiussores fuerint requisiti, adhuc omnes esse requirendos, scilicet principalem, & fideiussores, ut per Carau. super d. Ritum, & Folle in suis pragmat. in titu. de fideiuss. in princ. ac quando accessoria obligatio tendit ad eundem effectum cum obligatione principali, qualitas principalis dispositionis in accessoria repetita intelligitur, & ut p. Bar. in l. si ita stipulatus, §. Chrisogonus. ff. de verb. obli. per tex. qui satisfacit ad propositum, in l. si ut proponitur, ff. de fideiuss. & per Decium in conf. 2. nu. 2. Igitur qualitas apposta in principali dispositione, scilicet infra dies decem cum requisitione, repetita intelligitur in sequenti accessoria, id est, post dies decem, ita ut ante & post sint semper requirendi, ac citandi.

MODVS SEPTIMVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideiussor de representando infra mēsem absque alia requisitione, qui, & an etiam requirendus.
- 2 Fideiussor suo quilibet potest renuntiare.
- 3 Fideiussiones in tantum ligant in quantum verba sonant.
- 4 Partes an possint compromittere, ut procedatur ipsis absentibus, & non citatis.
- 5 Pactum de carcerando debitorem propria autoritate, an exequi possit absque citatione.
- 6 Modus dictę fideiussionis an sit pactus inter partes, vel iudicijs comminatus.
- 7 In iudicijs an incipi possit ab executione.
- 8 Citationem tollere est auferre defensionem, & contra charitatem.
- 9 Beneficium alicui de iure indultum non potest per iudicem tolli.
- 10 Mora pauci temporis non est in consideratione.
- 11 Requisitio fideiussorum an differat a citatione.

DESCENDAMVS nunc ad septimum modum fideiubendi, ut quando promissio fuerit facta, & de representa. vel &c. infra mensem, vel dies decem hunc absque ipsius

sus Curie requisitione. Et prima facie videretur nullam circa hunc modum cadere posse difficultatem, cum partes, scilicet principalis, & fideiussores ex propria voluntate expresse renuntiauerint ipsorum fauori, & ne requirerentur, arg. l. pen. C. de pact. c. ad apostolicam, de religio. & transfact. ad relig. cum similibus ac forma eiusdem met fideiussionis erit illa, quę principalem ac fideiussorem repellat pretendentes requisitionem, cui renuntiauerunt, & fideiussiones in tantum ligant & quantum verba sonant. l. fideiussor magistr. & l. si ff. de fideiuss. l. pen. C. eod. facit tex. in l. quicquid alstringendę, & in l. in cōventionalibus, ff. de verb. oblig. Decius in pluribus alleg. Conf. 2. post numerum 1. cum quibus conuenit quod partes possint compromittere, & ut Arbitri procedant ipsis absentibus, & non citatis, ut per Hipol. in sing. 173. & 633. & Rom. fin. 273. & ad id quod dicitur de pacto de carcerando debitorem propria autoritate, ut possit exequi absque alia citatione, & ut per Afflict. in Constitut. pacis cultum, nume. 16. & 17. facit decis. eiusdem 326. & adduci etiam possent nonnulla similia.

Sed aduertē si etiam hoc casu aliqua excitari in fauorem fideiussorū possint, ut contra eos, & principales procedi non possit absque praua citatione ad representandum, vel ad dicendum causam quare non sit contra eos poena accusanda &c. & primo considerari potest, supradictam formam fideiussionis non esse proprię conuentam inter partes in forma specialis pactionis extra iudiciū, sed esse quandam clausulam per iudicem appositam potius comminationis causa, & quam aliter. vnde sequitur, quod licet in his, quę extra ius sunt, & a partibus dependent, valeant huiusmodi pactiones, tamē in his quę sunt in iudicio non va-

lent, & cum non sit incipiendum, ab executione, sed a citatione, ut per Afflict. in d. Constitut. pacis cultum, ante num. 17. & per tex. & Bart. in l. 1. C. de prohib. sequ. pecun.

Præterea si hæc clausula absque aliā requisitione tolleretur citationem esset contra charitatem, & humanitatem, cū tolleretur defensionem quę est de iure naturali, ut in Clem. Pafloralis, & de re iud. cum simil. & faciunt alleg. per Dominum Vincentium de Franchis in sua decis. 81. nume. 3. & per Alex. in Conf. 37. col. 3. libro. 2. & satis hoc casu constat esse contra charitatem, cum de facto executio fieret contra fideiussorem non citatum, qui forte haberet legitimā excusationem non representandi, immo fortē nullo modo teneretur, ut diximus supra in 5. modo. nu. 11. ex l. si decesserit, & in l. si vero, & ibi Barto. ff. qui satisfacta. cogan. & per dicta per Specu. in rub. de dolo, & contum. §. retrac. nu. 23. ac beneficium a iure alicui indultum non potest per iudicem tolli, c. indultum. de reg. iur. in 6. & cum alijs allega. ibi per Dyn. Immo quod mihi prodest, & tibi non nocet concedendum est vulg. regulis. Quid itaque Curie nocebit citare principalem, & fideiussores ad dicendum causam quare non sit accusanda poena, &c. certē nihil, nā vel principalis, & fideiussor iustam causam defensionum proponunt, & tunc omni casu erant admittendi, ut d. l. si decesserit, & l. si eum, in ff. si quis cau. vel nihil iuste pposuerint, & tunc absque alia cognitione statim contra ipsos exequetur, ac si nulla citatio facta fuisset: nullū igitur interesse considerari poterit, nisi mora paucissimi temporis peremptorij ipsius citationis, quā nō debet aliquo modo considerari, ut per glo. & scrib. in l. quoties, C. de practic. imper. off. Demum dici potest, dū in fideiussione dicitur, & tunc aliquas

aliqua requisitione, non per hoc ex-
cludi citationem, nam aliud est re-
quisitio, aliud citatio: nam requisitio
in terminis nostris erit, cum fiet cita-
tio cum t. inserta forma fideiussionis
ad representandum, vel ad dicendum
causam, quare non debent ad poe-
nam condemnari, & accusatis contu-
macijs condemnantur, vt patet in
Ritu 159 alleg. & 163 & ibidem per
Carau. sed citatio in terminis nostris
fit tantum ad dicendum causam qua-
re non debet accusari poena, & ex-
qui vt per Affl. in decis. 3. & consilia
Batalus si furem post. nu. 3 & accusa-
tis contumacijs non condemnantur
prout in requisitione, sed tantum di-
citur quod exequatur realiter, & per-
sonaliter, vt latius sup. diximus. Dif-
fert itaque requisitio a citatione, &
proinde in propofita fideiuffione nō
videtur exclusā citatio, quę fundatur
super equitate, & claritate, & ita ex-
limo esse hic residendum, licet su-
pra dicta habeant multum curio si-
tatis: tamen cogita.

MODVS OCTAVVS.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Fideiussor de representando intus car-
ceres quomodo requirendus vt libe-
retur.
- 2 Modus citandi, & requirendi princi-
palem, & fideiussor. aduertendus.
- 3 Reus si antequam fuerit intus carce-
res reductus aufugerit, an fideiussor
teneatur.
- 4 Casus qui euenit in facto in hoc dubio.
- 5 Fideiussor talis dum Reum presentat
quid facere, & protestari debeat, vt
liberetur.
- 6 Actus per quos iudex videtur recipe-
re Reum in sua custodia, & fideiussor
eum custodię renuntiare.
- 7 Reus quando videatur culpa iudicis
aufugisse.
- 8 Actus representationis, & protestatio

- 9 Actus scripturam requirentes qui sine
remissio.
- 10 Scriptura non requiritur ad necessita-
tem sed ad faciliorem probationem.
- 11 Presentatio Rei an per testes probari,
& verificari possit.
- 12 Promissio cum iuramento cogit speci-
fice ad factum.
- 13 Promissio talis an possit per equipollens
adimpleri, ibidem.
- 14 Diligentia quam fideiussor adhibere
tenetur circa quę consistet.
- 15 Iudex quando Reum fideiussorum cus-
todie remittere videtur.
- 16 Casus alius qui euenit in facto, & per
dec. in Sac. Conf.
- 17 Iudex an habilitato infra terminum
possit terminum prorogare ex noua
causa.
- 18 Reus an possit fideiussorem repellere
volentem ipsum representare non ob-
stante termini prorogatione per iudi-
cem facta.
- 19 Clausula renouata cautione in decre-
to apposta, an liberet primos fideiuf-
sores.
- 20 Clausula predicta quem sensum ha-
beat, & quomodo intelligenda.
- 21 Fideiussoribus alijs datis an primi sine
liberati.
- 22 Nouatio hodie non fit nisi expresse sit
dictum.
- 23 Termino debitori prorogato per credi-
torem seu iudicem an fideiussor sit
liberatus.
- 24 Decretum cū clausula renouata cau-
tione, an expressam inducat noua-
tionem.
- 25 Fideiussores, lato decreto quod reno-
uetur cautio, quomodo se liberari
possint.
- 26 Fideiussor an possit ex sua voluntate
se a nexu obligationis liberare.
- 27 Fideiussoris dissensus quando sufficiat
ad se liberandum.
- 28 Inuitus nemo debet obligari.
- 29 Distinctio tradita per Iasonem in l. 1.
C. de iudic. an sit vera, & procedat.

- 29 Conductor remanens in locatione an
videatur relicasse, & pignora dure.
- 30 Dissensus expressus ubi requiritur nō
sufficit tacite non consentire.
- 31 Decretum, dicens, renouata cautione,
duo continet adimplenda pro libera-
tione primi fideiussoris, & quę.
- 32 Rei principalis negligentia non debet
fideiussori preiudicare, & nocere.

AD OCTAVUM Modum deuenien-
do, quando scilicet fuerit fa-
cta promissio seu obligatio de ali-
quem representando intus carceres
a quib. fuerit habilitatus, videamus
sint vel non citandi principalis, & fi-
deiussores quomodo hac presenta-
tio faciendā erit, vt congruenter fa-
cta dicatur: ac fideiussores liberetur.
Et primo erit videndum, qualiter
aduersus predictos citatio fuerit
concepra, an simpliciter ad represen-
tandum t. vel ad representandum
intus carceres, & c. licet hoc raro eue-
nire posse puto nisi ex incuria Actua-
riorū, nā regulariter vt late superius
diximus citationes expediuntur cum
inserta forma fideiussionis: posset
tamen secundum predicta dubium
oriri, quid si hoc casu fideiussor Reū
presentauerit coram iudice, & post
representationem antequam reduce-
retur intus carceres aufugerit, an
t. censetur fideiussioni adimpletū,
cum non representauerit intus car-
ceres? hic casus euenit in facto in
Ciuitate Sancti Seuerij, vbi incolat-
um facio, & defendi fideiussores
presupponendo hunc actum repre-
sentationis fuisse scriptū ab Actua-
rio, & a iudice receptum: nam Re-
querendiss, Vicarius illius Ciuitatis
coram quo causa agebatur, post hūc
actū representationis, dixerat cui-
dam suo Nuntio, porta questo carce-
rato, & dum Nuntius exequeretur
iudicis mandatum ducendo ad car-
ceres ille aufugit, hocque ipse defen-
debam ex doctrina Affl. in consiliu.

Humanitate, post num. 11. dicit Arn-
ibi etiam dicat, quod fideiussor dum
presentat, debeat dicere ac protesta-
ri, quod nolit amplius pro illo tene-
ri, & quod iudex illum bene custodiat.
Sed dicebam, quod etiam si absq;
dicta protestatione fuerit represen-
tatur, adhuc fideiussor sit liberatus: nā
dum ille actus representationis fue-
rit scriptus, & iudex Nuntio manda-
uit, quod illū reduceret ad carceres,
vel aliter processerit contra ipsum
principalem presentatum, mandan-
do quod vadat carceratus, seu ad car-
ceres, vel quod non discedat a Pala-
tio, videtur illum recipere in sua cu-
stodia, & renuntiare custodię fidei-
ussorum, arg. l. 2. ff. de custo. reo. ac
tenuit Affl. qui alia allegat in decis.
pluries supra in alijs Modis allega-
130. num. 3. & si postea ille aufugerit
iudicis culpa ac negligentia aufugisse
videatur, t. cum tenebatur maiori vt
diligentia, & sic fideiussor erit libe-
ratus, vt in simili questione tenuit ac
firmavit Hipol. in Rubr. de fideiuss.
quest. 17. num. 143. per tex. in l. 1. §.
simili modo, ff. si quis eaur. & ibi Do-
ctor. & tanto magis esset liberatus,
quando protestatio interuenisset,
qualiter ipse nōlebat amplius teneri,
& quod iudex ipsum bene custodi-
ret, ac iudex processerit aliquid man-
dando contra reum presentatum, vt
supra deduximus, ne dum per do-
ctrinam Affl. in d. consiliu. huma-
nitate, num. 11. & alia iura alleg. sed
per tex. in l. Nefennius. ff. de neg. ges.
sed melius in l. si cū Hermes. C. loc.
cum alijs allegat. per Io. Andr. in
Addit. ad Spec. in tit. de accus. §. se-
quitur, post num. 17. in Addit. incip.
Odofredus.

Sed dubium erit, quid si fideiussor
presentauerit reum coram iudice,
hoc modo, videlicet. Ego fideiussi
presentare hunc (Domine iudex)
ecce ego eum presento tue domina-
tioni, nec fuerit protestans, quod
D. 2. nōlebat

nolet amplius teneri, prout requirit Afflictus, vel si fuerit protestatus, nec protestatio, nec alius actus fuit factus in scriptis nec reperitur scriptus, nec iudex aliquid contra reum presentatum dixit, seu mandauit, deinde reus aufugiat an fideiussor teneatur. Affl. in alleg. constit. humanitate, nu. 11. videtur tenere, 3. quod ille actus protestationis scribi debeat ab actuario in actis, licet nihil alleget: Ego vero inter infinitos actus, qui requirunt scripturam 9. enumeratos per glo. in c. 1. decens. in 6. & per Specu. de instrum. edit. §. testat. hunc non vidi enumeratum, nec minus hoc casu protestatio scripturam requireret, cum in modum defensionis proponatur, ut per Bar. in Auth. hanc autem. C. de non, nu. pecu. Bar. Bal. & alij in l. fi. C. de neg. gest. & in iure expressum non reperitur ad validitatem protestationis necessariam esse scripturam, ut per Bal. in Auth. presbiteros, num. 2. C. de epis. & cle. ac tex. i. d. l. Nefennius, & melius in d. l. si cum Hermes. non aliter requirunt scripturam in protestatione facienda per fideiussorem signatur, & scriptura namque non fit ad necessitatem actus, sed ad faciliorem probationem, cum etiam per testes probari, ac verificari possit quilibet actus, ut in l. contrahitur, ff. de pign. cum alijs alleg. ibi per glo. & facit. tex. in d. l. fi. C. de neg. gest. unde posset etiam sustineri hoc casu fideiussorem esse liberatum, si per idoneos testes presentatio probaretur, nam non refert qualiter quid fiat, dummodo fiat, l. cum seruus, ff. de verb. oblig. l. 3. ff. de cond. inst. cum alijs alleg. per Ioan. Andr. in d. addit. hocque ego indubitate tenerem in fideiussore, qui promisit simpliciter representare infra decem dies.

Sed in casu questionis nostre, quando promiserit representare in carceres, dubitarem: nam non

videtur adimplenisse seruata forma fideiussoris, maxime quia communiter hodie hę fideiussiones sunt penes acta, & cum iuramento, quo casu qs specificē ad factum cogitur in forma 12. specifica, ut per Felin. & alios, in c. ad nostram, el. primo de iureiur. relos per Affl. in decis. 163. vbi etiam tenet quod factum cum iuramento promissum non possit per equipolentes adimpleri, nec mutari de vno ad aliud, ex quo est indiuiduum, ut per Bald. in l. fi. in prima opp. C. de edicto Diui Adr. tol. alleg. ad propositum per D. Vinc. de Franc. in decis. 173. nu. 6. & decis. 181. nu. 3. unde cum promissio facta fuerit intus carceres, ita adimpleri debet, alias tenebitur. Sed dices tu, quomodo fideiussor adimpleri poterit in specifica forma, si non erit in sua potestate. Reum intus carceres propriē representare, & reducere, nisi iudex satellitibus mandauerit, ut ipsi hunc actum adimpleant, ac Reum in carceres re 13. ducant? Dic quod in hoc consistet ac requiretur fideiussoris diligentia, toties scilicet iudicem interpellare verbo, & in scriptis, donec vel Reum recipiat in sua custodia, ut in casibus supra positis, vel cum effectu Reus fuerit positus intus carceres: quid enim si iudex dixerit, *Va troua li fa magli, & fatelo carcerare, vel fatelo carcerare*. Tunc enim non videbitur in sua custodia recipere, sed remittere custodia fideiussorum donec carcerabitur, ut per dictu Affl. in alleg. decis. 130. per tex. in d. l. 2. ff. de cust. reo. Itaque cuius culpa, vel negligentia aufugerit, ille tenebitur, siue iudicis, siue fideiussoris, siue commentariis, ut per tex. in d. l. 2. §. simili modo, ff. si quis cau. & ibi Paul. de Castro, Alex. & alij, & Hypp. in d. rub. num. 143. vbi meo iudicio, ipse casum indubitabilem posuit.

Sed iuxta predicta quero de vna questione seu casu, qui nunc pendet in

in Sacro Consilio, per viam reclamationis. Quidam debitor carceratus vi infirmus, fuit habitatus ad eius domum per dies decem, ut sub fideiussoribus de se presentando intus carceres, vel de concordando creditores, & quia infra hunc terminum maiori fuit infirmitate grauatus, fuit ipsius nomine petendum a iudice, ut prorogaret terminum, stante quod ob grauiorem infirmitatem non potuit, nec potest se representare, index habita fide a Medico de dicto impedimento infirmitatis, dilatauit terminum per alios dies decem, interponendo decretum, qualiter predictus esset habitatus per alios dies decem, renouata cautione, comparuerunt fideiussores, & protestantur, tunc ipsi non possunt remanere in carceribus, vel in palatium, vel in debitorem, ob eam causam, non inuenito primitatem, & inueniuntur duo testes, cum eum vocatis, & non inueniuntur proinde accusata prius poena per partem, seu per fiscum, in actibus non stipulatis poenes acta, ut communiter predicti actus fiunt, proceditur, ad condemnationem principalis, & fideiussoris formiter, condemnando eos ad poenam in obligatione contentam, & quod exequatur realiter, & personaliter, sed in actibus stipulatis poenes acta, non condemnabuntur formiter, sed accusata poena tantum dicetur, quod exequatur realiter, & personaliter contra tales &c. & expediantur littere exequutoriales, ut supra probauimus in Primo Modo. m. 8. hecque meo iudicio erit forma perquisitionis clarior illa, quam posuit Carau. super Ritu 1. §. in 2. nota. vbi dixit decretum continere debere, licere ac posse accusari poenam mandati, quod esset ille error de quo per Affl. in decis. 3. hacque scripti dum legissim Codicem Carau. impressum de Anno 1563. sed cum deinde casualiter le-

bat tex. in ead. l. 2. §. si Terid. & vlt. an per clausulam in decreto appositam, scilicet renouata cautione, sint liberati dicti fideiussores, si cautio non reperitur renouata, nec alij fideiussores fuerint dati, & in hoc tota difficultas consistit. Et licet multa adduci possent pro & contra, tamen conclusio loquendo, prima facie videtur dicendum, quod fideiussores predicti non sint liberati: nam clausula predicta, renouata cautione, est ablatius absolutus, quia conditionem, & nihil nisi quis cautione ponit impleuerunt, nam statore ff. de p. dissentierunt ad acta & obligandum, quod sufficit ad se eximendum ab obligatione fideiussoris per d. l. si cum Herm. iudicis absentia, per folium actuarii stipulari potest, & vide alium Ritu 162. incip. Item si esset dies ac Foll. in d. fragmen. nu. 272. ex qua differentia nata fuit altercatio inter Carau. & Foll. super obseruatione dictorum Ritu 44. & 163. Nam Foll. in loco alleg. fragment. tenuit Ritus predictos requirere pro forma presentiam iudicis, & si aliter fieret consignatio per claydem, non valeret. Sed Carau. in d. Ritu 44. late nititur probare iudicis presentiam in d. consignatione non esse de forma, & fieri posse in absentia ipsius iudicis per solum actuarium, & ita praticari in Magna Curia, & in Regijs Audientijs, tenet in d. Ritu 162.

Sed quicquid teneat Carau. ego teneo opinionem Follerii, non ea ratione, qua Follerius defendit, nec ea quam cogitauit Carau. sed ea, quam predictimet Ritus adducunt, scilicet quia in consignatione per claydem Regens stipulatur nomine Curie, & capitur ipsius periculo, ex quo nullum potest praecedere decretum, quo possit prouideri talem habitatum esse per consignationem per claydem, ex quo Curia Regi non potest: nam si Curia Regi pos-

arg. l. si titius, ff. de fideiuss. & facit
tex. & ibi Castr. in l. 4. §. ex conuentio
ne, & ibi glo. ff. de re iud. & per Iaso
nem, & alios in l. 1. C. de iud. & Ca
nonistas, in c. constitutus. de fideiuss.
vbi in specie Decius latet articulum
examinat.

Tamen, & si prædicta verissima
sint, ego pro defensione dictorum
fideiussorum, & questionis præposi
te resolutione facio duos casus. Pri
mus est, quando debitori fuerit pro
positus terminus solutionis per cre
9 tnum. Tunc fideiussore, & hic
in 6. & per Spec. ad nos. testat. hunc non vidi resolutione, vi
nec minus hoc casu protestandi & in
pcuram requirer, cum in modum
defensionis proponatur, ut per Bart.
in Auth. hanc autem. C. de non, nu.
pecu. Bart. Bal. & alij in l. 1. C. de neg.
gest. & in iure expressum non repe
ritur ad validitatem protestationis
necessariam esse scripturam, ut per
Bal. in Auth. præbiteros, num. 2. C.
de epi. & cle. act. tex. id. l. Nefennius,
& melius in d. l. si cum Hermes. non
aliter requirunt scripturam in prote
statione facienda per fideiussores; igitur,
& c. scriptura namque non fit ad
necessitatem actus, sed ad faciliorem
10 probationem, & cum etiam per testes
probari, ac verificari possit quilibet
actus, ut in l. contrahitur, ff. de pigh.
cum alijs alleg. ibi per glo. & facit
tex. in d. l. si. C. de neg. gest. unde pos
set etiam sustineri hoc casu fideiussore
rem esse liberatum, si per idoneos te
11 stes præsentatio probaretur, & nam
non refert qualiter quid fiat, dum
modo fiat, l. cum seruus, ff. de verb.
oblig. l. 3. ff. de cond. inst. cum alijs
alleg. per Ioan. Andr. in d. addit. hoc
que ego indubitate tenerem in fidei
iussore, qui promisit simpliciter re
præsentare infra decem dies.

Sed in casu questionis nostræ,
quando promiserit repræsentare in
tus carceres, dubitarem: nam non

poterat, vel expressa, renouatione
24 fideiussionis, præstando alios fidei
iussores, ut d. l. nouatione, vel ex
pressio dissensu, declarando nolle
amplius fideiubere, nec teneri, ut in
l. si cum Hermes, C. loc. & in l. la
beo l. 2. §. si. ff. de arbitr. & in l. si. ff.
de pact. Et si diceret quod talis ex
pressus dissensus non sufficit, nisi etiam
expressæ facta sit nouatio per reno
uatione cautionis, nam alias seque
retur, quod esset in potestate fideiuss
oris se a nexu obligationis contra
cta liberare solo dissensu, quod non

25 est dicendum, arg. tex. in l. si man
dato meo. §. 1. ff. man. & eorum que
non. Bal. in l. si pater, C. de collat. &
in d. l. labeo, §. si. ff. de arbitr. & que
necitio sunt voluntatis ex post facto
iussor adimpletis l. si cur. C. de act. &
forma, si non erit, & do liceat ab em
Reum intus carceres solus dissensus
sentare, & reducere, nisi ique causa,
litibus mandauerit, ut ipsi hunc au
adimpleant, ac Reum in carceres re
ducant. & Dic quod in hoc consistet

acquiretur fideiussoris diligentia,
toties scilicet iudicem interpellare
verbo, & in scriptis, donec vel Reum
recipiat in sua custodia, ut in casibus
supra positis, vel cum effectu Reus
fuerit positus intus carceres: quid
enim si iudex dixerit, *Va trouati fa
magli, & fatelo carcerare, vel fatelo
carcerare.* Tunc enim non videbitur
in sua custodia recipere, sed remitte
re custodia fideiussorum donec car
14 cerabitur, & ut per dictum Aff. in alle.
decis. 130. per tex. in d. l. 2. ff. de cust.
reo. Itaque cuius culpa, vel negligen
tia aufugerit, ille tenebitur, siue iudi
cis, siue fideiussoris, siue commentariis
sis, ut per tex. in d. l. 2. §. simili modo,
ff. si quis caut. & ibi Paul. de Castro,
Alex. & alij, & Hypp. in d. rub. num.
143. vbi meo iudicio, ipse casum in
dubitabilem posuit.

Sed iuxta prædicta quæro de vna
questione seu casu, qui nunc pendet
in

nolebant amplius teneri, ergo non
possunt inui obligari, ut d. l. si. ff. de
pact. Nec obstat distinctio tradita
per Iasonem, & alios in d. l. 1. C. de
iudic. vbi terminus finitendæ obliga
tionis prorogetur, fideiussores libe
rentur ut d. l. si cum Hermes. Sed si
terminus designatæ solutionis non
liberentur, nam in prima proroga
tione obligatio extinguitur, in secun
da non extinguitur, immo tunc in
cipit nasci, & deberi: nam ultra,

28 quod hæc ratio diuersitatis recte
considerando non procedet cum ver
que terminus factum contineat ac
verque solutionem, & obligatione
& sicut transacto termino designatæ
solutionis incipit magis obligari fi
deiussor, ita transacto termino finit
de obligationis incipit magis inui
fideiussor: si prim Palatium, vel in
uerit, ut in loco non inuenio prin
finito anno, simantur duo testes,
rit per, & vocatus, & non inuen
fi, & proinde accusata prius poena
per partem, seu per fiscum, in acti
bus non stipulatis poenes acta, ut
communiter prædicti actus sunt,

proceditur, ad condemnationem
principalis, & fideiussoris formiter,
cōdemnando eos ad poenam in obli
gatione contentam, & quod exequ
tur realiter, & personaliter, sed in
actibus stipulatis poenes acta, non
condemnabuntur formiter, sed ac
cusata poena tantum dicetur, quod
exequatur realiter, & personaliter
contra tales & c. & expediantur lite
ræ exequutoriales, ut supra probau
mus in Primo Modo. n. 8. hęcq; meo
iudicio erit forma perquisitionis cla
rior illa, quam posuit Carau. super
Ritu 144. in 2. nota. vbi dixit decretū
continere debere, licere ac posse ac
cusari poenam mandati, quod esset
ille error de quo per Aff. in decis.
3. hæcque scilicet dum legissim Cod
dicem Carau. impressum de Anno
1563. sed cum deinde casualiter le

ultra: quod patet, nam statim trans
acto termino dissentierunt, & sunt
protestati. demum ad quid erant ob
ligati dicti fideiussores? ad poenam
euitandam, ad duo scilicet, vel debi
torem præsentare infra dies decem,
vel aliter se a nexu obligationis exi
mere. Primum non potuerunt perfic
cere, ex quo reperierunt principa
le de nouo habilitatum per iudicis
decretum, quod præstitit exceptio
ne principali aduersus fideiussores
volentes illum repræsentare, ut dixi
mus supra ex l. 2. §. si. ff. si quis caut.
Secundum iam adimpleuerunt, nam
transacto tempore dissentierunt ad
denuo se obligandum, quod sufficit
ad se eximendum ab obligatione ipsi
d. l. si cum Hermes. fideiussoris pe
na, & in iudicis absentia, p. lo

li actuarii stipulari potest, & vide
alium Ritu 162. incip. Item si esset
dies, ac Foll. in d. fragmen. nu. 272. ex
qua differentia nata fuit altercatio
inter Carau. & Foll. super obseruan
tia dictorum Ritu 44. & 162. Nam
Foll. in loco alleg. fragment. tenuit
Ritus prædictos requirere pro for
10 ma præsentiam iudicis, & si aliter fie
ret consignatio per claydem, non va
leret. Sed Carau. in d. Ritu 44. latet ni
titur probare iudicis præsentiam in
d. consignatione non esse de forma,
& fieri posse in absentia ipsius iudi
cis per solum actuarium, & ita pra
cticari in Magna Curia, & in Regijs
Audientijs, tenet in d. Ritu 162.

Sed quicquid teneat Carau. ego
teneo opinionem Follerii, non ea ra
tione, qua Follerius defendit, nec ea
quam cogitauit Carau. sed ea, quam
prædictimet Ritus adducunt, scilicet
quia in consignatione per clamy
dem Regens stipulatur nomine Cu
riae, & capitur ipsius periculo, ex
quo nullum potest precedere decre
tum, quo possit prouideri talem ha
bilitatum esse per consignationem
per clamydem, ex quo Curia Regi
non potest: nam si Curia Regi pos
set,

Etis. taliter quod respectu fideiussorum bene inducta fuit nouatio expressa.

Nec ultimo obstat alleg. doctrina Affl. in d. Constit. Humanitate, &c. nam ibi non fuit per iudicem interpositum decretum, quod renouaretur cautio, & sic non erat animus nouandi expressum, sed tantum oretenus dixit causat est quod alios inueniret fideiussores, & sic est dissimilis casui nostro, ac in fauorem fideiussorum tenuit Specu. Io. And. Ant. de Alex. Andr. de Iser. in d. titu. quæ sint Regalia. Paris de Puteo in locis sup. all. decis. in consi. 93. Hipol. de Marfi. in Rub. de fideiuss. in 6. q. nu. 89. & videntur qui hos Autores refert, defensionis proponatur, ut per in Auth. hanc autem. C. de non, nu. pecu. Bart. Bal. & alij in l. fi. C. de neg. gest. & in iure expressum non reperitur ad validitatem protestationis necessariam esse scripturam, ut per Bal. in Auth. præbiteros, num. 2. C. de epi. & cle. ac tex. id. l. Nefennius, & melius in d. l. si cum Hermes. non aliter requirunt scripturam in protestatione facienda per fideiussores; igitur, & scriptura namque non fit ad necessitatem actus, sed ad faciliorem probationem, & cum etiam per testes probari, ac verificari possit quilibet actus, ut in l. contrahitur, ff. de pign. cum alijs alleg. ibi per glo. & facit. tex. in d. l. fi. C. de neg. gest. unde posset etiam sustineri hoc casu fideiussorem esse liberatum, si per idoneos testes presentatio probaretur, & nam non refert, qualiter quid fiat, dummodo fiat, l. cum seruus, ff. de verb. oblig. l. 3. ff. de cond. instit. cum alijs alleg. per Ioan. Andr. in d. addit. hocque ego indubitate tenerem in fideiussore, qui promisit simpliciter representare infra decem dies.

Sed in casu questionis nostræ, quando promiserit representare in ius carceres, dubitarem: nam non

- debeat in presentia officialis.
- 13 Instrumentum consignationis prædicta quod olim fiebat an hodie sit in usu.
 - 14 Intellectus ad Ritum 161. per Authorem.
 - 15 Ferijs inductis ad honorem Dei an veniuntur possit, vel inductis ad hominum utilitatem.
 - 16 Perquisitio in quibus Modis fideiussionum sit necessaria.

NONVS Modus fideiubendi succedit, & quoties inquisitus consignatur alicui per clamydem, qui obligatur, ac pro eo fideiubet de illum prima die representando, ad certam poenam, euenitque hic modus, quando inquisitus esset habilior, seu liberandus aliquo die, si non erit, & si non posset, Reum intus carceres, & si non posset, sentare, & reducere, nisi quod quantalibet mandauerit, ut ipsi huiusmodi adimpleant, ac Reum in carceres deducant? & Dic quod in hoc consistet ac requiretur fideiussoris diligentia, toties scilicet iudicem interpellare verbo, & in scriptis, donec vel Reum recipiat in sua custodia, ut in casibus supra positis, vel eum effectu Reus fuerit positus intus carceres: quid enim si iudex dixerit, *Va troua li famigli, & favelo carcerare, vel favelo carcerare*. Tunc enim non videbitur in sua custodia recipere, sed remittere custodiam fideiussorum donec carcerabitur, & ut per dictum Affl. in alle. decis. 130. per tex. in d. l. 2. ff. de cust. reo. Itaque cuius culpa, vel negligentia aufugerit, ille tenebitur, siue iudicis, siue fideiussoris, siue commentariis, ut per tex. in d. l. 2. §. simili modo, ff. si quis caut. & ibi Paul. de Castro, Alex. & alij, & Hypp. in d. rub. num. 143. ubi meo iudicio, ipse casum indubitabilem posuit.

Sed iuxta prædicta quæro de vna questione seu casu, qui nunc pendet in

(si bene aduerteris) concludit, quod quando hic actus stipulatur per Notarium, non penes acta, sit tantum necessaria perquisitio, ad conuincendum fideiussorem: sed quando penes acta, videtur sentire, quod non sit necessaria: quod ego non exillimo verum: sed dico, quod etiam quando hic actus sit penes acta, necessaria sit perquisitio: & sit enim perquisitio nedum ad conuincendum fideiussorem, ut ipse dixit, sed etiam ut Curia sit certiorata, quod principalis aliquo modo non obedivit ipsius mandatis, nec se præsentauit, ut possit deinde tutius procedere ad citationem, & condemnationem principalis, & fideiussoris.

Et perquisitio fit hoc modo, vocatur reus principalis per præconem, alta voce per totum Palatium, vel in locis consuetis, & non inuento principali, & examinantur duo testes, qualiter fuit vocatus, & non inuentus, & proinde accusata prius poena per partem, seu per fiscum, in actibus non stipulatis poenes acta, ut communiter prædicti actus sunt, proceditur, ad condemnationem principalis, & fideiussoris formiter, condemnando eos ad poenam in obligatione contentam, & quod exequatur realiter, & personaliter, sed in actibus stipulatis poenes acta, non condemnabuntur formiter, sed accusata poena tantum dicitur, quod exequatur realiter, & personaliter contra tales, & expediantur littere exequutoriales, ut supra probauimus in Primo Modo. n. 8. hecque meo iudicio erit forma perquisitionis clarior illa, quam posuit Carau. super Ritu 161. in 2. nota. ubi dixit decretum continere debere, licere ac posse accusari poenam mandati, quod esset ille error de quo per Affl. in decis. 3. hæcque scilicet dum legissim Codicem Carau. impressum de Anno 1563. sed cum deinde casualiter le-

gerim alium impressum de Anno 1572. super eodem Ritu, 44. inueni nouam additionem in qua tenet hæc eandem opinionem, & letatus fui: miror tamen de Cara. qui posuit quod hic actus consignationis per clamydem fieri possit poenes acta, & cum Ritus alleg. 44. dicat expressum, quod ideo hæc practica per clamydē inuenta fuit, quia illa dicebatur non potest capi obligatio formiter poenes acta, & ibidem tam Ritus, quam Carau. met, & alij scrib. ponunt differentiam inter actum publicum consignationis per clamydē, & obligationem fideiussionis poenes acta: nam ille actus stipulari non potest, nisi in presentia ipsius iudicis, sed obligatio fideiussoris poenes acta, et in iudicis absentia, per solū actuariū stipulari potest, & vide alium Ritum 162. incip. Item si esset dies. ac Foll. in d. fragmen. nu. 272. ex qua differentia nata fuit altercatio inter Carau. & Foll. super obseruatione dictorum Rituum 44. & 162. Nam Foll. in loco alleg. fragment. tenuit Ritum prædictos requirere pro forma presentiam iudicis, & si aliter fieret consignatio per clamydem, non valeret. Sed Carau. in d. Ritu 44. late nititur probare iudicis presentiam in d. consignatione non esse de forma, & fieri posse in absentia ipsius iudicis per solum actuarium, & ita practitari in Magna Curia, & in Regijs Audiencijs, tenet in d. Ritu 162.

Sed quicquid teneat Carau. ego teneo opinionem Follerii, non ea ratione, qua Follerius defendit, nec ea quam cogitauit Carau. sed ea, quam prædictimet Ritus adducunt, scilicet quia in consignatione per clamydem Regens stipulatur nomine Curie, & capitur ipsius periculo, ex quo nullum potest præcedere decretum, quo possit provideri talem habilitatum esse per consignationem per clamydem, ex quo Curia Regi non potest: nam si Curia Regi pos-

sententia fiores decretuor habilitatio-
nis in forma, de quo diximus supra
in primo Modo, & Actuarii stipu-
laretur poenes acta obligationem
fideiussionis suo periculo, vt in l. fi.
11 C. de magistro conu. §. 1. 2. & 3. ff.
eod. tit. §. sciendum, & §. si instit. de
falsid. tut. & instit. de Aul. tut. §. nos
autem, & ibi glo. in verbo, eorum,
cum alijs alleg. per Párid. de Puteo
de Syndic. in verb. si iudex maleficio-
rum, circa princ. Igitur aliter stipula-
ri non poterit dictus actus signa-
tionis per clamydē, nisi cum prae-
sentia officialis, qui in se sumat dictum
vim alias notarius, qui stipulatur in-
12 strumentum tenēri non possit: tñam
non repraesentat aliquam personam
publicam, sed tantum suam priua-
tam: & ideo non est conueniens, &
tēneretur, nec Actorum Magister, cū
ipse stipulari non possit, ex quo non
adest decretum.

11 Teneo itaque, necessariam esse iudi-
cis, seu locum tēnentis personam
dū actus signationis per clamy-
dem concipitur: verum instrumentum
publicum, de quo in d. Ritibus,
13 hodie credo non esse in usu, §. sed
sufficit, quod dictae signationes
notentur, & scribantur per Actua-
rium, causae: & ita credo, practica-
ri, & praedictam intelligentiam ostens-
dit Ritus alleg. 162. in fi. dum dicit,
quod postquam regitur Curia, & fi-
deissio capit in forma, Regens rū-
pit instrumentum praedictum: nam
alias si non fuisset, ipse etiam Curiae
obligatus, nō fuisset necesse rumpe-
re respectu obligatorum, qui denuo
erant obligati in forma, & durius,
scilicet poenes acta.

Nec obstat alius Ritus 161. in-
cip. Item quilibet fideiussio, que ma-
non intelligo prout Carani. ibi, seu
prout Foller. in d. frag. num. 267. Sed
14 intelligo, quod ille Ritus non dicit
absolute, Curiam illa die Regi non
posse, prout allega. Ritus 44. & 162.

Sed dicit, quod illo die Curia nō re-
gatur dummodo possit regi, & sic
aliud est quod Curia totaliter Regi
non possit, vt d. Ritibus: aliud quod
Curia non regatur tamen quod Re-
gi possit, vt in alleg. Ritu 161. qui p-
contrario allegatur, facti contingen-
tiam cogit de per te leg. pro nunc
dicerem, quod Ritus alle. 44. & 162.
loquuntur in feriis, seu diebus feria-
tis inductis ad honorem Dei, qui-
bus nullo modo, nec tacite, nec ex-
pra se renuntiari potest, ut in c. fi. de
fer. vbi omnes notant. Sed Ritus al-
leg. 161. loquitur in feriis, seu diebus
feriatis inductis ad hominum vili-

15 tatem, vt sunt Iulij, & Augusti, qui-
bus bene potest renuntiari, ut in l. si
fidei fer. & in d. c. si. extra cod. nimi-
rum, si in primis nullo modo Curia
Regi potest, in secundis nō regitur,
sed Regi potest, & ideo in eis vide-
mus capi omni die, ac per actuarios
in iudicis absentia, vt in d. Ritu 161.
& vide Caran. super Ritu 92. in fine.
& Cauen. super Ritu 116. secun-
dum ipsum, num. 4. & 5. qui non au-

Sed nūquid sicut in praedicto Mo-
do facienda est perquisitio antequam
ad condemnationem principalis, &
fideiussoris deueniatur, ita etiam in
empibus alijs Modis fideiubendi?
16 Et dicas, quod in omnibus Modis,
in quibus principales, & fideiussor-
es non sunt citandi, seu requirendi,
absolute tenērem, necessariam esse
perquisitionem antequam ad con-
demnationem deueniretur: sed in
Modis in quibus, erit necessaria re-
quisitio, & citatio, dubitari posset,
licet melius esset semper eam face-
re, cum ad excusationem iurare pos-
sit, nocere autem minime, arg. a. ff.
sol. mat. cum simil. alleg. infra in 6. q.
principalis, &c.

MODVS

MODVS DECIMVS

- 1 Fideiussor de securo carcere qualiter
accipitur, & qui.
- 2 Modus procedendi contra fideiussorē
taliter acceptum.
- 3 Practicatur diuersimodē contra talē
fideiussorē ac contra eum cui fuit
factum mandatum quod non disce-
dat circa modum procedendi, & con-
demnandi.
- 4 Caran. posuit diuersam Practicam su-
per Ritu 158. & an procedat.
- 5 Declaratio noua per Authorem ad
decis. Affl. 3.
- 6 Causa cognitione praecedente requiri-
tur Decretum.
- 7 Licentia accusandi obligationem ab ip-
sa incusatione differt.
- 8 Sententia diffinitiva continere debet
finem & non ex ordinum litis.
- 9 Fideiussores praedicti, vel is cui fuerit
factum mandatum an sint prius ci-
tandi.
- 10 Citatio non est necessaria quando noto-
riē constat nullam competere defen-
sionem.
- 11 Excusatio non competit in contuma-
cia commissā in iudicis conspectu.
- 12 Differentia inter Modum procedendi
contra fideiussorē qui sunt requiren-
di, vel eos qui non sunt requirendi.

SVCCEDIT nunc Decimus
Modus fideiubendi, vt quando
quis fideiussor pro aliquo habilita-
to per Palatium, vel de carcere, vel
in aliquo loco quem teneat loco tu-
ti carceris, seu ei fuerit factum man-
datum per Curiam sub pena, quod
non discedat a Palatio, vel a tali lo-
co, tūc si ille talis taliter habilitatus
discesserit a loco ei designato pro tu-
to carcere, instante prius parte, vel
fisco pro accusatione penę condem-
natione, & executione, fit perquisi-
tio per locum illum in quo ille erat

carceratus, eo modo prout diximus
supra in proximo superiori Modo,
& per Caran. super d. Ritu 44. & 158.
in libris impressis de anno 1572. &
eo non inuento, debet praecedere
alia instantia partis seu fisci. Et in hoc
est aduertendum, nam si loquimur de
fideiussorib. de tuto carcere, & fidei-
ussio erit capta poenes acta, non fit
instantia, & condērentur, sed tantū
accusata poena, quod contra ipsos
exequatur realiter, & personaliter,
& per Curiam sic similiter decreta-
bitur, vt pluries diximus supra in
omnibus modis praecedentibus: si
vero loquimur in eo cui fuit factum
mandatum quod non discedat, fit in-
stantia, quod condēnnetur, & tūc
absque alia citatione condēnabitur
ad poenam in mandato conten-
tam, & pro ea exequatur realiter, &
personaliter, accusata tamen prius
poena mandati per fiscum, & in hoc
particulari Caran. super d. Ritu 158.
in 2. not. posuit diuersam practicam
scilicet quod instantia non debet fie-
ri quod condēnnetur, sed quod de-
cernatur posse accusari poenam mā-
4 dati, & tunc per iudicem fit decre-
tum, quod accusetur poena manda-
ti, & exequatur realiter, & persona-
liter, & hoc decreto lato, procura-
tor fiscalis in margine mandati facit
scribere per actuarium vel scribam
die tali comparuit Magnificus Pro-
curator, & incusauit penam prae-
sentis mandati contra talem vigore de-
creti desuper luti die tali &c. Quam
practicam dicit etiam esse seruandā
quando erit accusanda aliqua poena
fideiussionis praestita poenes acta vt
dixit in d. Ritu 44. nu. 13.

Sed vt et tetigi supra in proximo
superiori Modo, nescio si haec pra-
ctica hodie seruetur in Magna Cu-
ria, & in Sac. Conf. nam vltra quod
cōtinet quandam perplexitatem, &
circuitum iurium (ut ita dicam)
videretur repugnare menti decisionis
E 2 Sac.

Sac. Conf. que est 3. decis. Aff. ibi. na illa sententia qua fuit declaratum, quod poena poterat accusari, fuit
 5 t quodam remedium ad euitandum omne dubium, & fuit quædam prouisio, (si ita dicere libet) extrauagans, vt sententia ferri potuisset conformis libello, vt ibi dicit Vrsillus: citatio. n. ubi expedita prer procuratorem fiscalem, ad dicendum quare poena non debebat accusari, fuit ex errore, na poena prius accusari debebat, & deinde citari quare non erat exequendum pro ea: & quia citatio ita reperiebatur cōcepta proinde Sac. Conf. ad euitandum omne dubium, & resultaret idem effectus votauit, quod formaretur sententia contra fideiussores iuxta formam dictæ citationis, sed hodie aliter cōcipiēdas esse citationes in similibus casibus decis. Aff. existimarem, & non ad dicendum causam, quare nō debeat poena accusari, cum iam sit presupponendum fuisse accusatam: sed ad dicendum causam, quare non sit contra eos exequendum realiter, & personaliter, stante quod poena fuit contra ipsos inculata. Et certe in hoc casu spreti mandati hæc practica non carebit ratione: nam postquam fuerat processum per viam causæ cognitionis præcedente instantia seu petitione, & causæ cognitio
 6 ne per testes examinatos, t ergo requiritur sententia, vt in l. ne quicquam, §. vbi decretum, ff. de officio proconf. Sed decretum quo prouidetur secundum Carau. posse poenam accusari continet principium litis, & non finem scilicet condemnationem, arg. l. i. ff. de sent. & re iud. Igitur &c.

Et si diceret, accusationem obligationis poenes acta perinde haberi, ac si esset iura lata, vt per Ang. in l. frater a fratre, ff. de cond. inde. & D. de Franch. in decis. 200. num. 22. & Riuis alleg. 128. dicimus, fa-

7 tis differre t licentiam accusandi obligationem ab ipsa reali inculpatione, sicut differt potentia ab actu, alias dum dicitur in decreto liceat accusare erit vna sententia, & dum realiter accusatur, erit alia sententia, & sic duæ sententiæ diffinitivæ eodem instanti, quod non est dicendum, & scio aliquos iudices ignorantes, qui legerunt verba dictæ decis. Aff. 3. sed mentem Sac. Conf. non intellexerunt, & ideo in similibus casibus prius fecerunt accusare poenam fideiussionis per curiæ coadiutorem, & deinde præposito ordine fecerunt perquisitionem, ac demum interposuerunt decretum, esse procedendū ad inculpationem poenæ in obligatione contentæ, sicque postactum completum dixerunt, quod compleatur quod est ridiculosū, sicut si quis post processum compilatum, & actionē ab eo intentatam, optime verificatam dum expectet a iudice sententiā in sui fauorem, sibi rem petitam ad iudicando secundum probationes factas, iudex decerneret, licuisse ac licitum esse dicto T. agere contra T. &c. & sententia quæ finem continere deberet, t principium actus exordium haberet.

Concludamus itaque in fideiussores præstitos de securo carcere poenes acta obligatos facta perquisitione, & acculata poena nō esse per decretū cōdemnandos, sed tantū in decreto sit dicendum exequatur realiter, & personaliter: sed in eo cui fuit factum mandatum, quod non discederet, facta perquisitione: ac accusata poena mādati per fiscū, sit cōdemnandus per decretum ad poenam in mandato contentam, & pro ea exequendum realiter, & personaliter.

Sed an prædicti ante poenæ condemnationem seu executionem sint citandi, & requirēdi? & dicerem his casibus t quod non, ea ratione: nam est notorium iudici, nullam posse fide-

fideiussoribus competere exceptio- nem, seu defensionem, quare principalis discesserit, ita vt essent admittendi: sicut in simili dicunt Doctor. quod vbi notorium est iudici nullā competere posse defensionem, nam & si aduersarius fuisset presens neque potuisset actum impedire: nullā
 10 esse t necessariam citationē, vt per Card. Alex. in c. cum sit romana, li. 2. de appell. & tex. in l. si eum seruum, §. i. ff. de fideicom. lib. & in l. recusare, ff. ad trebell. cum alijs allegat. per Roman. Conf. 2. 12. incip. quoad primum, & per Hipoll. in sing. 30. incip. Tuscis regulam, Bald. in d. l. ne quicquam, §. vbi decretum, Dec. conf. 698. in princ. & Alex. consil. 130. col. 1. lib. 1. cum similibus per Foller. in Add. ad Mar. in par. 6. memb. 1. nu. 5. quibus adde. Afflict. in decisio. 182. num. 1. & prædictorum discessus a carceribus est quædam contumacia cōmissa in conspectu ipsius iudicis, t vbi nulla cadit excusatio, vt in l. 2. vbi not. ff. si quis in ius vocat. &c. & per Afflict. in d. consti. edictorum, quæst. 12. num. 32. secus ibi cadere posset excusatio, & defensio, vt est in alijs habilitatis sub fideiussoribus extra carceres, vt diximus supra per tex. in l. si decesserit, ff. qui satisf. cog. & in l. si eum, §. si. ff. si quis caut. Sed cogita: & quia supra dictis videtur contraria ea, quæ supra in 3. 4. & 5. Modo diximus circa practica formandi citationes aduersus fideiussores obligatos poenes acta, ideo aduert diligenter: nam ibi supposuimus fideiussores esse citandos, & requirendos, ac vnica citatione requirebantur, ac citabantur ad dicendum causam, quare poena &c. sed hic absque alia citatione, & requisitione proceditur, vt supra, & in dict. decis. 3. Afflict. iam primo fuerant fideiussores requisiti, vnde in ipsorum contumacia debuerat poena accu-

sari per Procuratorem Fiscalem, & prouideri esse exequendum realiter, & personaliter: vel quando fuissent citandi post primam requisitionem, debeant tantum citari ad dicendum quare non erat exequendum pro poena contra eos inculata &c. & non ad dicendum quare non debebat poena accusari prout ex errore fuit factum, vt supra &c.

MODVS VNDECIMVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideiussio de reficiendis expensis que.
- 2 Verba quibus hæc fideiussio fuerit cōcepta sunt respiciēda & cōsideranda.
- 3 Actore condemnato propter instantis peremptionem an fideiussor talis teneatur.
- 4 Practica & modus procedendi contra dictos fideiussores expensis liquidatis.
- 5 Fideiussor prædictus ad quem finem sit citandus, & requirendus.
- 6 Fideiussio de reficiendis expensis habet tacitam conditionem.
- 7 Fideiussor talis an opponet excussionis exceptionem.
- 8 Hodie in qualibet fideiussione iurant principales, & fideiussores.
- 9 Obligatione principalis, & fideiussoris tendente ad eundem effectum dispositio, quæ habet locum in vna procedet quoque in alia.

SEQUITVR Vndecimus Modus fideiubendi, quando quis fideiussor sit pro actore de reficiendis expensis in casu succubentia: vt communiter practicatur in principio litis, de qua per tex. & Doct. in Auth. generaliter, C. de episc. & cler. & diximus nos latē in nostra Praxi ciuili, Sac. Conf. & Magnæ Curie in par. 3. in glo. expensis, & dicas quod verba fideiussionis sunt consideranda, ac inspicienda: nam aut per fideiussorem fuit promissum soluere expen-

2. fas in casu succubentiae + seu in casu quo succubuerit, & tunc si actor fuerit ad expensas condemnatus propter peremptionem instantiae, fideiussor non poterit conveniri, vt per Bald. in consil. 272. seu, 111. in 2. vol. incip. proponitur. Mar. in suo specul. par. 6. mem. 8. nu. 17. tacito auctore, a quo habuit, scilicet Hipol. in sing. 313. incip. diligenter aduertant, vbi dicit, quod diligenter aduertant recipientes fideiussiones ad verba appositae in ipsa fideiussione. Aut fuit promissum soluere expensas factas, & faciendas in qualibet parte iudicij, prout vidi aliquas concipi fideiussiones, & tunc bene procedi poterit contra fideiussorem etiam si fuerit Actor condemnatus propter instantiae peremptionem, + & hoc propter formam, & modum fideiussionis. Et an fideiussor de soluendo iudicatum teneatur ad expensas litis etiam, vide Hippo. in rub. de fideiuss. q. 25. nu. 287. vbi concludit fideiussorem teneri, & nos dicemus infra in proximo sequ. Modo xij.

Sed quomodo erit procedendum contra istos fideiussores lata sententia contra Actorem qua fuit condemnatus etiam ad expensas, an liquidatis expensis, + ac taxatis, si Actor condemnatus non erit soluendo, accusabitur poena, & exequetur absque alia requisitione, seu citatione contra fideiussorem? Et licet hic conueniat materia fideiussoris de iudicatu soluendo, de qua statim ample dicemus in proximo sequenti Modo, ramen nunc dicamus, quod quamuis hec sit promissio penes actum, que videtur habere paratam executionem, vt late diximus sup. in Quinto Modo. per Ritu. 128. & alia ibi alleg. tamen hic dicemus, quod liquidatis ac taxatis expensis, si Actor non erit soluendo, saltem fideiussor requiri ac citari debeat ad dicendum causam, quare non sit contra ipsum exe-

quendum pro expensis liquidatis, & taxatis ad quas T. suus principalis fuit mediante sententia condemnatus seruata forma fideiussionis, cuius formam opus esset etiam inferere, vt pluries diximus: hocque ad finem, + vt ipse fideiussor notitia habeat qualiter suus principalis fuit ad expensas condemnatus: hac enim cautio de reficiendis expensis in casu succubentiae, tacitam habet conditionem, scilicet, eo tempore quo principalis ad eas fuerit condemnatus, + sicut cautio de soluendo iudicatum, vt in l. 1. & ibi glo. & in l. iudicatum solui, & iudi. solu. & statim dicemus in proximo sequ. Modo, hicque actus condemnationis principalis, non erat, nec poterat impleri per fideiussorem, sed per Curiam: Igitur probabiliter fideiussor illam ignorare poterat: & proinde erit omnino requirendus, & citandus, ut per Spec. in pluries alleg. tit. de dolo, & contum. §. restat. nu. 23. & diximus sup. in Quarto Modo.

Præterea ex alio erit requirendus, nam poterit opponere exceptionem excussionis, quam fideiussor de soluendo iudicatum opponere potest, + vt per Bal. in l. si. §. & cum antiquitas, nu. 2. vers. sed nunquid. C. de vsur. rei iud. & consuluit Ruinus in consil. 98. vol. 5. vt refert D. Vicentius de Franch. in decis. 208. nu. 4. & statim dicemus latius. Demum hodie ex recenti practica in omnibus fideiussionibus, etiam ciuilibus, iurare debet nedom fideiussor, sed etiam principalis, vt per Caran super Ritu. + 159. post num. 3. Igitur si esset exequendum absque requisitione, non minus ita esset exequendum contra fideiussorem quam contra principalem, cum iuramentum iudicij calore eundem effectum contra omnes operari deberet: sed contra principalem condemnatum videmus non sic de facto procedi, sed iuris forma seruata

seruata proceditur, prius et intimata fuit, ac mandato de parendo, vt in Sac. Conf. ac etiam in omnibus alijs tribunalibus, vt per Affl. in constit. dilationes, nu. 23. & 27. & per Caran super Ritu. 262. nu. 11. ergo idem modus contra fideiussorem seruandus erit, arg. l. oratio, ff. de spons. cum simil. uulg. Et quando obligatio accessoria, vt est obligatio fideiussoris, tendit ad eundem effectum cum obligatio principalis, + qualitas principalis dispositionis, in accessoria repetita intelligitur, vt in l. si ut proponitur, ff. de fideiuss. & per Decium in consil. 2. in princ. & hanc opinionem tenet Bald. in l. duobus, §. igitur si quis, ff. de iure iuri, vt melius declarabimus infra in proximo sequenti Modo, & c.

MODVS DVODECIMVS

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Circa fideiussionem de stando iuri, & soluendo iudicatum quatuor sunt consideranda.
2. Fideiussor de stando iuri, vel de soluendo iudicatum quomodo concipiatur.
3. Dictiones vniuersales, quicquid, & omne, &c. nihil excludunt.
4. Fideiussionis verba diligenter sunt ponderanda.
5. Forma satis ampla concipiendi fideiussionem de soluendo iudicatum etiam in causa appellationis.
6. Fideiussor de soluendo iudicatum quando teneatur etiam in causa appellationis.
7. Fideiussor obligatus proprio, & principali nomine, & in solidum, an teneatur in causa appell.
8. Fideiussor officialis absolute si processum iussu fuerit condemnatus officialis an teneatur.
9. Fideiussor absolute principali in presentia instantia, an teneatur reuocata processu reuocata sententia.

10. Causa deuoluta ad superiores per uiam grauium an fideiussores remaneant obligati.
11. Causa non intentate in causa appell. remanet in iurisdictione iudicis a quo.
12. Fideiussor datus in causa appella. an teneatur ad condemnationem cause principalis.
13. Fideiussor de soluendo iudicatum tenetur ad omnem condemnationem respectu illius cause etiam ad expensas, ibid.
15. Fideiussor de soluendo iudicatum, quo modo hodie concipitur in Regno.
16. Fideiussor de stando iuri expirat per sententiam, & an continent de soluendo iudicatum vel contra, & sub n. 17.
17. Carcerati pro delicto sub qua sunt relaxandi fideiussione.
18. Cautus est utramque fideiussionem coniungere, scilicet de stando iuri, & soluendo iudicatum.
19. Fideiussor predicta sit iniuncta, an sit forma vel duo, & in quibus causis enunciat.
20. Fideiussor de stando iuri, cadit tantum in causis criminalibus de per se.
21. Practica, & Modus procedendi contra dictos fideiussores, tam iudicij, quam contractus.
22. Communiter hodie dicti fideiussores obligantur poenis acta iudicij.
23. Fideiussor predictus an conuincatur tantum ad poenam, vel etiam ad partis interesse.
24. Quare cum est ferenda sententia definitiva in criminalibus reducitur habitati ad carceres.
25. Practica licentia officialis post latus querelas, & litem contestatam.
26. Contra fideiussorem de stando iuri tantum in causa ciuili, quomodo procedendum.
27. Stipulatio de iudicio sistit, an committatur duo requirantur.
28. Practica procedendi in predictis casibus contra dictum fideiussorem.
29. Interesse quando esset illiquidum, an etiam contra dictum fideiussorem exco-

- qui posset.
- 30 Bart. doctrina in l. 1. ff. iud. sol. quomodo intelligenda.
- 31 Citanda an sit pars in liquidatione in re esse illiquid.
- 32 Quando simul iuncta fuerit fideiussio de stando iuri & soluendo iudicatum quomodo procedendum.
- 33 Fideiussor de soluendo iudic. an sit citandus ad sententiam.
- 34 Summaria cognitio an sit necessaria in exequendo contra dictum fideiussorem.
- 35 Verba de soluendo iudicatum, quid importent.
- 36 Fideiussor predictus quomodo audiendus & an posset exceptiones opponere.
- 37 Fideiussor predictus, quando erit citandus ante sententiam de necessitate.

INSPICIAMVS Successiue de Duodecimo Modo fideiubendi, ut quando quis fideiussor sit pro aliquo de stando iuri, & soluendo iudicatum, de quo similiter dixi in d. mea Praxi, in alleg. glo. expensis. Et hic videbimus de quatuor. Primo de modo concipiendi fideiussionem, maxime de soluendo iudicatum. Secundo super quibus subiectis interponatur, tam fideiussio de iudicio fitti, seu de stando iuri, quam de soluendo iudicatum. Tercio an sint duae fideiussiones, quae coniunctim praestentur vel vnica. Quarto de modo procedendi contra fideiussores predictos in casu contrauentionum, seu condemnationum. Quoad primum fideiussio de iudicio fitti, seu de stando iuri non aliter conciperetur, quam predicto modo, quando sola de se praestaretur, ut in casu decis. Affli. 234. Sed quia quasi semper coniungitur cum illa de soluendo iudicatum, ut infra dicemus, ideo respectu istius quae solet vario modo concipi, & illa quoque videtur varie concepta: 2. nam quandoque dicitur tantum de

soluendo iudicatum, quandoque de soluendo, quicquid fuerit iudicatum vel omne condemnatum, vel omnem condemnationem: haec enim dictiones vniuersales, quicquid, & omne, &c. cum omnia includant, & nihil excludant, ut in l. Iulianus, de leg. 3. l. a procuratore, C. mand. c. si Romanorum, dist. 19. c. solite, de maior. & obed. per Dec. in conf. 11. post nu. 13. & in conf. 69. post nu. 3. arg. l. 1. §. & generaliter, ff. de leg. praet. & in l. 1. ff. de leg. 1. cum simi. solent operari circa augmentum, & accessoria ad principalem condemnationem, ut per Hipol. in rub. de fideiuss. quest. 8. & 9. num. 91. & 97. ut in l. amissi. §. fideiussor. & in l. si stipulatus sim a seio. ff. de fideiuss. cum simi. Et Hipol. in eadem rub. quest. 10. dixit esse diligenter ponderanda verba fideiussionis: nam possent esse concepta adeo large, & ample, quod comprehenderet causam appellationis, & causam principalem.

Et ideo Ange. in tract. malef. in rubrica pro quibus, & quolibet eorum Anto. fideiuss. versiculo, & si bene & c. docuit vniam formam concipiendi dictam fideiussionem, ut dicitur, quod T. promissit stare parere pati, & soluere omnem condemnationem de eo, & ex dicto processu, in omnem causam quotiescunque, qualitercunque, & quandoque & per quemcumque fuerit iudicatum, arg. l. cum postea, & ibi glo. ff. de arbit. vel dicat si per dictum iudicem fuerit iudicatum, & vel per alium, qui loco sui successerit, vel etiam per iudicem appellationis, &c. quae formam etiam sequitur Boer. in decis. 315. & vide Cepol. Caur. 127. incip. quidam fideiussor, & illud quod dicitur, etiam per iudicem appellationis, &c. requiritur ad euitandum dubium per Doct. positum circa intellectum tex. in l. cum apud sempr. ff. iud. sol. nam aliqui dixerunt, quod si

in fideiussione fuerit expressum proprium nomen iudicis, ut puta de soluendo quicquid fuerit iudicatum per iudicem Sempronium, fideiussorem non teneri in causa appellationis, si in hac principalis fuerit condemnatus, & in prima instantia absolutus, ut in d. l. cum apud. sed si non fuerit proprium iudicis nomen expressum, sed fuerit simpliciter dictum de soluendo iudicatum, durare cautionem in causa appellationis, & haec fuit opinio Martini Silleya, quam aliqui etiam secuti fuerunt. Primam tamen opinionem, quod nunquam fideiussor iud. sol. teneatur in causa appell. esse communem omnes affirmant: nisi fuerit expresse dictum, ut supra, & per Boer. in d. decil. 315. & secundum hanc opinionem inclinavit ad iudicandum Sacrum Consilium dum similis questio euenisset, ut per D. de Franch. in decis. 208. ubi etiam ponit, quando in fideiussione fuisset dictum, quod ipse fideiussor se obligabat proprio nomine, & in solidum.

7. cum principali de soluendo quicquid fuerit iudicatum, & fuisset renuntiatum a iur. praesente, C. de fideiuss. & optimis rationibus substat etiam hoc casu fideiussorem non teneri in causa appellationis, cum tamen quilibet contrarium diceret, ex quo illa clausula proprio principali nomine ac in solidum, cum illa renuntiatione mutat conditionem fideiussoris. & facit eum principalem: unde sicut principalis teneatur in causa appellationis ita, & fideiussor effectus principalis: tamen non est recedendum ab eius validissimis rationibus, et ad predicta facit quod adduxit Hipol. in alleg. quest. 8. nu. 93. per sing. doct. Bart. in l. si. ff. de pact. videlicet, quod si aliquis officialis pro suo sindicatu dedit fideiussores, & fuerit a sindicatu absolutus, si processus postea vigore alicuius statuti reuideretur, & officialis fue-

rit condemnatus fideiussores non teneantur.

Et posui hic, nam facit, quando Barones Regni mandant. reuideri processus diffinitos per suos officiales, per alios doctores, qui multoties reuocant decreta officialium, an fideiussores primo loco dati teneantur, & in eadem decisionem idem Dominus de Franch. ponit, quando causa fuerit ad superiorem deuoluta per viam grauaminis illati, & superior prouidit, quod causa remaneat coram se, an fideiussio data duret, & licet non decidat, tamen Vrillus super decis. Affli. 182. post nu. 6. dixit Sac. Conf. decreuisse fideiussionem non esse extinctam, & credo ex author. quam Dominus de Franch. nouiter adducit ibi ex Bald. in l. per hanc, in fin. colum. versic. modo ego quero, C. de temp. appell. videlicet, quod cause non intentatae in appell. remanent in iurisdic. iudicis a quo, & ut in l. generaliter, §. si index, C. de rebus cred.

Sed quid e contra an fideiussor de soluendo iudicatum datus in causa appellationis, teneatur ad condemnationem causa principalis? Hipol. in alleg. Rub. in quest. x. ex conf. Io. de Imola. 89. dicit, non teneri dictum fideiussorem, ac comprobatur aliquibus rationibus, quae iudicio meo, non satisfaciunt: nam in causa appellationis non deuoluitur aliud, nisi illud idem, quod erat in causa principali, quando appellatur a diffinitiva, ut per Bal. & alios in l. ita demum, C. de procur. cum simi. alleg. per Sebastian. Vant. in Tract. nullit. in Rub. de nullit. ex defectu iurisd. num. 86. ubi alleg. plures Rotae Decisiones, inter quas est decis. 2. in tit. de causa poss. & propriet. faciens ad propositum. Igitur cum nihil per augmentum, seu extrinsecus veniat in causa appellationis, existimo ad illud idem fideiussorem teneri, immo etiam ad augmentum.

augmentum condemnationis quod
forte in causa appellationis fuerit
factum ex meritis, vel demeritis cau-
sa principalis, cum ipse in hac causa
fideiussor de soluendo quicquid
33 fuerit indicatum: et ergo respectu hu-
ius causae tenetur ad omnem conde-
nationem, arg. l. iudicatum solui. la. 2.
ff. iud. solu. & faciunt omnia adduc-
ta per Dominum de Franch. in di.
decis. 208. num. 3. & 4. & facit l. si ser-
uum §. nunc videamus, & l. Mora.
rei. ff. de verb. oblig. & in l. quaro, ff.
loc. cum alijs alleg. per Crauet. confi.
45. num. 6. & adeo praedicta proce-
dent, cum idem Hipol. in dict. Rub.
quaest. 25. num. 187. pluribus rationi-
bus teneat fideiussor de soluendo
iudicatum teneri etiam ad expensas.

34 in causa factas, et ad quas principalis
fuit condemnatus, tanquam ad aug-
mentum, & accessiones prouenien-
tes ex meritis, vel demeritis causa
principalis.
Sed cogita, ac aduerte, nam licet
supradictae formae tradita, per An-
gel. & alios sint verae ac prodesse
possint, tamen hodie in Regno com-
35 munitur videmus praestari quod
cautio hac sub his verbis tantum
concipitur, scilicet de stando iuri, ac
soluendo quicquid fuerit iudicatum
in presenti cau. &c. & aliquando cre-
do eam varie concipi prout causa
subiectus super qua inter ponitur va-
rius erit.

Quoad secundum, scilicet super
quibus subiectis interponatur hac
fideiussio, dicamus, quod aut consi-
deramus fideiussione de iudicio fisci
de per se, & iudi. sol. de per se, vel si-
mul iunctas: si quamlibet de per se,
& tunc fideiussio de iudicio fisci seu
destando iuri, non cadit super su-
biecto quando est habilitandus de-
bitor carceratus, & condemnatus,
vel condemnatus, qui duceretur ad
carceres, sed tunc cadit cautio de sol-
uendo iudicatum, & ratio est, nam

cautio de stando iuri de per se non
includit sententiam, sed lata senten-
16 tia expirat, vt est tex. not. & ibi om-
nes scrib. in l. Grece, §. & post litem,
ff. de fideiuss. & proinde fideiussor
non teneretur, vnde Bal. in c. dilecti.
col. 3. de appel. monet iudices ne re-
laxent carceratos sub dicta fideiussio-
ne de stando iuri tantum, & per
Bart. in l. consentaneum, C. quomo-
do, & quando iud. arg. tex. not. in l. si
pecunie, ff. vt in poss. leg. sed debet
praestari cautio de soluendo iudica-

17 tum et vt per Roman. singl. 142. incip.
Vnus vult fideiubere &c. & vide Ca-
raus. super Ritu, 159. num. 5. & 6. ac
decis. Boerij, 314. quam Carau. non
allegauit, si vero consideramus cau-
tionem iudic. sol. de per se, tunc ali-
qui voluerunt sub hac cautione in-
cludi etiam illam de stando iuri, vt
per Alex. in l. filiusfamilias, ff. qui
satisd. cog. Afflict. in d. constit. dilata-
tu. 46. & dixi late in d. glo. expensis.

Sed quia, ex vi verborum huius
cautionis posset dubitari, si debitor
suspectus de fuga captus quando de-
disset cautionem tantum de soluendo
iudicatum, posset talis fideiussor
conueniri ante sententiam, ideo Do-
18 ctiores dixerunt quod cautius erit
vtramque coniungere, scilicet de sta-
do iuri, & soluendo quicquid fuerit
iudicatum, vt per Barto. & Paulum
Castren. in l. neque impubes, §. si.
ff. de in ius voc. & ita iudicauit Sac.
Consi. esse coniungendam dictam
fideiussione, vt per Afflict. in deci.
170. & ibi Vrsillus, & doct. Bal. qua
allegauimus ex d. c. dilecti, intellige
sanè in carceratus pro causis criminalibus
vtimur cautione de stando iuri tantum
vt statim dicemus.

Quoad Tertium, scilicet an sint
duae, vel vna fideiussio: & dicas quod
aut loquimur in causis civilibus, vel
criminalibus, in civilibus (vt dixi)
semper coniunguntur, vt in d. deci.
Affl.

Affl. 170. & Cast. in d. l. neque impu-
beres, §. si. & vnica praestatur fideiussio,
licet ad diuersos effectus: illa. n.
19 de stando iuri, et ad fin. vt conuentus
sistat in iudicio, & in iudicij exerci-
tatione, vt inquit tex. in d. l. grece,
§. & post litem. & Paris de iudic. in
vers. fideiussor. nu. 3. illa vero de sol-
uendo iudicatum, ne sententia sit
elusoria, & suum possit consequi ef-
fectum, scilicet executionem, argu.
l. 1. & ibi glo. & d. iudicatum solui,
la. ij. ff. iud. solu. & idem erit obseruan-
dum in causis criminalibus in quib.
condemnatio esset ad poenam pecu-
nariam tantum, seu in his in quib.
agitur principaliter de interesse par-
tis, & in consequentiam de interesse
fisci, vt in liquidationibus instrumē-
torum secundum Ritu Mag. Curiae
166. Sed in causis criminalibus, in
20 quibus condemnatio est ad poenam
corporalem, cadit tantum cautio de
iudicio fisci de stando iuri, vt per
Affl. in alleg. decis. 234. & Boer. in d.
decis. 314. & repraesentatur sub illis
formis, quas supra declarauimus, in
Tertio, Quarto, Quinto Modo, &
sequens, scilicet de representando to-
ties quoties, vel ad omnē requisitio-
nem, vel aliter, vt diximus in supra
dictis locis, & per Affl. in decis. ter-
tia, & 130.

Quoad Quartum, & vltimum, sci-
licet circa Modum procedendi con-
tra dictos fideiussores, dicas, quod aut
loqueris in fideiussoribus contractus,
& tunc non est nostra materia, & si
contractus non fuerit per publicum
instrumentum liquidum iuxta d. Ri-
tum 166. non procedetur contra fi-
deiussores via executiua, sed ordina-
21 ria, vt per Bald. & alios, in d. l. si.
& cum antiquitas. C. de vsu. rei iud.
& in l. 2. §. si. ff. qui satisd. cog. & no. in
c. 1. de iniur. & dam. da. lib. 6. Bart. in
l. 1. ff. iud. solu. Hip. in d. Rub. q. 49 nu-
me. 348. in fi. sed si contractus erit
per instrumentum liquidum, proce-

detur iuxta formam d. Ritu 166. Aut
loqueris in fideiussoribus iudicij,
prout est nostra materia, & tunc aut
in fideiussoribus obligatis penes
acta Curiae, vel in obligatis p. Quia,
seu instrumentum publicum non in
forma iudicij: si obligatis hoc mo-
do per instrumentum, distinguere si-
militer, si per liquidum, vel non li-
quidum instrumentum, omni tamē
modo sunt citandi, requirendi, con-
uincendi, ac condemnandi: solum
differentia erit in modo procedendi,
nam vbi instrumentum non erit li-
quidum, procedetur via ordinaria,
vt supra ostendimus: Sed vbi liqui-
dum, procedetur summarie, & exe-
cutiue iuxta formam allegat. Ritu
166. & vide And. in Constit. edicto-
rum in fi. & ibi Affl. in q. 12. & Praeti-
cam posuit Carau. super Ritu 44. cir-
ca fi. & scrib. super c. Regni. incip. ab
olim, & nos posuimus & declarauimus
sup. in Tertio, Quarto, & Quinto
22 to Modo. Si vero sumus in obliga-
tis penes acta, prout hodie commu-
niter obligantur, & supposuit etiam
Bal. in d. §. & cum antiquitas, subdi-
stinguas, quod Aut sumus in causis
criminalibus, in quibus condemna-
tio est ad poenam corporalem, & ca-
dit tantum cautio de iudicio fisci, seu
de stando iuri, representata sub illis
Modis fideiussionum supra declara-
tis, & tunc vide Practicam procedē-
di quam posuimus in quolibet ex
praedictis Modis, quam hic non co-
uenit recensere. Vel in illis crimina-
libus in quibus venit condemnatio
penes pecuniariam, & fuerit tantum
capta fideiussio de stando iuri, sub
iisdem formis de representando, &c.
& seruabitur eadem practica, vt ci-
tentur prius, & requirantur, vt nos
latissime diximus, & probat Vrsill.
super d. decis. 234.

Sed addamus hic postquam fuit
processum contra dictos fideiussor-
es, ad quid teneantur, an solum ad
F 2 poc.

poenam fisco debitam, vel etiam par-
tis interesse; *De hoc est Dec. Sac.*
Consi. allega. 234. vbi apparet, Sac.
Consi. iudicasse, hunc fideiussorem
teneri ad poenam certam fisco pro-
missam ac ad partis interesse, licet
quodam Additio Thom. Gram. ad
d. decis. dicat post Magnam Curiam
fuisse iudicatum contrarium: de cu-
ius dubij dilucidatione nos fecimus
principalem questionem, quæ est se-
cunda, vt infra, vide eam. Sed nota
ad dictam decis. 234. quod licet pos-
sit exequi quoad poenam, & quoad
interesse, tamen non eodem modo
exequetur, nisi interesse sit etiam cer-
tum sicut poena: sed si interesse nō
sit certum, tunc exequetur pro pena
tantum, licet Sac. Consi. obseruauit,
quod propter incertitudinem inte-
resse, supersedit in executione penæ,
quæ erat certa, vt per Gram. in decis.
95. de qua dicemus infra in prima
principali questione. Et quia hoc
interesse necesse esset, quod certifi-
caretur, seu liquidaretur post senten-
tiam, quod casu fideiussor de stando
iuri nō teneretur, vt supra diximus
ex d. l. grecæ, §. & post litē, ff. de fidei-
iuss. ideo credo, quod in practica ser-
uentur criminalistæ, & quoad antequā
ferunt sententiam diffinitiuam in
causa, reducant habitatos inquisi-
tos sub dicta cautione de stando
iuri, intus carceris; & deinde si pe-
na fuerit pecuniaria, ad quam
inquisiti fuerint condemnati, & in
teresse partis liquidatum eos non
habilitant, quando a sententia appel-
lauerint, nisi præstita cautione de pa-
rendo mandatis iudicis appellatio-
nis, & de soluendo quicquid fuerit
per dictum iudicem iudicatum. &
sic addunt hanc cautionem de soluē-
do iudicatum, alias primi fideiussor-
es de iudicio sisti non tenerentur.

Hinc etiam credo, quod inoleuit
24 practica, & quod quando officialis
steterit iudicati, & fuerunt eidem

lacta querela, & super eis lis conte-
stata, quæ si ciuiles fuerint, licentia-
tur officialis præstita cautione de
soluendo iudicatum, ac relicto pro-
curatore instructo: alias si hæc cau-
tio de nouo non fuisset data, & con-
demnatus venisset, ad aliquam quan-
titatem, fideiussores de stando sindi-
catui primo loco dati, non teneren-
tur, vt dicemus plenè infra in xiiiij.
Modo.

Aur sumus in causis ciuilibus, in
qbus mos est coniunctim fideiube-
re. s. de stando iuri, & soluendo iudi-
catum, & tunc, si ex incuria fuerit
tantum præstita cautio de stando iu-
26 ri, ex quo fideiussor non teneretur,
nisi vsque ad sententiam, vt supra di-
ximus, si principalis in exercitatio-
ne iudicij non steterit, & poena ac
interesse fuerint liquidæ, exequetur
statim absque alio libello, seu ordi-
ne indicatio, sed solum præmissa ci-
tatione, ut statim in fideiussore de iu-
dicato solu. dicemus, & ita tenet Bar.
in l. 1. num. 3. ff. iudic. sol. vbi duo ait

27 requiri, & scilicet quod stipulatio ha-
beat certam quantitatem, & liqui-
dam, & quod sit apposta certa, &
determinata dies, per tex. in l. sanc-
imus, C. de fideiuss. Sed hanc Bart. do-
ctrinam ego exillimo procedere in
criminalibus causis, quādo hæc cau-
tio repræsentatur sub fideiussione de
repræsentando ad certam poenam,
& ad certam diem: solet enim dici
sub fideiussione de stando iuri, & de
se præsentando sub pena vnciarum
tot, infra dies decem, vel finitis feriis
&c. vt deduximus supra in Modo 4.
& 5. & de hac similiter loquitur Bal.
in l. qui crimen in 6. quest. C. qui ac-
cus. non pos.

Sed pone quod debitum non sit
liquidum, & debitor, ex quo est su-
spectus, cogitur asscurare iudiciū,
ac dedit tantum cautionem de iudi-
cio sisti, si principalis non stetit, quo
modo exequetur contra fideiussor-
em?

rem? Bald. in d. l. 2. §. fin. ff. qui satisfd.
cog. dixit, quod respectu interesse
petendi a fidei. flore, vel poenæ pro-
missæ, hic fideiussor non patietur exe-
cutionem paratam: cum enim nullo
modo fuerit pronuntiatum, non po-
terit esse executio parata, & maxime
in interesse, quod non est liquidum,
hæc sunt verba Baldi: sed Paulus de
Castro, dicit vnum satis not. in eod.
§. fin. scilicet, qd licet quoad quanti-
tatem petitam, contra fideiussorem
hoc modo acceptum procedatur or-
dinarie per libellum, ut dixit Bal. & p-
bat ille tex. tñ quoad actum sistendi
procedi posset executiue iubendo
ipsi quod si stat, vel sistere faciat, vt in
l. eum. ff. de in ius voc. quod dictum
crederem in practica deduci posse.
28 hoc modo, & vt facta publicatione,
& conclusionē in causa, expeditur
ante sententiam citatio contra fidei-
ussorem, & principalem ad se præ-
sentandum, & si stendum in iudicio,
vel ad dicendum causam, quare non
debeat accusari, & exequi pro pena,
&c. & si principalis non sit, nec fi-
deiussor compatiuerit accusatis con-
tumacijs, & poena, exequetur pro
poena ac etiam pro interesse partis,
quando esset liquidū: sed si esset illi-
quidum, tunc proceder opinio Bal.
vt procedatur ad liquidationem in-
teresse, ac condemnationem citatis,
ac auditis principali, & fideiussore,
ordinarie, lite etiam contestata.

Sed aduerte, nam Bart. in d. l. 1. ff.
iud. sol. dixit vnum mirab. vt hoc ca-
29 su, & etiam quando poena, & interes-
se esset illiquidum, possit exequi con-
tra fideiussorem, ac inquit quod in
ipsa executione certificabitur, ac de-
clarabitur sicut quando fertur sentē-
tia in vniuersalibus iudicijs, vt in l.
1. ff. de eden. vbi notat gl. 1. ac ponit
exemplum in instrumentis quarenti-
giatis, & confessionatis, quæ me-
rentur executionem secundum for-
mam statutorum Italia, Tamen hæc

Bart. doctrina sanè intelligenda est,
30 prout inquit Doct. & qui etiam
notauerunt in hoc Bart. de contra-
rietate, per ea qd idem dixit, in dicta
lege prima. ff. de eden. & in l. 1. ff. de
leg. 2. vt refert Carauita, super Ritu
167. post nu. 18. videlicet posse exe-
qui pro quantitate illiquida, prius
tamen liquidata, & limitata, & in-
31 hac liquidatione est necessaria par-
tis citatio, vt per Bal. in l. per diuer-
sas, C. mand. q. 10. & in l. 2. num. 2.
C. de execut. rei iudi. & sequuntur
Causen. & Carau. super Ritu 181.
in fi. & vide decis. in cons. 107. circa
fin. & Roman. cons. 12. post num. 5.
Sicque concludendum est, fideiussor-
em de iudicio sisti hoc casu esse ci-
tandum audiendum, & condemnan-
dum, & deinde exequendum. Sed
quia raro hic casus evenit ex quo
nunquam reperietur concepta fidei-
ussio de iudicio sisti, absque cautio-
ne, & de soluendo iudicatum, ideo
videamus quando vtraque simul iun-
cta, fuerit satisfactum. & hoc casu
omnes Doct. consentiunt, procedi
posse contra fideiussorem via execu-
32 tione absque alio processu, & vt per
Bart. Bal. Castren. & alios in d. l. 2. §.
fi. ff. qui satisfd. cog. & Bal. in d. §. &
cum antiquitas, & Bart. in d. l. 1. ff.
iud. sol. & dixi in alleg. glo. expensis,
& ratio est, ex quo alias res abiret in
infinitum, vt per Bart. in d. l. 1. vbi
etiam dicit hoc casu non mandari
executioni sententiam latam contra
principalem, sed bene stipulationē
qua fideiussor est obligatus per sen-
tentiam declaratam, & ob id dixe-
runt etiam, hunc fideiussorem nō ef-
33 se citandum ad sententiam, & vt per
Bal. in l. duobus, §. igitur si quis, ff.
de iureiur. posuit Mar. par. 6. memb.
1. num. 3. & in hoc omnes consen-
tiunt, vt ante sententiam non sit ci-
tandus, & executio facienda sit con-
tra ipsum, leuato velo, absque alio
nouo processu, & libello.

Sed.

Sed dubium est, quid post sententiam, antequam exequatur, nunquid statim accusabitur poena fideiussionis, & exequetur absque alia requisitione, & citatione, sicque de modo hanc cautionem exequendi? Bal. in d.l. 2. §. si. vers. responde quod bene, videtur tenere, quod requiratur cautio, sed summaria, non per modum libelli. Idem videtur tenere Bart. in d. l. 1. post nu. 2. ibi dum dicit, tamen hoc examinabitur in illa summaria cognitione, quæ sit tempore executionis, Hocque ego existimo verissimum, quicquid dixerit Hippol. in d. rubrica, quæst. 49. nu. 348. dum allegat glo. in l. si. C. de usu rei iud. nam vel per ipsum allegatam intelligenda sunt ante sententiam, vel si post, de necessitate intelligi debent secundum practicam quam supra posuimus in XI. Modo, ut scilicet lata sententia hic fideiussor sit requirendus mediante citatione cum inserta forma fideiussionis, ad dicendum causam, quare cum fuerit iudicatum mediante diffinitiva sententia contra T. pro tanta quantitate, non sit accusanda poena, & exequendum contra ipsum vigore dictæ fideiussionis præstitæ, ac inserere etiam formam sententiæ ad hoc, ut sciat quantitatem ad quam principalis fuit condemnatus, hocque ex natura, & forma, & verborum ipsius fideiussionis de soluendo iudicatum, quæ important, ut tunc teneatur, cum fuerit iudicatum, ut in l. 1. & ibi glo. ff. iud. sol. ad quod facit decis. Sac. Conf. per Affl. 182. ubi contra fideiussorē de soluendo iud. non exequi potuit, ex quo principalis non fuerat condemnatus, nec sententia transiit in rem iudicatam. Hunc itaque actum sententiæ, & condemnationis probabiliter ignorare poterat ipse fideiussor, igitur erit citandus, & requirendus, ut per Specul. in tit. de dolo, & cōtum. §. restat. nu. 23 pluries alleg.

Immo eodem modo contra ipsum est procedendum prout contra principalem, ut sententia ei intimetur, & mandatum de parendo notificetur prout stilus curiæ requirit ut dixi in d. Modo XI. Immo plus audietur summarie in exceptionibus quæ forte contra principalem habebit, ut per Bart. & Bal. in locis supra alleg. & vide Vrsill. super d. decis. 234. vel etiam exceptiones contra creditorem seu actorem ex persona ipsius Rei principalis, vel ipsiusmet fideiussoris, ut per Sali. in l. 2. C. de vsu rei iud. alleg. per Vrsill. in d. loco, & super decis. 182. & inter alias opponere posset exceptionē excussionis, ut per Bal. in alleg. §. & cum antiquitas, nisi fuerit renuntiatum beneficio auth. præsentē, C. de fideiussor. allegat. nam tunc absque excussione exequi posset contra fideiussorē, ut per Dominum de Franchis in alleg. decisione 208. numero 3. & 4. quod etiam amplia si hic fideiussor fuisset obligatus proprio nomine, & insolidum, nam adhuc tanquā principales esset requirendus, & ei esset intimandum mandatum de parendo, cum etiam principales hodie iurent in stipulatione dictarum fideiussionum, ut per Carau. super Rit. 159. nu. 9. & dixi supra Modo XI. & per eundem D. de Fran. in d. deci.

Quod tamen supra diximus hūc fideiussorem non debere citari ante sententiam, per doctrinam Bal. in d. §. igitur si quis. Intellige, dummodo hic fideiussor non comparuisset, & ante sententiam, & opposuisset comparendo, & contradicendo: nā tunc non valeret id quod fieret, eo non citato, nec sententia, ut per eund. Bal. in d. §. igitur si quis. per text. in l. si p. lusorio, ff. de appel. & Vrsill. in d. decis. 182. num. 3. per Doct. Felyn. in C. quamuis, de re iud. nu. 16. & c.

MODVS

MODVS XIII.

SVMMARIVM.

- 1 Fideiussor de parendo mandatis qui.
- 2 Fideiussio hæc concipi solet de stando iuri, & parendo mandatis.
- 3 Fideiussio prædicta differt, si fuerit concepta de stando iuri, & de parendo mandatis, vel de parendo mandatis tantum.
- 4 Fideiussio de parendo mandatis assimilatur fideiussioni de representando ad omnem iudicis voluntatem, seu mandatum.
- 5 Per hanc fideiussionem de parendo mandatis an videatur quis renuntiare fori declinatorie.
- 6 Fideiussio hæc quomodo in Practica educatur.
- 7 Fideiussio hæc an duret post sententiā.
- 8 Verba de parendo mandatis sunt apta ad depotandum infinitatem.
- 9 Verba semper aliquid operari debent etiam si minimum.
- 10 Principale quando trahit ad se accessorium, vel e contra.
- 11 Fideiussor de parendo mandatis Sac. Consil. tempore relationis facien- per Magn. Curiam, quādo teneatur, vel sit liberatus.
- 12 Fideiussio hæc de stando iuri, & de parendo mandatis habet duas partes.
- 13 Fideiussor quando videtur in omnem causam fideiussisse.
- 14 Mandatis quando dicitur fideiussor paruisse.
- 15 Fideiussor de parendo mandatis de re presentando, & soluendo condemnationem, an principali per ipsum presentato, teneatur ad aliam condemnationem.
- 16 Præsentare non sufficit, si non debito tempore ad finem se liberandi.
- 17 Promittens stare, & parere mandatis alicuius videtur illum in Arbitrium elegisse.

TERTIVS. Decimus Modus fideiubendi sequitur, ac erit quando quis fideiusserit pro aliquo qui se obligauerat de parendo mandatis alicuius tribunalis seu Iudicis. Circa quem est advertendum, nam si stipulatio concepta fuerit de stando iuri, & parendo mandatis, prout quotidie videmus servari lata sententia amplius fideiussor non teneatur, ut dixit Bal. post Spec. in tit. de Reo, §. versic. sed quid si quis generaliter. & ratio est secundum Bald. ibi, quia hæc de parendo mandatis venit accessorie ad promissionem, unde non semper per ipsam satisfactionem de iudicio fisci, debet parere mandatis, secundum naturam satisfactionis, ut in l. eum. ff. de in ius voc. & ibid. Bal. qui se remittit ad not. per Dinum in l. continuus, §. si quis, ff. de verb. obl. unde ex his dictis Bal. ego colligo, quod si fideiussio fuisset tantum concepta sub verbis de parendo mandatis, absque dubio etiam post sententiam fideiussor teneatur: non enim tunc accessorie ad fideiussionem de iudicio fisci, sed principaliter de per se stare, ac assimilaretur fideiussioni de se presentando, ad omnem Iudicis voluntatem, seu quandocunque Curia placuerit, quæ etiam post sententiam durat, ut per Bart. in l. si quis, ff. de cust. Reo. Hippol. in Rubr. de fideiuss. num. 140. Alex. in l. si finita, ff. de damno inf. in princ. cum similibus, ut diximus supra in Tertio Modo. Præterea dum dicunt Doct. fideiussorem de representando ad omnem iudicis mandatum liberari per primam presentationem, ut per Paulū de Castr. in l. duobus, §. 1. ff. de iure iur. & Alex. in d. l. si finita, post nu. 4. & Hippol. in alleg. Rubr. num. 99. non distinguunt ante vel post sententiam: igitur nec nos & c. Insuper Bald. & alij non negant hanc cautionem de parendo mandatis Curie esse pinguiorem ea, quæ de iudicio fisci quæ pro-

probant; nam per hanc de iudicio fisti non videtur quis fori declinatorie renuntiare, sed per illam de parendo mandatis, bene videtur renuntiare, 7 et ut dixit idem Bal. in d. add. ad Specul. de Reo, vers. solutio per simplicem &c. sequitur Castr. in l. 1. nu. 10. ff. si quis in ius voc. non &c. Igitur si idem contineret, non esset pinguior. arg. l. si. C. de codic. Debet itaque esse iudicis mandatum latissimum, sicut & eius officium, l. 1. ff. de iurif. omn. iud. Specu. de offic. omn. iud. §. 1. & pro nunc ego vidi aliquando practi- 6 cari in Magna Curia, et quod citati su per tenore instrumenti, si ad evitan- dum liquidationem porrigebat sup- plicationem in Sac. Conf. allegantes, non posse instrumentum liquidari vel aliud, Sac. Conf. mandabat Ma- gnæ Curie; quod præstita cautione per supplicantem de personaliter comparendo, tempore relationis, & parendo mandatis Sac. Conf. rela- tionem faceret, & facta relatione per Commissarium causæ in Sac. Conf. si Sac. Conf. iubeat procedi ad liqui- dationem instrumenti, & instrumen- tum liquidabitur ac condemnabitur debitor, eius fideiussor prædicto mo- do acceptus tenebatur si tempore re- lationis formiter dictum debitore non representasset: sicque hæc fidei- ussio de parendo mandatis etiā post sententiam durat, & vide Cara. su- per Ritu 166. in. 4. not. ubi ponit hæc fideiussionem, & obseruantiam Sac. Confil. Sed circa hoc mihi reseruo meliorem deliberationem.

Demum, quod dicta fideiussio de parendo mandatis durer post senten- 7 tiam, non obstant quod veniat ac- cessorie ad fideiussionem de iudicio fisti, patet: nam quod fideiussor de iudicio fisti non teneatur post senten- tiam, habemus legem, quæ hoc di- cit, vid. l. Grece, §. & post litem, ff. de fideiuss. sed non habemus legem, quæ dicat, quod fideiussor de paren-

do mandatis non teneatur: igitur nec nos dicere debemus, & intelligenda est prout iacet, arg. l. seruum quis, ff. de acq. hæred. l. 3. §. si. ff. de præuaric. l. liberto, §. largius, ff. de ann. leg. Hi- pol. Conf. 53. num. 28. & Conf. 71. numero 12.

Sed hæc verba de parendo manda- 8 tis prout iacent sunt apta ad deno- tandum infinitatem, seu pluralitatem, arg. tex. in l. si ita stipulatus a seio, ff. de fideiuss. & eorum, quæ notat Alex. in d. l. si finita, in princ. ergo &c. Coa- diuuantur prædicta: nam si hæc ver- ba, de parendo mandatis, contineret illud idem, quod verba de stando iu- ri, nihil penitus operarentur, & om- 9 nino essent frustratoria, quod leges non permittunt et ut in l. si quando, de leg. 1. c. si Papa, de priuileg. in 6. Bal. in Rubr. de contra empt. ubi dixit, quod verba semper sunt interpretan- da, ut aliquid operentur etiam si es- set minimum, exemplo Naturæ quæ nihil frustra, ut per Mant. sing. 47. in- cip. verba, & 127. in. 1. in ore om- nium, tex. in l. qui bis, ff. de verb. obl. Deci. conf. 599. num. 4. & conf. 7. num. 3. Alex. conf. 15. 1. vol. 2. hancq; opinionem videtur sentisse Hipol. in d. Rubr. num. 62. cum seq. ubi di- sputat, quod si fideiussor est obli- gatus principali nomine, an possit conueniri ante principalem, & con- cludit, quod sic ex quo si secus esset, illa verba, quibus se fideiussor consti- tuit principalem debitorem, nihil operarentur, & esset actus frustrato- rius contra prædicta iura, ac alia, ibi per eum alleg. quibus adde solē- ne conf. Crauetz 272. maxime post numerum septimum.

Nec obstat dictū Bal. scilicet quod hæc cautio venit accessori ad cau- tionem de iudicio fisti, quod princi- pale trahat ad se accessorium, vulg. iur. nam ibi Hipol. respondet, & op- time, quod illud quod dicitur in ca. accessorium, de reg. in 6. & in l. si. C. de

de non num. pecu. cum simil. est verū, quando accessorium est æqualis con- 10 ditionis, et qualitatis cum princi- pali: sed quando est potentioris, seu generalioris qualitatis, tunc attendi- tur accessorium relicto principali. quod ipse probat: nam iuramentum, quod est accessorium ad contractum, ex quo est maioris potentia, validat contractum nullum, ut in c. cum con- tingat. de iureiur. & c. licet mulieres, eod. titu. in 6. cum similibus alijs, ibi per ipsum allega. sub nu. 63. & faciunt dicta per Mant. in singu. 295. inci. mul- ta possunt, & idem Hipol. in singu. 17. incip. accessorium, ubi in fine vide- tur sibi ipsi contrarius.

Sed retenta prædicta practica per Carau. relata super d. Ritu 166. in 2. not. quæri posset, quid si quis fideiuf- fit de præstendo tempore relatio- nis faciendæ, & de parendo mandatis 11 Sa. Conf. et ac tempore relationis præ- sentauit principalem, reputa quia, semper debitor principalis fuit præ- sens in defensione suæ causæ, sed dein- de cum C. mandauerit, procedi ad li- quidationem instrumenti, ac fuerit p- cessum, et liquidatum instrumentum, & condemnatus debitor, ac expedi- ta litera executoriales. debitor aufu- gerit, an fideiussor prædicto modo da- tus teneatur? Prima facie videtur, qd hoc dubium decidi possit, ex his, quæ supra diximus in Octauo Modo, vide licet, quod aut tempore relationis fi- deiussor representauit formiter, & actus representationis fuit scriptus, & sit liberatus: aut non representauit formiter, nec iudex acceptauit actum representationis, & tunc non sit libe- ratus, & faciunt not. per Affl. in decisi. 130. & Ioan. Andr. in add. ad Specu. in tit. de accu. §. seq. post nu. 17. in addit. incip. Odofredus. Sed adhuc dubitari posset, qd non sit liberatus, et si actus representationis fuerit scriptus, & p- iudicem receptus: nam hæc fideiussio equiparatur fideiussioni de stando iu-

12 ri, & de soluendo iudicatum, et sic habet duas partes, sicut illa, ut destan- do iuri, & de soluendo iudicatum, & hæc de stando iuri, & de parendo mā- datis; unde licet per representatio- nem fuerit satisfactum vni partis sa- tisfactionis de stando iuri, tamē alteri parti, quæ continet de parendo man- datis, non videtur satisfactum, nec poterat satisfieri ante condemnationem, sicut fideiussio de indicatū solu- uendo, quæ exequi non potest ante iu- dicatum, ut per Castr. in l. cum quæ re- tur, ff. iudic. sol. per l. 1. eod. tit. & vide Affl. in decisi. 82. num. 3. & late di- ximus supra in Modo xij.

Præterea supradictus fideiussor sic 13 datus videtur fideiussisse in omnem causam, et casum, quo principalis teneatur, arg. l. si seruum, §. nunc videamus, & l. mora rei, ff. de verb. oblig. & l. quæro, ff. loc. & in l. si quis pro eo, §. si nummos, ff. de fideiuss. Crau. confil. 45. nu. 6. & 272. nu. 2. alleg. sed princi- palis propriè tenetur, quando post relationem fuerit condemnatus per Mag. Cu. ergo non sufficit representas- se tempore relationis, quo tempore non tenebatur soluere, & sic non erit liberatus fideiussor, nisi adimpleuerit post condemnationem, quo tempore debitor tenebatur. Insuper quando Sac. Conf. remisit simpliciter causam Ma. Cu. videtur eidem mādasse, quod procederet ad liquidationem instru- menti, & debitoris condemnationem, ac executionem, donec creditor fue- rit integraliter satisfactus, arg. tex. in l. si ex testamento, in fi. & in l. si cum, argentum, ff. de except. rei iud. & in l. qualem, ff. de arbit. in prin. ac eorum quæ in simili posuit Crau. in d. confil. 45. nu. 5. & Pau. de Cast. in conf. 337. Primo quæritur, & c. 356. incip. Primo videndum est, & per Boer. in deci. 314. sed fideiussor se obligauit parere mā- 14 datis Sac. Conf. et igitur donec non- fuerit satisfactus creditor, semper fi- deiussor tenebitur, nec erit liberatus, cum

cum non dicetur paruisse mandatis Sac. Conf.

Sed in contrarium fortiter facit doctrina Ioan. And. in add. ad Spec. in tit. de fideiuss. §. 1. in finalibus verbis, in Addit. quæ incipit, illud etiam quaritur, circa med. ubi dicit, quod si quis fideiussit pro accusato in hunc modum, videlicet, stare mandatis potestatis, se repræsentare, & condemnationem soluere, & fideiussor promisit in omnem causam, si fideiussor deinde repræsentavit accusatum, non tenetur ad aliam condemnationem soluendam, ex quo re presentando satisfecit, & hanc dicit fuisse quæstionem Thomæ de Pipera vigore cuiusdam statuti, quam ibi multis medijs comprobasse ostendit, vide ibi per eum, & cogita, licet in casu quæstionis nostræ dicerem, quod si eo tempore, quo fideiussor repræsentavit debitorem, Magn. Curia poterat debitorem detinere, & carcerare, ac ipsum detinuit, & carceravit, si postea fuerit condemnatus, & aufugerit, fideiussor sit liberatus, iuxta terminos alleg. decis. Sacri Consilij per Affl. 130. secus vero si non poterat detinere, nec carcerare.

16 + nam non sufficit repræsentare nisi debito tempore repræsentetur ad finem, ut liberetur, ut per Bal. in l. 3. C. qui accus. non poss. per tex. in l. & si post tres, ff. si quis caut. & in l. scimus, C. de fideiuss. & vide Gram. in decis. 95. & vide infra in prima principali quæst. nu. 6. & pro prima opinione firmata contra Bal. supra in princ. faciunt dicta per doct. in c. veniens de iureiur. ubi dicunt, quod promittens stare, + & parere mandatis alicuius, videtur illum eligere in arbitrum, sicque supponitur sententia, ut per Alex. in l. 1. §. & post operis, in princ. ff. de iur. oper. nunt. & alios ibi &c.

MODVS XIIII.

SVMMARIVM.

- 1 Fideiussio de stando sindicatui, vel de stando, & parendo, differt.
- 2 Verbum, parere, maiorem habet latitudinem.
- 3 Fideiussor de stando sindicatui, officiali licentiaro post litem contest. an sit liberatus.
- 4 Fideiussor magistratus non tenetur nisi ad id quod sponderit.
- 5 Fideiussor de stando, & parendo, quando liberatur, & officialis quando dicitur fuisse sindicatui ad finem liberandi fideiussorem.
- 6 Sindicatui fuisse ad finem, ut possit alium gerere officium quando quis dicitur.
- 7 Forma huius fideiussionis secundum Dominum Paridem de Puteo.
- 8 Verbum de bene administrando quid significet.
- 9 Practica cum cautela concipiendi dictam fideiussionem, ac licentiarum officialem post lectas querelas.
- 10 Officialis lectis querelis si discesserit absque decreto licentie sindicatorum, an liceat & dicatur fuisse sindicatui.
- 11 Vno concesso videtur omnia illa concessa per qua ad illud devenitur.
- 12 Verba, protinus, illico, ipso iure, &c. an excludant sententiam.
- 13 Fideiussores officialis dati pro primo anno, an teneantur pro anno sequenti.
- 14 Intelligentia ad tex. in l. si cum Heremes, C. loc. ac etiam nu. 16.
- 15 Pignorum appellatione an veniant fideiussores.
- 17 Opinio noua auctoris circa hanc quæstionem de officiali reformato.
- 18 Practica procedendi contra dictos fideiussores.
- 19 Sententia lata contra officialem in sindicatu an hodie executioni mandatur etiam si transitum non fecerit in iudicatum.
- 20 Fideiussor de stando sindicatui &c. an

conueniri possit non excusso principa
la, etiam si renuntiauerit beneficio &c.

EST etiā Decimus Quartus Modus fideiubendi, ut quando quis pro aliquo magistratu seu officiali fideiussit, de stando sindicatui, vel de parendo sindicatui, &c. & circa hunc modum quatenus pertinet ad formam concipiendi fideiussionem hanc, differre existimo, si in fideiussione dicatur de stando sindicatui tantum, vel dicatur de stando, & parendo, nam illud verbum, parere, habet maiorem latitudinem, & cum sit positum in fideiussione, necesse est, quod aliquid operari debeat, ultra verbum de stando, ne sit inutile, & frustratoriu, ut late diximus §. in pximo superiori modo 13. & ego in facti contigētia defendi fideiussorē, q. fideiussorat de stando sindicatui, nō autem dicebatur de parendo, & officialis steterat sindicatui: nam post terminum ad porrigendum fuerunt lectæ querelæ, & lite contestata, ex quo querelæ erant ciuiles, licentiatu relicto procuratore instructo, discessit iuxta dispositionem tex. in l. 1. §. quod si intra. C. ut omnes iud. & ca. reg. incip. item statuimus, & ibi scrib. & doctri. Paridis de Puteo de Sind. in ver. Procurator. & cum fuerit processum cum dicto procuratore, officialis fuit demum condemnatus ad quandam quantitatem pecuniæ restituendam. Querulantes volebant exequi sententiam contra fideiussorē uti fortē de soluendo iudicatum, defendi, (ut dixi) non esse molestandum dictum fideiussorem pro dicta quantitate iudicata, ex quo tantum fideiussorat de stando sindicatui, quæ per sententiam expirabat, sicut fideiussio de stando iuri, ut in l. grece, §. & post litem, ff. de fideiuss. & per Parid. in terminis sindic. in ver. fideiussor, num. 5. & ita obtinui, pro qua opinione adducebam etiam tex. in l. fideiussor Magistr. ff. de fideiuss. dicentem Magistra-

tuum fideiussores nō teneri nisi ad id quo sponderint, + & ibi dixit Bart. quod propterea hodie hæ fideiussiones magis largē concipiuntur, ut scilicet promittant interesse ac poenam, & omnem condemnationem, & faciunt dicta per eū. in l. 1. C. de peric. eorum qui pro Magistr. lib. 11. ac per Parid. in d. ver. fideiussor. c. 2. num. 11.

Dicebam tamen, quod si fideiussio concepta fuerit de stando, & parendo sindicatui, tunc fideiussor teneretur post sententiam propter illud verbū, de parendo, quod alterabat cautionē de stando, & erat maioris potentia, & magis latum + ut probatur ex his, quæ late diximus supra in xiiij. Modo: tūc enim verē paruisse sindicatui quis dicitur, cum vel sententia contra officialem in causa sindicatus lata, suā habuerit executionem, ut per Bart. in l. defendere, ff. de auth. tut. & in l. a diuo Pio, §. in venditione, num. 3. ff. de re iud. & Affl. in consil. Dilaciones post num. 27. dum prædictæ auctoritates loquuntur de mandato de parendo: vel officialis habuerit literas liberatorias ut per Carau. super Ritu 295. num. 13. in 5. nota. licet illud dictum Carau. ibi procedat, quoad officium de nouo exercendum, ut possit admitti, ut dicit ille Ritus, & ibid. Carau. nu. 8. not. 4. secus verō quoad liberandum fideiussorem, nam sufficit, quod condemnationem exoluert, vel per sententiā executionem, vel aliter. Tamen quidam Magnus Doct. Auditor Prouintia, in qua obtinuit sententiam in fauorem fideiussoris, mihi dixit, quod ipse non faciebat vim, si in fideiussione dictum fuerit etiam de parendo, & licet nihil allegauerit, tamen credo hoc dixisse per doctrinam Bal. in Add. ad Spec. in tit. de Reo. vers. sed quid si quis generaliter, &c. quam adduximus supra in XIII. Modo in princ.

Dicebat etiam Paris in d. vers. fideiussor, post num. 5. hodie in Regno
G 2 omnes

7 omnes Officialis, Capitaneos, & Iu-
stitiarios prestare fideiussores de be-
ne administrando, & de stando ad sin-
dicatum finita administratione, quæ
erit noua forma fideiussionis, hocque
casu etiam crederem fideiussorem
teneri post eodem nationem propter
illud verbum de bene administrando;
nam Officialis qui condemnabitur;
8 non ceteretur bene administrasse: sic-
que videtur stipulatio commissæ in
omnem casum respectu administra-
tionis, vt optimè probant tex. in l.
amiss. §. fidei & in l. si quis pro eo. §. si
nummos, ff. de fideiuss. cum simil. quæ
supra reportauimus in Modo XIII.

Aduertant itaque actuarij recipi-
tes, ac stipulantes Magistratum fidei-
iussiones, in eis inferere ne dum de
stando, sed etiam de parendo sindi-
catui, & de bene administrando, &
9 ad euitandum omne dubium addât
& de soluendo iudicatum, ac consulo
quando officialis, lectis querelis, ac
super eis lite contestata, cum fuerint
ciuiles petierit licentiam procuratore
in structo relicto, vt in d. l. r. C. vt om-
nes offic. & in c. Regni item statuimus
&c. illum non admitti, nec licentiam
per syndicatores, nisi de nouo præsti-
ta alia cautione de stando iuri, & sol-
uendo iudicatum; vt etiam videtur
sentire Paris in alleg. ver. Procurator
in fin. nam alias si absque alia cautione
ipsum licentiant, fideiussores dati
de stando sindicatui post sententiam
non tenerentur, vt supra probauimus.
Ethoc ego defendebam etiam,
quando officialis non fuisset licentia-
tus per decretum syndicatorum, sed
lectis querelis ac lite contestata, ex
quo ciuiles, fuisset admissus ad relin-
quendum procuratorem instructum,
cui quo procuratore syndicatores, p-
10 cessissent: nam tunc viderentur taci-
tè decretaffe, quod licuisset discede-
re. Primò ex regula vulg. quod qui
vult consequens, videtur velle neces-
sarium antecedens, vt in l. ad re mob.

ff. de procu. & l. 1. ff. de iurif. omn. iud.
cum simil. vul. & vno concessio viden-
tur concessa omnia illa per quæ ad il-
11 lud deuenitur, vt eisdem iuribus, &
aliis alleg. per Hippo. in singu. 175. in-
ci. concessio vno. & in pract. §. vltima
q. num. 37. Secundo quia ille tex. in d.
l. 1. C. vt omnes iud. non requirit de-
cretum, sed tantum dicit, quod in cau-
sis ciuilibus protinus relicto procu-
ratore habeat licentiam discedendi, &
quando lex vtitur his verbis, protinus,
12 omnino, prorsus, ipso iure, &c. non
requirit sententiam, seu decretum, vt
per infinitas auth. attendit Hippo. in d.
Prac. §. aggredior. nu. 123. & faciunt
dicta per Deci. in consil. 146. nu. 8. &
Crau. consil. 211. nu. 3.

Sed quid si officialis, qui vno anno
administrauit, reformabitur pro alio
13 anno, an fideiussores dati in princi-
pio officij primi anni teneantur et pro
sequenti anno? Bal. in l. si cum Her-
mes. C. loc. & Ang. in l. legem, co. tit.
dixerunt, simpliciter fideiussores non
teneri pro anno reformato, refert Hi-
pol. sequens prædictos in d. rubri. de
fideiuss. q. 8. nu. 94. ac sequetur Cara-
super Ritu alleg. 295. nu. 20. versicu. 3.
quæro, omnes prædictos referens, &
per Parid. in d. ver. fideiussor, post nu.
9. vers. An si officiales, & in c. 3. post
num. 14. vers. An fideiussor, tenentem
hanc eandem opinionem, et eum Ca-
ra. non allegauit.

Sed aduerte, nam præfati Doctor.
hanc opinionem tenent, præcipue
per tex. in d. l. si cum Hermes. quem
14 text. ego intelligo prout etiam dixi
sup. in Modo VII. nu. 30. & ideo fi-
deiussores non sint obligati in secun-
da reconductione, ex quo proroga-
tione temporis non consentierunt,
nec reconductioni, sed expresse dis-
sentierunt, dum tex. ibi dicit, si non
consensisti, sed cautionem tibi reddi
postulasti, &c. sicque expresse dixe-
runt nolle teneri, alias in tacita recon-
ductione durarent obligationes, et
pignora,

pignora, vt in l. item queritur, §. qui
impleto. ff. loc. qui videtur contra, vt
etiam innuit Paris in d. ver. fideiussor.
c. 1. post nu. 11. et dum tex. in d. §. qui
impleto, dicit, et pignora durant, in-
telligi potest, pignora, idest fideiussio
15 res, vt in l. p. omiffor. §. si ff. de con-
flit. pecu. Vnde dicerem, quod in d. §.
qui impleto, tractatur de tacita recon-
ductione (vt ibi tex. dicit) nulla facta
renouatione contractus per partes ter-
minum, seu tempus prorogando, &
proinde obligationes firmæ remanse-
rant, ac pignora durabant; sed in d. l.
si cum Hermes. reconductio non fuit
tacita, sed fuit expressa per contractus
renouationem de nouo inter partes
stipulati, nec fideiussores fuerunt de
nouo obligati in primo contractu, et
ideo non tenentur, et hunc intellectum
16 ad d. l. si cum Hermes. colligo ex
dictis per Parid. in d. ver. fideiussor,
c. 3. nu. 15. et ob id dicerem in præpo-
sita questione, quod aut officialis fuit re-
firmatus in officio per nouam com-
missionem a Domino terræ, seu Cui-
tatis factam, et de nouo ceperit pos-
sessionem officij per alium annum,
et tunc absque dubio fideiussores
erunt liberati, vt d. l. si cum Hermes.
aut sine alia noua commissione, seu
captura possessionis officij, sed tantum
tacite permissu Domini exercuit
officium per alium annum ac taci-
to consensu vassallorum, qui expres-
17 se non contradixerunt, fer tunc fi-
deiussores non essent liberati, per d.
§. qui impleto. sed cogita.

Sed quid si aliquis officialis fuit
absolutus a suo sindicatu, dein de eius
processu fuit reuissus ab alio Docto-
re, de Regis mandato, qui condemna-
uit officialem, an fideiussores teneantur?
Dic quod non, arg. l. omnes, et l.
exceptiones. ff. de exceptio. et l. si ff. de
pac. qui est optimus tex. pro hoc, te-
nuit Paris in d. ver. fideiussor, c. 1. post
nu. 4. et Hippo. in d. rubr. q. 8. nu. 93. et
diximus supra in Modo XII. num. 8.

Sed quomodo erit procedendum co-
tra prædictos fideiussores de sindica-
tu? Dic, quod si cautio fuerit conce-
pta tantum de stando sindicatui, ante
sententiam sunt requirendi, et citan-
18 di, vt principalem præsentent, alias
contra eos procederetur ad pene ac-
cusationem, et executionem, et serua-
bis Practicam supra per nos positam
in Modo XII. nu. 28. Si verò additum
fuerit de stando, & parendo, ita vt in-
cludat iudicatum, vel expresse sit di-
ctum, & de soluendo iudicatum, tunc
lata sententia, ac in rem iudicatum
transacta, secundum Affl. in deci. 182.
nu. 3. seruabis practicam per nos tra-
ditam in eodem Modo XII. num. 34.
licet hodie non sit necesse, quod sen-
tentia fecerit transitum in rem iudica-
tam, sed exequi potest præstita cautio
19 ne de restituendo in casu retracta-
tionis, de qua infra dicemus, non ob-
stante appellatione, vt per prag. Re-
gie dignitati, &c. Sed an possit exequi
contra dictos fideiussores non excus-
so principali? Dic quod non, vt per
Parid. in d. ver. fideiussor. ca. 2. in fi. &
per Alex. in l. curatores. §. pro magi-
stratu. ff. de admin. rer. ad ciui. pertim.
20 & Bar. in l. quæro, ff. loc. & ibidem
Paris ampliat, etiam si hic si leiuissor
emerit aliqua bona de bonis princi-
palis, per tex. in l. r. C. de conu. filci de-
bit. lib. 10. & tu quoque amplia etiam
si fuerit renūtiatum Auth. præsent. C.
de fideiuss. & sic beneficio excus-
sionis alias nullum esset specialitatis pri-
uilegium, ut dicam infra Vlt. Modo.

MODVS XV.

SVMMARIVM.

- 1 Fideiussor de non offendendo quando
prestari debeat.
- 2 Index an possit ex officio partes cogere
ad præstandum dictam fideiussionem.
- 3 Poena sub qua fideiussores de non offen-
dendo sunt recipiendi.

- 4 Index an debeat absq; iuxta causa cogere partes ad dictam fideiussorem.
- 5 Verba appositae in d. fideiussione sunt consideranda, ad cognoscendum modum procedendi contra dictis fideiussoris
- 6 Fideiussione prestita de non offendendo ad inuicem, an fideiussores offendentes cu qui primo offenderat, teneantur.
- 7 Principalis si non tenetur, nec fideiussor tenebitur.
- 8 Fidem frangenti fides frangatur eidem.
- 9 Principalis si non fuerit offensus, sed filius, frater, vel uxor, fideiuss. an teneantur.
- 10 Pacem faciens quid promittere debeat, ut sit fidelis.
- 11 Vxorem adulterans an dicatur pacem rumpere.
- 12 Offensio si fuerit in bonis facta, an fideiussores teneantur.
- 13 Fideiussione prestita de non offendendo ad inuicem, si ambo eodem tempore offenderunt, nec constet quis primo, cuius fideiussores teneantur.
- 14 Presumitur contra robustiorem, & magis rixosum, & scandalosum
- 15 Offensione facta ex noua causa, an fideiussores teneantur.
- 16 Dolus principalis, an nocere fideiussori debeat.
- 17 Modus procedendi contra predictos & an sufficiat facta confessio principalis.
- 18 Opinio Alber de Ros relata per Foller. quod neque vera principalis confessio sufficiat, an procedere possit.
- 19 Opinio Auth. ac practica secundum dictam opinionem
- 20 Equius quando sit unita citatione a principio citare principalem, & fideiussores.
- 21 Fideiussores predicti, quando contra principalem non esset locus torture, quando habilitandi
- 22 Stipulatio poenae in hac fideiussione respectu fideiussorum est inuidua.
- 23 Principalibus pluribus ex utraque parte se ad inuicem non offendere promittentibus si unus ex una parte offenderit

an fideiussores illius partis omnes teneantur.

DECIMVS Quintus Modus fideiubendi erit, quando quis promisit ac fideiussorem dederit mediante obligatione de non offendendo, quod contingere solet, quando orta inimicitia inter aliquos, si ab altera ex partibus facta fuerit aliqua offensus, & Curia processit ad inquirendum, & nonnullos ex utraque parte carcerauit, deinde tractatur de habilitatione seu liberatione carceratorum, & quia habilitati possent iterum ad arma deuere, & ad offensam, possetque scandalum oriri, vel si alicui fuerint factae minae ab aliquo solito minas executioni demandare, tunc index habilitat carceratos, & quandoque ad partium instantiam, & quandoque ex officio, ut suam prouinciam seu ciuitatem pacatam habeat, iuxta l. congruit, ff. de offic. praesid. ad euitandum scandala, solet in decreto liberationis, seu habilitationis adijcere, praestitis tamen cautione seu praestitis fideiussoribus vnciarum quinquaginta, centum, plus vel minus prout suo arbitrio, considerata personarum & ac facti qualitate, de se ad inuicem non offendendo, sed pacifice viuendo &c. de qua cautione originaliter Bar. tractauit, in l. illicitas, §. ne potentiores ff. de off. praesid. & ibidem sequuntur alij scrib. Hipol. in l. 1. §. praeterea nu. 79. ff. de quaest. ubi posuit regulam cum nouem declarationibus, & clarius Dominus Iulius Clarus in sua pract. §. si. quaest. 47. ex nostris, Mar. par. 6. meeb. 8. nu. 13. & Foll. in suis fragmentis in tit. de fideiuss. aliqua licet breuiter posuere, & Arnonus fecit de hoc sing. 53. incip. quotidie euenit.

Solum aduertendum, ne iudices siue ex officio siue ad partium instantiam procedant, cogant partes, ad dictam fideiussorem sine iusta causa, & causae cognitione, cum satis laboriosum

siue sit grauare aliquem ad satisfaciendum, l. 2. §. si dubitatur, ff. de iudic. quod dictum ipse habuit ab Hippol. in d. §. praeterea, post nu. 79. & quia haec cautio concipi solet varijs modis, ac sub diuersis verborum clausulis, ut per Bart. & alios in d. §. ne potentiores, ideo satis in hoc aduertendum est, nam ex verbis in ipsa appositis, colligetur si poterit vel ne, contra fideiussores procedi, arg. tex. in l. si ita stipulatus a seio, ff. de fideiuss. cum ecc. de causa pos. & propriet. & l. si extraneus, ff. de condit. ob caus. Alex. conf. 113. post nu. 4. lib. 2. nam si fuerit dictum, quod promiserunt de non offendendo ad inuicem, deinde unus primo offendit alium, fideiussores primo tenentur, ex quo commissa est stipulatio. Sed quid si alter offensus primo offendentem offendit, & an teneantur fideiussores per ipsum dati? Et dicas, quod non nam licite, & impune offendere potuit eum qui primo loco rupit pacem ac offendit, & proinde cum principalis non teneatur nec eius fideiussor, ut l. grece, §. illud, ff. de fideiuss. & §. fideiussores, instit. eod. tit. & l. si ultra, C. eod. hancque opinionem uidetur sentire Clarus in alleg. quaest. 47. uers. sed quoniam, per doct. Bart. in l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. Alex. in l. cum proponas, la. ij. nume. 6. C. de pact. & in conf. 115. nu. 7. lib. 4. & Dec. conf. 380. nu. 2. cum alijs ibi per ipsum alleg. immo amplari potest secundum Alex. in d. conf. 115. nu. 8. ut fideiussores secundo offendentis non teneantur, etiam si in fideiussione fuerit appositae clausula, ut toties teneantur, quoties contrauentum fuerit; inquit enim illam clausulam solum operari in comodum obseruantis contractum, non autem ad comodum non obseruantis, nam frangenti fidem fides frangatur eidem, ut not. in l. qui fidelem, C. de trans. & in d. l. cum proponas, & ibidem respondet ad dictum

Io. Andreæ, quod uidebatur ob stare in addit. ad Specul. in tit. de regua, & pace in rubrica, ad fi. ut Io. And. intellexerit hanc clausulam in fideiussione appositam, toties quoties &c. operari in odium illius tantum qui primo offendit, ac pacem ruperit, & hac asserit esse communem opinionem ut etiam Decius in d. conf. 380. nu. 2.

Similiter si praedicto modo concepta fuerit cautio, & offensus fuerit filius seu frater principalis, seu adultera eius uxor, & non tenentur fideiussores dati, & idem si fuerit offensus amicus, ut per Bart. in l. si ita fuerit stipulatus, §. chrifogonus, num. 10. ff. de uerbo. oblig. & ibidem Alex. & Bart. in l. uerum, ff. de furt. & Clarus in d. quaest. uers. quare etiam, ubi non alleg. conf. Ale. 113. lib. 2. per nos supra alleg. ubi praedicta satis lepidè ostendit, & proinde Bart. in d. §. ne potentiores, numero 5. inquit, hanc fideiussorem accipi posse de non offendendo, se ad inuicem, ac amicos, familiares, & complices, & Bal. in l. 1. nu. 7. uers. 6. operatur. C. de epis. & cler. dicit, quod omnis faciens pacem promittere debet pro familiaribus, locia lib. & adherentibus, si uult esse fidelis, sicut decre. c. ad apostolice, de re iud. in 6. & idè Bal. in l. 1. C. de rap. uirg. & in d. §. ne potentiores, Fel. de regua, & pace col. 6. Hipol. in d. §. praeterea, nu. 86. Addentes uero ad d. confil. Alex. 113. dicunt Alex. pessime consuluisse in d. confil. respectu uxoris, & Io. Faber in l. denuntiam, C. de his qui ad eccles. & Are. in d. l. si ita stipul. §. Crifogonus, ac Aug. ad Ang. in Rub. che hai adulterato &c. uers. quid autem si pax, nume. 60. tenuerunt contrarium, uidelicet, quod stipulatio de non offendendo sit commissae quoties, & si persona principalis non sit offensa, tamè ea persona offensa est, propter quam, principali proprio nomine competeret actio in iniuriam, sed quando uxor adulteratur, actio iniuriam competere

ut marito proprio nomine, v. l. 1. §. fi. de iniur. igitur &c. Tamen quod pax non dicatur rupta in casu adulterij uxoris, inquit Doct. esse communem opinionem, in d. §. Chrysogonus, & in d. l. verum, ut refert Clarus in d. quæst. verum, sed quid si vnus.

Similiter si principalis offensus fuerit in bonis, fideiussores non tenentur, si in fideiussione dictum non fuisset, de non offendendo, nec in persona, nec in bonis, ut dixit Mar. in d. memb. 8. num. 13. alleg. conf. Bal. 3. 87. vol. 4. immo ego aliquando vidi eas stipulari de non offendendo, nec in persona, nec in bonis: ac addebant, nec offendi faciendo, ad finem ne si principalis, per mandatarium offenderet, dubium oriretur si stipulatio esset commissa contra fideiussores si vel nō, cum stipulationes fideiussorū in tantum ligent in quantum verba sonant, d. l. si stipulatus a seio, & l. fideiussores magistrat. ff. de fideiuss. & l. quicquid alitring. ff. de verb. obliga. & stricte sunt intelligendæ ne egrediantur personas in eis expressas, ut d. l. quicquid, & c. cum venerab. de excep. & Alex. in d. conf. 1. 13. num. 4.

Sed dubitari potest, si cautio præstita fuerit de non offendendo ad inuicem, & contigit quod ambo se offenderunt eodem tempore, ita ut nō appareat quis primus, an amborū fideiussores teneantur? Clarus in d. quæstio. verum, sed hic quæro, dum de principalibus loquitur, distinguunt, quod aut poena applicatur parti, & non tenentur ex quo offensa ad inuicem compensatur, Bart. in d. l. cum patet. §. liberis, ff. de leg. 2. num. 7. aut fisco, & tunc tenentur ne delicta remaneant impunita: unde nos idem dicere possumus in fideiussoribus, & ultra allegata, per Clarum in d. loco, vide Hipol. in Rubrica de probation. num. 46. vbi inter alia allegat tex. not. in l. hi qui inuicem, ff. de donat.

Et aduenit quod ut prædicta absq;

scrupulo procederent, necesse esset, quod apparet nec per testes, nec per præsumptiones, quis prior in offensione, ita vt omnino incertum esset de prioritate, aliis si per præsumptiones, ut quia alter robustior erat, seu magis scandalosus, & rixosus forte illius fideiussores tantum tenerentur, ex his, quæ dixit idem Hipol. in d. Rubr. de probat. num. 415. per tex. in l. 1. §. sed cū arietes, ff. si quatr. paup. fecit. & c. & ibidem post num. 418. Gram. in conf. 18. num. 9. & conf. 29. num. 16. & 17. & in voto 24. num. 5. hancque declarationem videtur sentire Boer. in decif. 237. num. 3.

Sed quid si offensus facta fuerit ex noua causa, an fideiussores teneantur? Clarus concludit in d. quæst. 47. verum, quæro nunc principalem non tenei, nisi dolo versatus sit, ut noua causa superueniret, nam tunc tenetur, & idem esset dicendum in fideiussore si dolo ipsiusmet fideiussoris successisset noua causa, & ipse procurasset, ut per Bart. in l. si vero, post num. 2. ff. qui latif. cog. & Hipol. in Rubr. de fideiuss. quæst. 19. num. 150. cum seq. secus verò si tantū interuenisset dolus principalis, non autē fideiussoris, nam tunc dolus principalis non noceret fideiussori, qui in vnā causam fideiussisset, arg. l. si ff. de pact. & l. fideiussores mag. §. pro auctio, & l. si ff. de fideiuss. & facit tex. in l. si quis cura, & l. si quis quempiam, ff. si quis caut. Alex. & alij in l. qui seruum, ff. de verb. oblig. Craue. conf. 264. num. 6.

Sed enumeratis prædictis casibus, quæro, quando commissa esset stipulatio huius fideiussionis, quomodo esset procedendum contra fideiussorem? via executiua vel aliter? Dixerunt Doct. hoc casu necesse esse prius conuincere principales per testes, nec sufficere fictam confessionem, ut quia citatus non comparuit, factus fuerit contumax, & propter contumaciam vigore statuti ad poenam fuisset condemnatus, ut dixit Mar. in d. memb. 8. num. 14. per consil. Cornei 22. vol. 3. vbi inferi hoc esse notandum per consil. reg. incip. poenam eorum, quæ loquitur de foriudicatis, qui habentur pro condemnatis, nam talis foriudicatio seu confessio non noceret fideiussoribus, in casu prædicto, & idem tenet, & sequitur Poller. in d. fragm. nu. 263. vbi plus subdit ex dicto Alb. de Rosa. in l. cum procurator, ff. de fideiuss. quod in casu proposito, nec sufficiat confessio vera ipsius principalis inquisiti, vt et ea fideiussores possint condemnari.

Sed licet Alber. opinio magna sit, tamen ego non video, quomodo eius dictum in practica deduci posset, si vera confessio principalis fuisset, ex tortura vel legitimis præcedentibus iudicijs per confessionem in totura, & ratificationem, vel per spontaneam confessionem, deinde in tortura ratificatam, ac legitimam, alias nunquā daretur casus, quo fideiussores de non offendendo condemnari possent.

Ideo ego exultimarem hanc posse practicam adhiberi, vt secuta offensa de nouo formata inquisitione contra alterum ex principalibus: si si fuerit legitime conuictus per testes, non est dubium quod possit condemnari: si verò non fuerit conuictus, & tunc si extabunt indicia sufficientia ad torturam (quando casus torturam exposcerit) Iudex procurabit veritatem habere ex ore principalis vel per torturam, vel spontaneæ secuta ratificatione vt supra, ac legitimo processu, condemnato principali, procedet ad citationem contra fideiussores: & si poena non fuerit poenes acta stipulata, citabit ad dicendum causam, quare non sint condemnandi ad poenam, & pro ea contra ipsos exequendum, & inferere formam fideiussionis: sed si poena fuerit poenes acta stipulata, tunc citabit ad dicendum causam, quare non sit accusanda poena,

& exequendum contra ipsos pro pena in fideiussione contenta, ac esset bene inferere ne dum formam fideiussionis, sed etiam sententiā, quæ principalis fuit condemnatus pro contrauentione facta, ac pace rupta, & tunc si fideiussores non comparuerint, accusatis debitis contumacijs, ac poena per fiscum seu partem, vel condemnabuntur, si non poenes acta, vel si poenes acta, dicetur quod exequatur realiter, & personaliter, ut diximus supra in XII. Modo.

Vel æquius putarem vnica citatione a principio, citare principalem ad informandū super contrauentione nouæ offensa, ac fideiussores ad dicendum causam quare non sint condemnandi, vel contra eos exequendum pro pena in fideiussione &c. hocque ad finem vt vnicum iudicium fiat contra principalem, & fideiuss. ac vnica sententia condemnentur. Et aduerte, nam secundum hanc vltimam practicam, postquam fideiussores fuerint a principio citati, semper & in omni actu essent postea citandi vsque ad sententiam, aliās nulliter procederetur, ut per Bal. in l. duobus, §. igitur si quis, ff. de iureiuran. & diximus in d. Modo XII.

Sinautem in casu torture indicia non erunt sufficientia ad torturam, nec index habebit spontaneam confessionem, tunc liberabit principalem in forma iuxta primum, secundum, & tertium Modos s. positos. & quoad fideiussores, dicet, quod super sedeat, donec aliter per Curiam fuerit prouisum ad quæ faciunt nota. per Gram. in decif. 95. & dicta per nos infra in prima principali quæst. Credo enim in hoc nihil posse iudicis arbitrium operari circa poenę minorationem respectu fideiussorū: sed erit necesse quod explicite, & realiter constet de contrauentione, & modo prout supra, aliās si fideiussores liberentur, principalis omnino erit liberatus, &

ab solutus, & si quoquo modo principalis veniet condemnandus, & stipulatio pene totaliter ac integraliter contra fideiussorem committetur, cum sit individua, vt per Bart. in l. 4. §. Cato. nu. 30. ff. de verb. oblig. dñ allegat. tex. in l. vulgaris, ff. de furt. & ibidem Bart. ponit quando stipulatio pene non offendendo committatur in solidum respectu heredum promissoris vel stipulatoris, hæcque sūt de apicibus iuris, & altissimæ speculationis, vt per Paul. de Castro in l. 2. §. item si in facto, ff. de verbo. obligat. refert Iason in d. §. Cato. post n. 54. & vide Bart. in l. si. in 2. quæst. ff. de duobus Reis. vbi ponit, quid si fuerint plures principales, ex vtraque parte promittentes ad inuicem se ipsos non offendere, an vno offenso, possint omnes alij ex parte offensi petere penam ab omnibus alijs ex parte offensoris, 24 §. & quicquid ibi determinat Bart. in principalibus, & in Auth. hoc ita, C. de duobus reis Ego exultimarem, quod si in dicto calu fideiussores intercessissent, omnes tenerentur in solidum: nam quoad fideiussores sufficeret, qd semel stipulatio sit commissa, vt per Bart. in alleg. §. Cato. nu. 30. per tex. in d. l. vulgaris, &c.

Similis huic fideiussioni est illa de seruando fines exilij, seu relegationis in aliquam insulam declarandam: nam nec principalis, nec fideiussor tenetur, antequam consliterit fines non fuisse seruatos, seu insulam declarandam: nam conditio sententia, & promissionis non purificatur nisi secuta declaratione insule, quam solus Princeps facit, & non alius, & ante sententiam non exequitur, tex. est in cap. biduum, §. si quidem, tit. q. 6. per quem in specie ita dixit glo. in c. cum apud, tit. q. 3. quam refert, & seq. Gugliel. de Bened. in ca. Rainaldus, verbo, mortuo, num. 268. Carau. super Rit. 259. nu. 6. Verum interim, quod insula declarabitur, condemnatus militi tradē

duus est, vt in l. relegatorum, ff. de interd. & releg. loco cuius assignationis militi faciendæ hodie innolet practica, vt post condemnationem pendente declaratione insule faciendæ per Proregem Regni, concedatur condemnato dilatio vnius mensis, vel duorum, ad colligendum sarcinulas, cum promissione, quod liceat iterum domi, vel Palatio Magnæ Curie moram trahere, prout iudicis arbitrio videbitur attentæ personarum qualitate, sequuta tamen declaratione relegati, seu exulati debent abstinere a locis interdiciis, & fines non excedere, ut in l. relegati, ff. de pen. alias constituto de predictis committitur stipulatio contra ipsos, & eorum fideiussores, &c.

MODVS XVI.

SUMMARIUM.

- 1 Fideiussio de restituendo ei quibus, & quando in quibus tribunalibus sit magis frequens.
- 2 Fideiussio predicta quomodo in practica deducatur.
- 3 Fideiussio predicta facit videri pecuniam extare.
- 4 Fideiussio dicta cuius fauore sit introducta creditorum vel emptorum bonorum.
- 5 Sac. Conf. ad quem finem admittat licitatorum oblationes cum dicta fideiussione.
- 6 Creditor cui fuerit liberata pecunia cum dicta fideiussione, an possit petere a debitor fideiussores indemnitate, in casu auocationis pecunie.
- 7 Modus procedendi contra dictos fideiussores.
- 8 Fideiussores predicti an sint citandi, & requirendi.

SVCCEDIT Quoq; Decimus sextus Modus fideiubendi, & quādo fuerit præstita fideiussio de restituendo, cui quibus, & quando, &c. Hæc

Hæc fideiussio non satis est cognita in tribunalibus inferioribus, sed in Magna Curia, ac Sac. Conf. frequentissima est, ac visitatur quando bona alicuius debitoris ad creditorum instantiam sub hasta venduntur, pecunia ex dicta venditione proueniens, liberatur anterioribus, vel creditoribus assensum habentibus in feudalibus, sed non libera, sed serua, videlicet, præstita dicta fideiussione per creditores quibus liberatur pecunia, de eam restituendo cui quibus, & quando, hocque propter concursum creditorum, qui adinuicem prætendunt alijs præferri, donec itaque discutatur de prioritare, & assensu, liberatur pecunia aliquibus creditoribus, qui in promptu apparent priores cum dicta cautione, quæ operatur, vt dicta pecunia sic liberata videatur extare, 3 vt in l. 1. & 2. ff. de usu earū rer. &c. & in l. procuratoris, §. si ff. de trib. act. alleg. per Castren. in conf. 285. incip. visis, & ponderatis, lib. 1. ac refert in simili casu Domin. Vinc. de Franch. in decis. 75. nu. 9. & faciunt dicta, per eund. in decis. 64 hæcque cautio introducta est tam fauore anteriorum creditorum, quam emptoris, quādo creditores anteriores nollent recurrere super pecunia, sed super bonis alienatis, nam tunc emptori cautū erit per dictam fideiussione: ac similiter quādo nollent super bonis recurrere, sed super pretio, & pecunia, cautum est ipsis per dictam cautionem, vt per D. de Franch. in alia sua decis. 200. post nu. 5. vbi etiam dicit quod Sac. Conf. admittit licitatorum obligationes cum dicta promissione, & cautione pro maiori utilitate creditorū, cum alias bona non inuenirent emptorem, vel saltem non iustum, & ibidem ponit de alia specie fideiussionis, vt quando creditor cui fuit liberata pecunia sub dicta cautione de restituendo, cui, quibus, & quando, ad euitandum ne 6 f pecunia ab eo auocata per antio-

res, vel per emptorem, de ius remaneret, petere possit ab ipso debitor fideiussores indemnitate, per tex. in l. si pignore, §. si & in l. si necessarias, §. 1. ff. de pign. Negul. de pign. parte 6. memb. 1. nu. 46. vers. octauo addendum, Alex. in conf. 65. in fi. lib. 5. & ibi addentes, & ita pluries fuisse per Sac. Conf. iudicatum, refert in d. decis. in fine D. de Franch. debitorem, scilicet teneri ad præstandam dictam fideiussione indemnitate creditori bus quibus pecunia liberata fuerat.

Sed quomodo in his casibus sit procedendum, contra dictos fideiussores? Idem D. de Franch. in d. decis. 200. nu. 22. inquit, quod si fideiussio stipulata fuerit pœnes acta, prout cōmuniter fieri videmus, statim cogi poterint ad restituendum pecuniam, nam (vt inquit ipse) dicta obligatio si facta habet executionem paratam, & perinde habetur, ac si fideiussores fuissent condemnati, vt per Angel. in l. frater a fra tre, col. 3. ff. de cond. indeb. & nos diximus in 3. & 5. Modo intelligendo tamen prout etiam ibi diximus, & probauimus, quod non obstante, quod stipulatio sit facta pœnes acta, adhuc fore necessaria citatio a requisito dictis fideiussoribus, ac creditoribus quibus pecunia fuerat liberata, vt sciant qualiter factus est casus restitutionis dictæ pecuniæ, ex quo talis creditor anterior liqdo sua iura potiora ostēderit, vel emptor passus sit euictionem, quibus casibus iudex cum causæ cognitione procedet, arg. text. in l. de vnoquoque, ff. de re iud. & ostendit idem D. de Franch. in d. decis. nu. 22. dum vsus fuit verbo, cogere, arg. tex. in l. eum, in fi. ff. de in ius voc.

MODVS XVII.

SUMMARIUM.

- 1 Fideiussio de exhibendo, & non liberata

- do quando locum habeat, & ad quem
frem.
- 2 Fideiussio hec regulariter ad euitandū
sequestrum prestat, & excludatur a iure suo,
ut in vicino de iure congrui.
 - 3 Sequestra sunt de iure regulariter pro-
hibita.
 - 4 Fideiussio hac an datur pro conseruatio-
ne fructuum rei stabilis.
 - 5 Fideiussio predicta tria continet ad sui
essentiam.
 - 6 Fideiussio predicta quomodo concipia-
tur.
 - 7 Fideiussio predicta, ut locum habeat
quæ requirantur.
 - 8 Suspicio personæ ex quatuor colligi, &
probari potest, & an copulatiue.
 - 9 Suspicio predicta an remittatur iudicis
arbitrio.
 - 10 Descriptio, & mandatum de non
dilapidando &c. an differat à dicta fi-
deiussione.
 - 11 Practica circa hanc fideiussionem, &
quando in Practica deducatur.
 - 12 Litigator quis preferendus in presta-
tione dictæ fideiussionis.
 - 13 Modus procedendi contra dictos fide-
iussores.
 - 14 Fideiussio de re nō baratanda durat &
post sententiam, & donec lis durabit.
 - 15 Fideiussio predicta hodie quomodo con-
cipiatur.
 - 16 Verba & absque alia procrastinatione
de re restituenda, an sint ponenda in
dicta fideiussione secundum Bar.
 - 17 Forma alia noua concipiendi dictam
fideiussionem.
 - 18 Practica noua per Auth. circa modum
procedendi contra d. fideiussores.
 - 19 Fideiussio hec quanto tempore duret.
 - 20 Fideiussio hac an duret in causa appel-
lationis.
 - 21 Lis quando dicatur finem accipere, seu
terminare.
 - 22 Actor si litem non fuerit prosecutus an
fideiussor semper obligatus manebit.
 - 23 Sequestrum impetrans, & non prose-
quens litem, an teneatur ad restitutio-
nem rei sequestratæ, ac expensas, &
interesse.

24 Iudex potest ex causa alicui statuere
terminum infra quem agat alias non
audiatur, & excludatur a iure suo,
ut in vicino de iure congrui.

OBVENIT etiam Decimusse-
primus Modus fideiubendi,
ut quoties quis fideiusserit de exhi-
bendo, & non baratando, qui Modus
propriè locum habet, quando litiga-
tur de aliqua re mobili, ac timetur ne
aduersarius eam baratet seu dissipet,
potest alter ex litigatoribus ab altero
hanc fideiussionem exigere, ad finem
ut res finito iudicio, exhiberi possit,
& victori consignari, ut colligitur p
tex. in l. senatus, ff. de off. præsi. in fine,
& in l. si fideiussor, §. si satisfdatum, ff.
qui satisfd. cog. & ibi glo. & Scrib. Ma-
ran. posuit in par. 6. memb. 8. num. 8.
Sed satis succinctè nil aliud ponendo
nisi ea quæ modo diximus, ideo ali-
quantulum latius de quinque circa
hunc Modum videbimus. Primò ad
quem finem desideratur hæc fideiuf-
sio. Secundò quæ contineat. Tertiò
quæ requirantur ut locum habeat.
Quartò quomodo in Practica dedu-
catur. Quintò, & vltimo quando, &
quomodo contra dictos fideiussores
sit procedendum.

Quoad primum dicamus, hanc fi-
deiussionem desiderari ad euitandū,
sequestrum, nam aliàs lite mota sup
aliqua re mobili cum persona suspi-
cta, si hæc fideiussio non prestat, res
debet apud officium deponi, seu se-
questrari, ut d. §. si satisfdatum, & d. l.
senatus. in fi. ad euitandum igitur se-
questra, quæ regulariter sunt prohibi-
ta, vt l. i. C. de prohib. seq. hæc cautio
prestat, & ideo si lis esset super re
stabili, vel super aliqua petitione quæ
titatis in genere, non esset opus hæc
cautio, cum in prædictis sequestrum
non cadat, sed pro re stabili daretur
cautio de stando iuri, licet pro fructi-
bus rei stabilis quorum dilapidatio

4 timeretur etiam, hæc cautio exigen-
da esset, & si sint pars soli, ut in l. si. §.
fi. & ibi Barto. ff. de requ. reis. & in l.
ab executione. C. quorum appell. &c.
& pro quantitate in genere petita da-
retur cautio de stando iuri, & soluen-
do iudicatum, de quib. nos diximus
supra in XII. Modo, & prædicta colliguntur
ex dictis per Castrensem, in
d. §. si satisfdatum. & in l. de die. §. i. in fi.
ff. eod. eo. tit. qui satisf. cog.

Quoad secundum quæ contineat,
dic q. tria, scilicet rei exhibitionem,
ut d. l. senatus, non baratationem, seu
non alienationem, & vel non dilapida-
tionem, & demū ipsius rei dissequestra-
tionem, nā statim q. hæc cautio prestat,
res dissequestratur, ut d. §. si satisf-
datum. & cautio hec seu fideiussio ita
concipitur, de exhibendo, non bara-
tando, & ac dissipando vel alienando,
vt per glo. & Bal. in d. §. si satisfdatum.
in fi. immo secundum Barto. in l. liti-
bus, numero 5. C. de agrico. & consi.
libro 11. & Abb. in cap. 2. de sequestr.
pos. & fruct. numero 25. etiam debeat
continere de re restituenda absque
alia procrastinatione, licet Francisc.
Curtius in suo tract. de sequestr. poss.
nu. 68. contrarium sustineat, vt suffi-
ciat dicere de re restituenda absque il-
lis verbis, absq. alia procrastinatio-
ne, de quorum veritate infra videbi-
mus.

Quoad tertium, quæ requirantur,
vt locum habeat: & Dic, quòd respe-
ctu rei quæ litigatur, requiritur, quòd
sit res mobilis, idest non stabilis, nec
mobilis, quæ consistat in promissione
pecuniæ, vel quantitatē in genere fi-
stentis, tunc enim respectu qualitatis
rerum qualitas fideiussoris mutatur,
nec prestat, & ideo si lis esset super re
ostendimus: respectu verò personæ,
a qua exigitur, requiritur, quòd sit su-
specta, quæ suspitio ex quatuor colliguntur
secundum glo. in d. §. si satisfda-
tum, & Primò si non possidet immobi-
lia, ut l. sciendum, ff. qui satisf. cog. Se-

cundo si possidet immobilia, sed pati-
ca, vt l. si creditores, ff. de priuil. cred.
Tertiò si nunc habuerit malos mores,
vt instit. de susp. tut. §. si. Quartò, quòd
per prius male se habuerit circa res
suas, vt in l. si cui. §. eisdem, ff. de accus.
Sed intellige secundum Barto. in d. §.
si satisfdatum, non esse necesse, quòd
semper illa quatuor copulatiue in-
terueniant, sed quandoq. sufficit vnū,
quandoq. aliud, secundum causarum
diuersitatem, in quibus de suspitione
tractatur, & veritas circa hoc erit, q.
iudicis arbitrio remittatur, ut præmis-
sa breui quadam causæ cognitione,
absque partis citatione, & ad sui instru-
ctionem tantum considerata personæ
qualitate, vtum sit persona de qua si-
nistra sit suspitio, decernat, an sit lo-
cus suspitioni, & consequenter huius
cautionis exactioni, ut probatur in
eod. §. si satisfdatum, ibi, si hoc iudici
federit, &c. & arg. l. si. ff. de act. & obli.
& l. i. C. si quis Imper. maledix. Bald.
in eodem, §. & Abb. in d. c. 2. & Afflic.
in decif. 188. in qua apparet non fuisse
factum sequestrum attentata personæ
qualitate, quæ erat diues, in qua non
timebatur de dilapidatione. Et quòd
diximus de suspitione, fallit in descri-
ptione, & in præcepto de non dilapi-
dando, & seu non alienando, quæ fieri
possunt statim, lite mota licet cesset
causa suspitionis, vt in l. diuus, ff. de
petit. hered. & in hoc est differentia,
inter descriptionem, & sequestrationem,
nem, ut per Barto. & Alex. ibi adden-
tem, in l. facultas. C. de iure fil. lib. 10.
nu. 4. & Bal. in d. §. in fine.

11 Quoad quartum scilicet, quomodo
practicatur, in hoc responderet Paulus
de Castro in eod. §. si satisfdatum, quòd
practicatur contra transeuntes cum
animalibus alienis: nam Domini reco-
gnoscentes animalia sua, faciunt ea re-
comendari, seu sequestrari pones hos-
pitem de mandato iudicis, & hoc
sequestrum debet reuocari comparè-
te illo, & satisfdante de iudicio fisci, &
de re

de re illa non transportanda extra locum illum: & addas tu, & de exhibendo, ac etiam de restituendo absque alia procrastinatione, ut per Bart. in d. l. litibus, & Abb. in d. c. 2. & vide ad hanc practicam conf. Alex. 63. lib. 3. Similiter si contronertitur fundus, & timeretur de dilapidatione fructuum: nam si ille, contra quem timetur, vult fideiubere de exhibendo, conseruando, et non baratando, sed de restituendo, non fit sequestrum, ut per Bart. in d. l. litibus, nu. 17. & Abb. in d. c. 2. post num. 19. & spec. in tit. de seq. poss. & fruct. §. 1. vers. Item pone Abb. & c. Pari modo si duo asserunt se Domines vnius fundi, colonus dicere poterit, neutrum vultum volo restituere fructus, sed volo fideiussorem dare de restituendo ei, qui pro se sententiam reportabit, ut per Bart. in d. l. litibus, nu. 15. quod dicit esse notandum: nam est limitatio ad tex. in l. si. C. de peti. hered. Sed quis ex litigatoribus praeferetur in praestatione fideiussorum? Dic vel ille qui seminavit, seu seminari fecit, vel qui primo egit, ut per Iacob. de Arena in tract. de sequestr. circa fin. alleg. l. 1. ff. de inoff. testam.

Demum circa modum procedendi contra praedictos fideiussores, est aduertendum, quod si forma fideiussionis fuerit prout dixit glo. in d. §. si satisfdatum, §. scilicet de iudicio fisci, & de re non baratanda, in quantum ad eam de iudicio fisci esset procedendum contra fideiussores, ante sententiam, cum lata sententia dicta cautio expiret, ut in l. grece. §. & post litem, ff. de fideiuss. & diximus in Modo XII. in quantum ad aliam partem de non baratando, cum d. clausula posita sit ratione rei conseruanda, & successit in locum sequestrum, sicut sequestrum fiebat ad hoc, ut lite finita res restitui posset victori, ut d. §. si satisfdatum, & d. l. senatus, & l. si oleum, ff. de dolo, ita haec cautio de re non baratanda durat post sententiam, & poterit post sententiam

etiam procedi contra fideiussores, & donec lis fuerit finita, ut per Curt. in d. tract. num. 67. maxime si etiam positum fuerit Verbum de exhibendo, iuxta d. l. senatus, in si. prout communiter hodie dictae fideiussiones concipiuntur, videlicet, de stando iuri, de non baratando, sed de exhibendo, ad omnem Curiae requisitionem, & tunc quodcumque fideiussores requiri possent, cum Curia rei exhibitionem desiderabit, ut per Bart. in l. si quis, ff. de cust. reo. num. 2. & facit tex. in l. quod si nolit. §. si vero, ff. de edil. edicto. & adducta per nos supra in 3. Modo, & tanto magis praedicta procederent, cum haec fideiussio esset formanda, prout dixit Bart. in d. l. litibus, & sequitur Alex. ibi, ac Iason, & alij, in d. §. si satisfdatum, ut non sufficiat dicere de stando iuri, & non baratando, sed addenda sint de necessitate haec verba, & de re restituenda absque alia procrastinatione in casu victoriae actoris, quod Alex. in d. §. si satisfdatum, sub num. 7. dicit notandum esse in practica.

Sed Franciscus Curtius (ut dixi) in d. suo tract. num. 68. tenet contrarium, ut non sint necessaria illa verba absque alia procrastinatione, sed tantum de re restituenda, ut ipse ibi late probat, & certe hodie non videmus practicari hanc fideiussionem secundum dicta verba a Bart. requisita, sed tantum prout supra diximus: possumus tamen ad inuestigandum nouam formam dictae fideiussionis tam iuxta tex. in d. l. senatus, & glo. in d. §. si satisfdatum, quam doctrinam Bartol. iuncto illo tex. in d. l. litibus, hoc modo concipere, de stando iuri, & de non baratando, & de restituendo absque alia procrastinatione in casu victoriae, & de exhibendo ad omnem Curiae requisitionem, ut sic omnibus satisfaciamus.

Et practica erit, quod principalis, & fideiussor citentur ad rem exhibendam,

bandam, vel ad dicendum causam, quare non sit contra ipsos accusanda poena, & exequendum pro poena, & condemnandum ad partis interesse, & hoc quando Curia ante sententiam desiderat rei exhibitionem, sed post sententiam citabuntur tantum ad dicendum causam quare non sit exequendum pro poena, & interesse partis, & re non exhibita, accusatis contumacijs, accusataque obligationis poena, exequetur realiter, & personaliter, tam pro poena quam pro interesse partis si erit liquidum, & demum seruabitur ea practica quam supra in Modo XII posuimus circa si fideiussionis de iudicio fisci, & soluendo iudicatum executionem, quam longum esset repetere.

Aduerte tamen, quod licet haec fideiussio duret triennio sicut instantia 19. cause, ut in l. properandum, C. de iud. & ex tex. & Bart. in d. l. litibus, habet nihilominus vnum speciale supra fideiussionem de iudicio fisci ac de soluendo iudicatum, nam praedictae non durant in causa appellationis, nisi fuerit expressè dictum, ut ex tex. & Doct. in l. cum apud, ff. iud. sol. & diximus plenè supra in d. Modo XII.

Sed haec propter illam clausulam de non baratando, durat etiam in causa appellationis, & donec lis non fuerit terminata, ut dixit Bal. in d. §. si satisfdatum, per tex. in d. l. litibus, nec lis dicitur finem accipere, nec terminata nisi transuerit in rem iudicatam, ut per glo. in l. 2. C. ut lite pend. & ita disputando tenet Franciscus Curtius in alleg. trac. a. nu. 65. vsque ad 68.

Sed quid si data fideiussione per reum ad euitandum sequestrum, ut supra actor, ad cuius instantiam sequestrum fuerat factum litem non prosequatur, an reus, & eius fideiussor 22. tamen manebunt perpetuo obligati? Dico, quod duobus modis reus, & eius fideiussor liberari possent ab obligatione: Primo per instantiam peremptio-

ne vel. l. i. ibi. Secundo quia auctore negligente poterit ille qui passus est sequestrum, facere illi amicum assignari ad agendum iuxta not. in l. ynica, C. ut nemo inuit. & in l. i. quis libere. ff. de peti. hered. & transacto termino restituatur sequestrum, & fideiussores erunt liberati, ut per tex. glo. & Bart. in d. l. si oleum, ff. de dolo, & per Iacob. de Arena in d. suo. Trac. nu. 2. cum sequestrum eo casu impetrante nebitur, ad expensas, & ad interesse, ut per Curt. in alleg. Tract. num. 1. Vbi dicit hanc esse communem opinionem, & per praedicta ac alia ego in facto defendi similem causam in vicino habente ius pro domo, & offerente pretium restituere emptori incontinenti, ut emptor offerens rem restituere restituto pretio ne res esset

24. tamen in pendenti, possit assignari facere vicino terminum, infra quem aget, alias censetur exclusus, & ita obtine- rim, nam nedum per vnicum terminum sed per trinam monitionem cum termino fuit expectatus vicinus, ut ageret iuxta terminos, l. diffamari. C. de ing. man. & quia neglexit agere fuit an iure sibi competente exclusus, per diura, & tex. in l. manifestissimi, §. sed querebatur, C. de furt. l. 1. ff. de cur. bon. dan. l. titia, ff. de acq. s. ibi Bart. l. mancipiorum, ff. de oper. lib. & per Alber. de Rosa in quest. 90. inci. quid si proximior, & vide in terminis Mart. Mant. in tract. de iure prothomis. nu. 50. vers. octauo dubitare contigit, ubi pro vtraque parte arguit, & demum contravincit negligentem concludit, & responder ad contraria, ac nota haec nam Alfi. non posuit in suo tract. de iure prothom.

MODVS XVIII.

S V M M A R I V M.

1. Fideiussio de restituendo in casu retractionis sententiae quando praestetur.
2. Sen-

2. *Sententia omnes Sac. Conf. executioni mandantur cum dicta fideiussione.*
3. *Sententia Magne curie non excedentes summam duc. 150. similiter sic executioni mandantur.*
4. *Sententia duc conformes cuiuscumque; in iudiciis, confirmatæ a Magna Curia, ita etiam executioni demandantur.*
5. *Sententię late super Iudicio assistentia ita similiter executioni mandantur.*
6. *Sententias assistentia ad finem adiudicandi tantum esse cum dicta fideiussione exequendas, non autem ad finem vendendi est noua declaratio Do. Vinc. de Franchis.*
7. *Sententijs predictis retractatis, an eadem res restituenda vel pretium cum interesse.*
8. *Sententia assistentię quod ita sint exequendę nec Ritus, nec pragmat. dicunt, sed est de obseruantia Sac. Conf.*
9. *Stipulatio dictę fideiussionis quando dicitur commissa.*
10. *Sac. Conf. quando iudicauit esse rem exocutā restituendam una cum interesse.*
11. *Practica procedendi contra dictos fideiussores.*
12. *Sententia reuocata ob hanc fideiussionem est maioris potentię & efficaciac.*
13. *Fideiussor in casu retractationis, ante neatur ad accessiones, & interesse.*
14. *Sententia secunda per quam prima fuit reuocata, si ab ea fuerit appellatum, an possit executioni demandari cum d. fideiussione.*
15. *Actor & Reus non debent ad imparia iudicari.*

VIDEAMVS Nunc de decimo octauo Modo fideiubendi, scilicet de fideiussione in casu retractationis sententię, vt quando quis condemnatus fuerit in aliquo tribunali ad aliquam pecuniarum quantitatem, quę non excedat ducatos centum quinquaginta, & victus appellauit, ac victor intendit exequi non obstante appellatione, in sententijs omnibus Sac. Conf. & cuiuscunque quantitatis, executioni non impeditur, prestita tamē cautione, seu fideiussione de restituendo in casu retractationis sententię, iuxta tex. in auth. quę supplicatio, C. de prec. Imp. off. & Ritu Mag. Cur. 25. ac in sententijs Mag. Cur. tñō excedentibus summā predictā ducatorum 150. idē obseruatur, vt cum dicta fideiussione executioni demandentur, vt fuit prouisum per Pragm. 3. §. quod vero, de off. Sac. Conf. similiter in duabus sententijs conformibus per quascunq; iudices latis, & postea a Magna Curia confirmatis, continentibus summam vnciarum vigintiquinque, vt per d. Ritu 252. ac dictam pragmat. de cuius obseruantia posuit Dom. Vinc. de Franch. in sua decis. 141. & Carau. super Ritu 257. nu. 6. similiter in sententijs latis super iudicio assistentię, & vt per Prag. incip. Magnę Curię. in titu. de appell. & in d. Ritu 257. & per Dom. de Franc. in decis. 120. & Affl. in decis. 261. & dixi in d. mea Praxi Sac. Conf. in vlt. parte in glo. fin. vbi posui omnes casus in quibus executio sit prestita dicta fideiussione de restituendo in casu retractationis. & licet Dom. de Franch. in d. decis. 120. dicat Sac. Conf. iudicasse, ac intellexisse pragmat. incip. Assistentiam, ac d. incip. Magnę Curię, habere executionem paratam prestita dicta cautione non obstante appellatione, quando ageretur iudicio assistentię ad ad finem adiudicandi tantum, sed nō vendendi, ad evitandum difficultates, quę oriebantur super recuperatione soluti, nā si sententię Assistentię executioni demandatę cum dicta cautione mediante venditione bonorum, super quibus assistentia fuerat prestita, postea fuerint reuocatę in causa appellationis, dubia oriebantur, si he vel res, & vel pretium erant restituendę, & an dictum pretium erat cum interesse restituendum, vel ne: ideo Sac. Conf. iudicauit sententias latas super assistentia esse executioni demandandas cum dicta fideiussione, ad finē adiudicandi tantum, non autem ad finē vendendi, quę est noua decis. Sac. Conf. solatis notabilis pro intellectu, & practica dictarum pragmaticarum, nihilominus, nec ritum, nec pragmat. ego legi, in quibus dicatur in executione sententiarum, iudicij assistentię esse, necessariam dictam fideiussionem, sed tantum dicitur non posse appellari ad finem retardandę executionem: nisi dicas, quod obseruantia, & Practica Sac. Conf. & Magnę Curię ita postmodum sunt interpretatę d. Pragm. vt videtur scribere Affl. in d. decis. 261. & Dom. de Franc. in d. decis. 120. in prin. Predictis igitur casibus prestanda est dicta cautio cū fideiussoribus, vt per Carau. super d. Ritu 252. num. 11. & commissa erit stipulatio aduersus fideiussores, & quando sententia prima fuerit reuocata per iudicem appellationis, ac tam principalis, quā fideiussores tenebuntur restituere quantitatem executam, vna cū legitimis accessionibus, inquit tex. in d. Auth. quę supplicatio. de quibus tamen accessionibus, seu interesse Sac. Conf. rationem non habebit, & nisi vbi videt ex pecunia recepta victorem primum commoditatem percepisse, absque nullo periculo quod subire potuisset, vt puta quia introitus alienatos redemisset, licet etiam in hoc Sac. Conf. dubitasset, vt per Dom. de Franc. in d. decis. 120. nu. 11.

Et Practica erit, vt lata sententia per iudicem appellationis, per quam prima sententia fuerit reuocata, citentur principalis victus, & fideiussor ad restituendum dictam quantitatem executam, vel ad dicendum causam, quare non sit accusanda pena, & exequendum contra ipsos pro dicta quantitate, & poenaiuxta formam fideiussionis prestita, ac inferere formam dictę fideiussionis, & ipsis nō obedientibus, accusatis contumacijs, ac poena fideiussionis, exequetur realiter, & personaliter contra predictos tam pro poena, quam pro quantitate executā, & erit Practica similis illę exequendi fideiussionem de soluendo iudicatum, quam posuimus supra in dicto Modo Duodecimo numero, & nota, quod propter adiunctam obligationem huius fideiussionis, sententia diffinitiuā efficitur maioris potentię, & conditionis: nam sicut absque dicta obligatione non poterat executioni demandari, nisi iuris forma seruata, vt in la Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iud. post modum vigore dictę obligationis, habebit executionem paratam, realiter, & personaliter. & ratio est, secundum Bart. in l. 1. ff. iud. sol. & diximus in d. Modo XII. quod tunc non mandatur executioni sententię, sed stipulatio obligationis per sententiam declarata.

Sed quid, an retractata sententia, si executio foret restituenda vna cum accessionibus, & interesse, an ad predicta teneantur fideiussores? Hipo. in rub. de fideiuss. quęst. 8. & seq. nu. 91. et 97. posuit hanc q. quam nos et supra, in d. Modo XII. & concludit, quod fideiussor non teneatur ad augmentum, quod aliquo modo venit circa obligationem principalem, licet in fine alleget aliquos casus legum, qui contra faciunt, & inter alios est tex. in la missi, §. fideiussores, & in l. si quis pro eo, §. si nūm mos, ff. de fideiuss. & in l. quæro, ff. loc. cum similibus qui satis obstant, nec ipse ad predicta iura responderet: ideo cogita.

Sed quid si a sententia appellationis, & per quem prima fuit reuocata, fuerit etiam appellatum ad alios iudices superiores, an possit executioni demandari contra principalem, & fideiussorem primę sententię, non obstante appellatione, cum simili tamen fideiussione? Et dic, hoc dubium euenisse in Sa. Conf. & D. de Franc. fecisse particularem decis. de hoc quę est 136. & ibi dicit fuisse per Sac. Conf. iudicatum hanc secundam sententiam posse executioni demandari cum simili. & sub eadem